

154

Ex libris: John Landwehr

Ex Libris
JOHN LANDWEHR
Voorschoten

Dr J. W. MULLER

1773

Roemer Viſſchers
ZINNE-POPPE N;

*Alle verciert met Rÿmen, en ſommighe
met Proze:*

Door zijn Dochter
ANNA ROEMERS.

T'AMSTERDAM
By Johannes van Ravestejn op 't water
in 't Schryff boeck. A°. 1669.

ZINN-POPPE

Die Kunst der Zinnarbeit

von

Dr. phil. phil. phil.

Dr. phil. phil. phil.

Digitized by the Internet Archive
in 2016 with funding from
Getty Research Institute

VOOR-REDEN,

Tot den goethertigen

L E S E R.

GUnstige Leser, het sal u mogelijk vreemt geven, dat wy dit werck Sinne-poppen noemen: ick beken wel dat het in den eersten aensien hart valt: dan overleggende dat het principael bestaet half in een Poppe ofte Beelt, en de ander helft by een sententie, spreeck-woort of geggetjen: so siet hier in't woort, Sinne-pop de beteeckenisse van 't voorstel, immer soo

A 2 wel

V O O R - R E D E N .

wel getroffen te wesen , als in 't Italiaensch, die 't *Impressa*, ofte in 't Griecx en Latijn, die 't *Emblema* intituleren, die daer mede niet soo volkomen de sin en roeren, als het woort of tijtel die wy stellen, en bysonder om dat het onse suyvere Moeders tael is , die wy genegen zijn te volgen , en na ons vermogen te verrijcken : hebben voort gevolght de regelen die *Paulus Iovius* daer af geeft, te weten, datter geen menschelijcke forme en behoort gebruyckt te worden , het welck wy
oock

V O O R - R E D E N .

oock gedaen en gevolght hebben in de eerste twee Schocken, dan het derde Schock is wat uyt den Bandt gesprongen: behaeght het u, soo is't goet: soo niet, soo acht het voor vuyl papier, ende slaet het over.

Dit werck had ick doen conterfeyten of malen in seeckere papieren bladen, doch sonder eenige uytlegginge oft glosse om tot vermaeckelijckheydt van mijn sinnen te gebruycken, ende voort die altemet een goet Vriendt te vertoonē, met

V O O R - R E D E N .

de mondt beduydende wat mijn meeninge was : dan om dat de Drucker daer wel toegesint was , om die voor alleman gemeen te maecten , heeft sommige goede vrienden opgemaect , die my gebeden , ja geboden hebben , eenige kleyne glosfeksens of bedietselen daer op te willen geven , het welck ick met onlust gedaen hebende , mijn self niet hebben vernoegen : dan't is soo het is , Bancket voor goede vrienden wort nimmermeer gelaeckt of mispre-

V O O R - R E D E N .

presen : de hongerige die is sly, laet hem met grove kost en swart broodt haest vernoegen : en voor de leckere tongen ofte dertele kieffche oore is't niet geschottelt, dan voorde Boeren die haer garen in dufdanige weyden gaen verlustigen, daer de Vogelkens singen Latijnsche melodie, met platte botte Hollandtsche tonge.

Sinne-pop dan is een korte scherpe reden, die van Jan alleman, soo met het eerste aensien niet verstaen kan

V O O R - R E D E N .

worden : maereven: wel niet
foo duyfter datmer na raden,
ja of na slaen moet : dan
eyfcht eenige na bedencken
ende overlegginge, om alfoo
de foetheydt van de kerle of
pit te smaken. Dus vriendt
wieghy zyt, hout my dit ten
besten , u biddende dat ghy
wilt achten meer op de
kluchtigheyt van de Pop-
pen , dan op de simpelheydt
van de glossen , die soo sober
zijn alffe immermeer wesen
mogen:want mijn meeninge
is noyt geweest u verstant te
quellen met veel lesen, dan u
oogen

V O O R - R E D E N .

oogen wilde ick wel verma-
 ken met aenschouwen van
 dit lodderlijck voorgeven,
 'twelck by de Latijnen, Italia-
 nen en Françoysen gemeen
 is, en weet seker dat onse tale
 genoeg beslepen en bediffelt
 is, om dese Voordansfers te
 volgen met eenen lustigen
 tret. Dus vaert wel, leeft vro-
 lijck, en schimpt heuffelijck:
 want ik bely, en weet wel, dat
 het niet sonder dat en is, dan
 hope op u goede genegent-
 heydt vergiffenisse van als.

Merckt,

*De prose by Ionckvrouw Anna Roemers
 gemaect, zijn ondertekent met A. R.*

Elck heeft de zijn.

Aen de

A C H T B A R E,

Weerde , Konst-rijcke

J O N C K V R O U

A N N A R O E M E R S.

A Nchises lam en stram door veel-
heydt zijnder dagen ,

Wiert op den kloecken hals van sijnen
Soon gedragen ,

Dies is den Troyfchen Helt , om zijn
beleefden aert ,

Van yder hoogh geacht, de Wereldt deur
vermaert.

Een Roomsche vrou behielt haer Vader
in het leven ,

Met in zijn ouden mondt haer teere
borst te geven ;

Dies maect een yder een van hare
daet gewagh ,

Na soo veel hondert Iaer , noch he-
den op den dagh.

*Twee daden (na my dunckt) die geene
daet en wijcken.*

*Noch derf ick u met beyd' o Anna ver-
gelijcken.*

*Ghy draeght , niet voor een reys , u
Vader hier of daer ;*

*Ghy draeght den ouden man geheel het
ronde jaer ;*

*Ghy draeght met gantscher kracht uws
Vaders swacke leden ;*

*Ghy draeght , met zoet gedult , zijns
geestes swackigheden ;*

*Ghy draeght , en ghy verdraeght al
wat men dragen mach ;*

*Ghy zijt de gantsche vreught van
sijnen ouden dagh.*

*Aeneas heeft ('t is waer) sijn lieve
Vrouw verlooren*

*Doen hy sijn Vader droegh. Ghy geenen
man verkooren ,*

*Om met te vryer hart te dragen desen
man*

*Die niemant nu en heeft die hem
meer dragen kan.*

*Al geefdy mette borst , u Vader niet te
suygen ,*

Ghy

Ghy houdt *sijn* leven op. Wy zijn u des ge-
tuygen ;
Wy weten , dat *sijn* lijf sou liggen son-
der ziel ,
Indien u heus onthael niet beyd' en onder-
hiel.
Sijn Ouders goedt te doen wert wel te
recht gepresen ,
Noch kan men nu en dan van sulcke
dochters lesen.
Die haren vader draeght, is hier en daer
noch een ,
Maer , die haer Vaders boeck ver-
betert , ghy alleen.

J. CAT'S J.C.

O D E

Op de geboorte van onse Hol-
landtsche *Sappho*

ANNA ROEMERS.

ALs 't heyligh Noodgeheym wat zeldsaems
ons wou jonnen ,

En saligen onse eeuw , doen quam in 't licht
der sonnen

Dees Kunstrijcke **A N N A** wien den hemel
had besint.

Soo haest de Goden en Godinnen dit verna-
men ,

Sy met de **M U S E N** uyt haer hooge setels
quamen

Om te begroeten , en te segenen het kint.

II.

Sy lagh in 's Voesters schoot , en sloegh de
teed're lichten.

Op d'ommestaende Rey van blinckende aen-
gesichten :

Een heyl'ge glans , soo 't schein , sweefde
om haer edelbreyn.

De Rey der Hemel-lien schiep een te sonder-
lingen

Genoegen , en bestond eenstemmighlijck te
singen ,

En heyl te wenschen 't kind dat meer was
als gemeyn.

III. Groeyt,

III.

Groeyt , songen sy , en bloeyt , ontluycckt ,
 ô bloem der bloemen !

O roem van uwe tijd , daer ROEMER op
 mach roemen !

Eer van uws Vaders huys en pronck van
 uwe stadt !

Gedurende de lent van uwe onnoofle jaren ,
 Moet u noch leet , noch ramp , noch onspoed
 wedervaren ,

Dien d'hemel opgeleyd heeft als een weerde
 fchat.

IV.

De tijd genaect , dat om den lof-krans te
 bejagen ,

Gynoch ARACHNE met uw naeldwerck
 uyt fult dagen.

Nature met 't Pinceel , Graef-yfer , kole , en
 krijt :

POLYMNIA met fangh : ERATO met
 uw snaren :

De Schryvers met uw pen , die in elck een fal
 baren

Verwonderingh , als ghy der Schryv'ren Phœ-
 nix zijt.

V.

Der kunst-bemind'ren oogh fal gaen de muren
 vryen.

Die rijk'lijck zijn bekleed met uwe fchilde-
 ryen :

De Spiegel-glasen die te gierlijck zijn ver-
 maelt :

De Boecken gestoffeert met duysenderley dingen.

Vol kunst , vol Printen en verscheyde teekeningen :

De zijde stoffen die gezielt zijn van uw naeld.

VI.

Maer dit sal 't minste zijn , wanneer de Faem sal löven ,

Uw' rijm , en Proze, dat sijn ziel ontfingh van boven ,

Als G R O T I U S verstormt; als C A T S soo bril toekijckt :

Als H O O F T verwondert staet : als H E Y N S met sijnen S C H R Y V E R Uw gulde Veersen leeft , en d'een uyt grooten yver

By P A L L A S , d'ander u by S A P P H O vergelijckt :

VII.

Wanneer ghy met uw dicht verdient de lauwer bladers ,

En ciert de P O P P E N , en uytbeeldingen uws Vaders

Die uw in wijsheydts School van jonghs heeft opgequeeckt.

Wiedan uw Spreucken , en uw Rijmen komt t'erkouwen

Sal roepen : dit 's geen maeghd , noch van 't geslacht der Vrouwen ,

'T is M A R O die hier singht , 't is C A T O die hier spreeckt.

VIII. Wast

VIII.

Wast op geluckigh kind! wast op in goede zeden!

Die van 't verwond'ren noch sult worden aengeboden,

Vermits uw oordeel, en uytstekende verstant:
Wast op geluckigh kindt! çieraet van uwe tijden!

Den Hemel u beschut voor al die u benijden:

Wast tot een wonder van het prachtigh Nederlandt.

IX.

Soo eyndighde de groet, en segeningh der Goden,

Die haer geschencken mild de jonge vrucht aanboden,

En met een hemelsch spoock verdwenen uyt 't gesicht,

De spruyt nam toe, en hoe sy meer bestond te bloeyen,

Te meer de wijsheydt met haer jaren scheen te groeyen;

En 't geen eerst minder was dat wierd een grooter licht.

X.

Ten lange lesten moet de nijd nu self belijen

Dat in haer zijn vervult der Goden propheetien,

Dat 's Hemels schatten zijn te recht aen haer besteed.

Geestrijcke jonckvrouwe, o wat sullen wy u
wijen!

De Nymphen van ons Y haer in uwe eer ver-
blijen,
En staen tot uwen dienst wilveerdigh en
bereed.

XI.

Maer uytgelesen Maeghd! vermids der
grooten gunsten,

En 's levens ydelheydt verdwijnt met alle
kunsten;

Vergaept u niet aen 't geen dat schielijck sal
vergaen;

Wilt met uw schrand're geest niet hier beneden
marren,

Maer altijd hooger gaen, en sweven na de
starren:

En Hemelwaerts 't gesicht als een SIBYLLA
slacn.

J. v. VONDELEN.

ROE-

ROEMER VISSCHERS
SINNE-POPPEN;

Het eerste

S C H O C K.

I.

Iovis omnia plena.

E En handt druckende een ledige viole of glafen vlesse onder het water; met den mondt nederwaerts, wordt nochtans de vlesse niet vol waters, om datse vol bedwongen luchts is. Daer men mede bedieden wil, dat Godt alles vervult, al hoewel sulcks niet en schijnt; soo dat het woordt waer is:

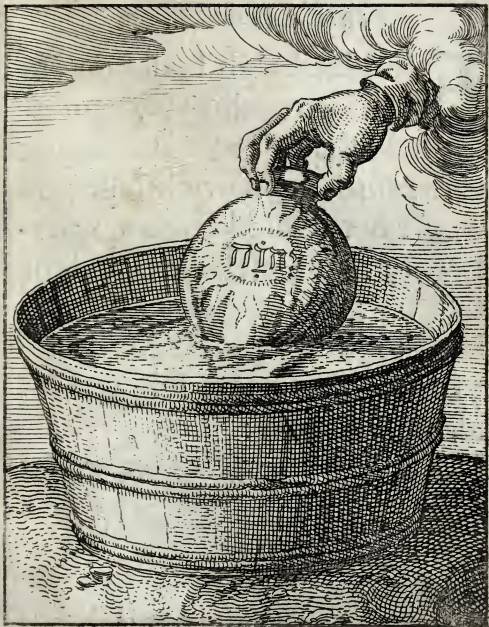
Nil est in rebus inane.

Dat is:

Daer is niet ledighs of ydels in de dingen.

Iovis omnia plena .

*Onder het groot gewelf des Hemels , is niet
wan ,
De wonder volheydt Godts het al vervullen
kan.*

II.

Ventilante doctrina.

EEn blaesbalgh blafende om een vyer te doen barnen dat flappelijckaen 't roocken is, doet verstaen: dat onderrichtinge verweckt het voncxken van waerheydt, dat in elck mensch door Godts gratie ingeplant is, om te worden een vyer en barnende yver tot der zielen saligheydt, als Boëtius zeyt:

Hæret profecto semen introrsus veri quod excitatur ventilante doctrinâ.

Dat is:

Van binnen is in ons gehecht een voncxken van waerheydt, dat opgewackert wordt door de liefelijcke blafinge van deughdelijcke leeringe.

Ventilante doctrina.

*De wonck des Deughts schijnt vaeck bene-
velt en bedamt,
Die als goe leringh blaest, meer helder
brant en vlamt.*

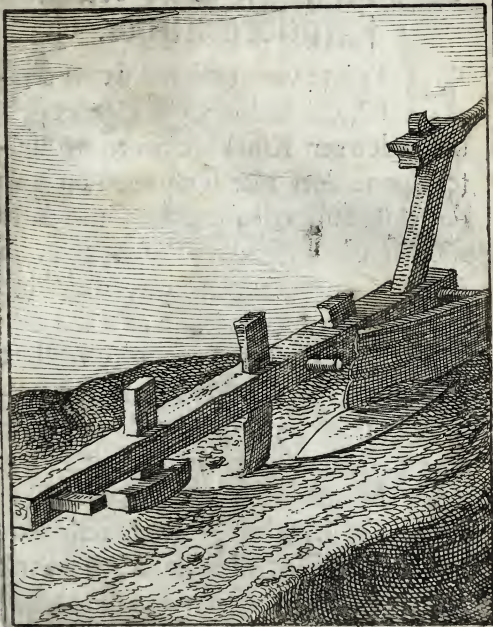
III. Evertit

III.

Evertit sed aptat.

ALhoewel dat de ploegh het onderste boven werpt, soo maect sy nochtans den acker bequaem om te bezaeyen en goede vruchten te teelen. Beteuykent, dat een goet oprecht deughdelijck man altemet wel yet doet, dat niet wel en is na het gemeene oordeel van de manier-volgende wispeltuerige gemeente: Dan nochtans brenghet hy't wel ten goeden en profijteliicken eynde. Dan seydt men: wie soud' dat gedacht hebben.

Evertit, sed aptat.

*Een man van Raedt, doorwoet de wetten
van het landt,
Om die te brengen tot het recht gebruycks
verstandt.*

I V.

't Is misselijck waer een geck
sijn gelt aen leydt.

H Et is te verwonderen datter tref-
felijcke lieden zijn die groot gelt
besteeden aen Kinckhorens en Mossel-
schelpen, daer niet fraeys aen en is als
de seldsaemheydt, en dat, om datse
mercken datter groote Potentaten, ja
Keyfers en Koningen zijn, die sulck
gedrocht op doen soecken, en wel dier
betalen. Ey Heeren Apen, ghy verstaet
het binnen spel niet. De Koningh Lode-
wijck van Vranckrijck de elfde van dier
name, dede selfame dieren komen uyt
sijn nabuer Koninckrijcken, om hem
een naem te maken dat hy noch groote
lust in sijn leven hadde, nochtans was hy
doe ter tijdt van lichaem seer swack. Ick
wil hier niet schelden die haer neeringe
daer af maken, om hun profijt daer me-
de te doen, als't sonder liegen geschieden
mach: die en zijn soo geck niet, of sy
sien een goet eynde voor haer deel.

Tis misselijck waer een
geck zijn gelt aen leijt .

Verquistinghs sinlijckbeydt , koopt duer en
voor Juweelen ,
Dit, dat men eertijts gaf de kinders mee te
speelen.

V.

Een dwaes en sijn gelt sijn
haest gescheyden.

DEse Sinne-pop is de voorgaende niet seer ongelijck, als spruytende uyt een selve reden, daerom sal in't voorgaende genoegh geseyt zijn; want een vreemt hoornken of nieuw bloemken, 't is niet dan tuylery: maer de hoorn-sotten behoeven soo groote spilpenningen of hoven niet te koop en onderhouden als de Bloemisten.

Een dwaes en zijn gelt
zijn haest ghescheijden.

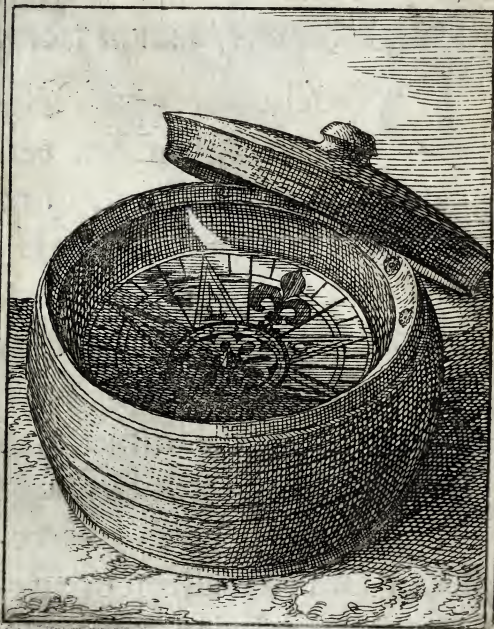
*De lust kost seker veel. Dees tuylige
bloemisten,
Omeen soo teeder waer, hun herde geldt
verquisten.*

VI.

Sans autre guide.

HEt Compas alleen is het principael fundament van de Zeevaart, ja alleen het eenige middel dat Godt den mensche geopenbaert en gegeven heeft om de zee te bouwen: wel is waer datter meer instrumenten zijn, als Astrolabium, Graedboogh, Quadrant, die goede hulpers zijn: maer sonder Compas soude men in stadige dolinge gins en weder swerven: ja de andere instrumenten konden niet recht gebruyckt worden, want een donckere nacht oft twee, met twee of drie nevelachtige dagen, soude den Stuerman soo beangst en twijfelachtigh maken, dat hy niet soude weten in wat gat te kruypen. Dit mach nergens beter dan uyt Homero bewesen worden, in de dolinge van Ulysses, die thien jaren doolde herwaert en derwaert slingerende tusschen Troyen ende sijn Vaderlandt Ithaca. Hadde hy verssekert op sijn Compas mogen zeylen, hy hadde de reys gedaen in min dan thien dagen.

Sans autre guide.

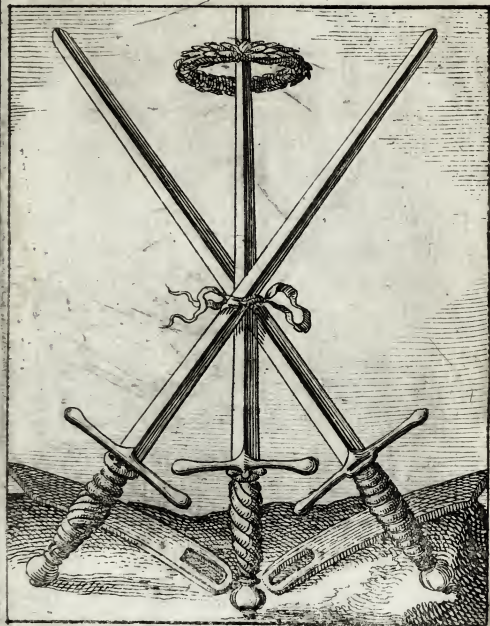
O Christus! waer Compas, de Vrome vey-
ligh varen
Met u geleyt alleen, door 's werelts woeste
baren.

VII.

Dooz lichte eere / lamme leden.

DE Schermers die vechten veel-tijdt om een Krans van bloemen , (om dat het gelt by hen luyden niet overvloedigh is) tot een teecken van eere ; daer sy soo veele om lijden , datse dickmael een lamme arm krijgen , of worden een oogh uyt haer hooft gesteecken : ende dat alleen om gepresen te worden van een deel lichte quanten.

Voor lichte eere lamme leden.

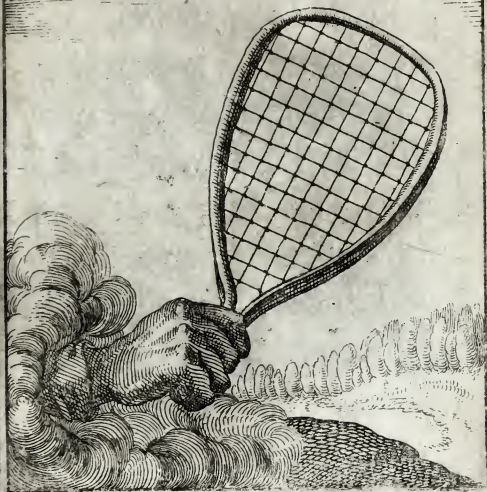
*Die om dees luytig' eer sijn leden niet en
spaert,
Is geck: want seker, 't sop en is de kool niet
waert.*

VIII.

't En vanght geen Dis.

MEest al die de Rancket hantieren, zijn al lieden die de vis uyt het net jagen, want wie dat windt, die behoudt luttelin de handt, maer die verliest, die verachtert vierdubbelt. Andere netten worden gebruyckt om yet mede te vangen, 't zy dan visschen of vogelen, tot profijt van de keucken: maer dit is de volkomen practijck om gelt en tijdt te korten, 't welck men tijdtkortinge noemt: ende een groot deel van die beminnaers zijn van weelige jongelingen snoode verachte lacketters geworden, en loopen met kackhielen, met de hielen deur de koussen en geven de bal op in de baen, om dat de verwaende kaetfers deur het bocken haer nastelingen niet en souden breken.

Fen vangt geen vis.

't Netten gebruyck men vand om viffchen te belagen,

Maer dits' een averecht net om viffchen wech te jagen.

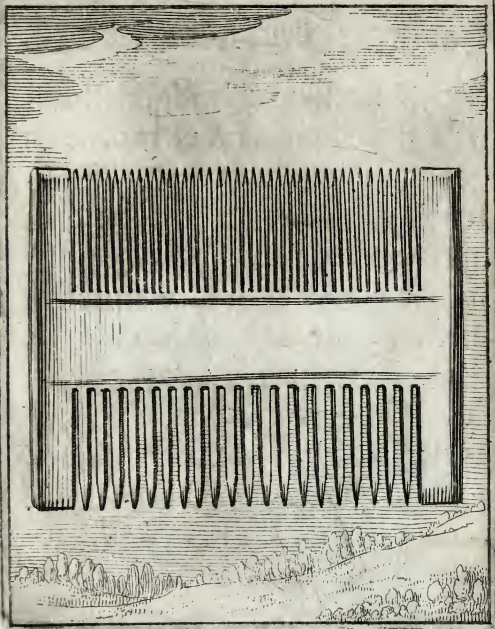
I X.

Purgat & ornat.

En hoogh Officier van een landt, is een kamme niet ongelijck, suyverende het landt van 't schadelijck geboefte, met goede justitie en scharp toefien; en verfiende sijn onderfaten met goede wetten ende wilkeuren.

Purgat et ornat.

*Een wijze Land-vooght ciert sijn landt door
goede wetten ,
En straft baldadige , die hun daer tegen-
setten.*

X.

Hoe arger hoer / hoe beter luck.

MEn fiet veeltijdt dat snoode luyden veel voordeels genieten; dat de quaetste kinderen 't grootste deel hebben in hun vaderlijcke erffenisse, want sy deelen recht na haer toekomende aenpaert datse daer in hebben: en het geen dat de sulcke meer verteert en verquist heeft, wordt selden daer in aengesien: en om dat elck pot een deckfel behoeft, soo krijght altemet de gescheurde pot een degelijck deckfel.

Hoe arger hoer, hoe beter luck.

*Aen vromen, de Fortuyn kaer gaven dick-
wils spaert,
En storts' in overvloet, op die het minst zijn
waert.*

XI. Heur

XI.

Keurbaert angst.

DAer men kiezen mach voor beste uyt twee of te meer dingen, daer valt terstondt bekommringh in 't oordeel, soo dat men altemet bedrogen is door valsche voorbeeldinge en gebreck van kennisse, kiefende het quaedtste voor 't beste: soo siet men dan die te keurboom gaen mach, dickwils tot vuylboom komt.

Keur baert angst.

*In twijffelige keur, schied dickmael by ge-
val*

*Dat men kiest 't slimst voor 't best, 't beval
len is het al.*

XII.

Fuora Villaco.

En Boer die neemt zijn Wan en slaet het kaf uyt het koren, het lichte uyt het sware ; al hoewel het kaf de meeste hoop is, soo moetet nochtans voor het beste wijcken. Soo geschiet het oock in alle vergaderingen van menighte van menschen, het lichtste geselschap toont hem over al meest uyt; dan sal men wat treffelijcks handelen van faken van waerden, soo moet dat koren of menschen wat doen, daer het meeste meel en beste verstant by is. Ick bid de goede lieden die het woort *Fuora Villaco* wat schrickelijck in de ooren valt, datse het mijn ten besten houden, ghy hebt hier geen noot.

Foro Villiaco.

*De goede zijn verbluft door menicht van de
quaen,
Maer Godt sal wannen, en't kaf uyt het
kooren slaen.*

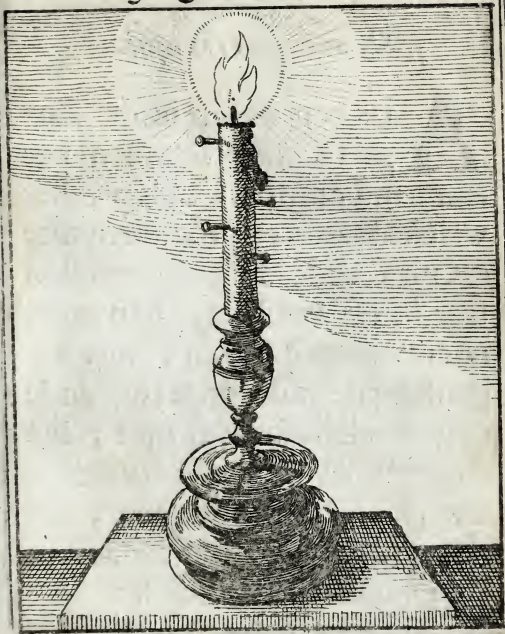
XIII.

By glafen om.

ALffer een Kaeckelaer (die de woorden alleen heeft) in't gelagh is, soo steeckt men wel (om hem te beschamen) een speldt in de keerse; en als de keerse soo verre verbrandt is datse de speldt uytworpt, dan seydt men: by glafen om, soo heeft de Kaeckelaer sijn tijdt gehad, een ander moet oock eens spreken. Dit is genomen uyt de Zeevaert, daer men alle tijdt by glafen meet, om datse geen kloek en hebben.

Bij glazen om.

*Dat wint de snappert, die meer kakelt dan
't betaemt,
Met onlust hoort men hem, of vaeck men
hem beschaemt.*

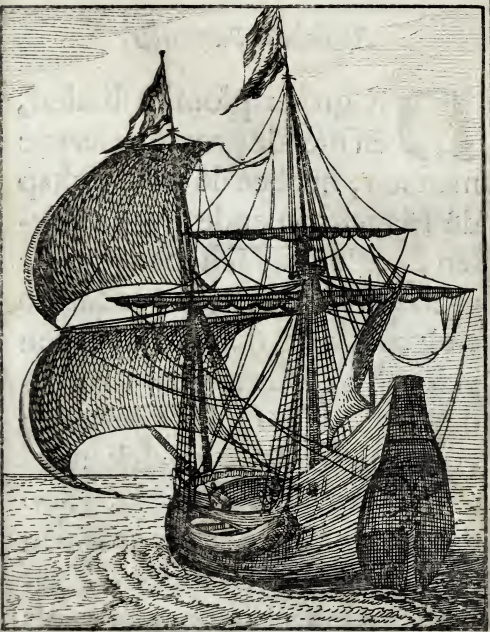
XIV.

Sit oneri, erit usui.

ALs een Schip in de Zee gaet, soo set men het Boot in het groote Schip, het welck aldaer een groote ruymte neemt, ende de Bootsgefallen seer in de wech is; dan moet nochtans mee varen, niet tegenstaende alle ongerijf ende ongemack datmer af lijdt, om dat men daer mede noodigh moet aen het landt gaen, als men in de Haven komt: daerom dat men met reden zeydt:

Die wat spaert / Die wat heeft.

Sit oneri, erit usui.

*Verdraeght geduldelyck, wat last en on-
gerief,
Van dat u in de noodt, kan dienstigh zijn en
lief.*

XV.

Revelasti Parvulis.

DE grove plumpe lieden, en niet de groote geleerde mannen, hebben de wetenschap de Havens in ende uyt te zeylen, ende hun fchepen van de gronden te wachten, daer de welvaart van dese Landen aen gelegen is: Dus zegent de goede Godt de sijne, met soo veel verstandts als elck noodigh is tot sijne neeringe. Soo dat de geleerde wijse mannen de plumpe boeren ende de Zee-lieden soo wel behoeven, als de botte Hollanders de spitfinnige Atheniensers ofte Italianen.

Revelasti Parvulis.

*De ootmoet plomp in't oogh, verstaet en
mijdt de sonden.
Een werelt-wijs verzeylt sich meest op sul-
ke gronden.*

XVI.

Galick en meevarigh.

MAch recht gevoert werden van een goedigh reckelijck mensch, die hem laet gebruycken, en waerdigh is om gebruyckt te worden in alle saken, die men juyst niet na de uysterste strengheydt van Justitie, maer na de goede billickheydt (vermenght met reden) moet decideren, oft aen de een zijde leggen: gelijk als de Heugel gaet op en neder, ende de Vout-heugel gaet breed ende enge, gevoegelijck na de potten ofte ketels, daer men se toe te gebruycken noodigh heeft.

Gelijck en mewarich .

*Bill'ke bescheydenheydt , en recklijck buygh-
saem voegen ,
Bevredight veel , en geeft aen yder goet
genoegen.*

XVII.

Dese minst behoest isser
best aen.

H Ulp van buyten is wel goedt , voor die niet beter en mach : maer beter is hy daer aen , die hem selfs behelpen kan , en lijdten hem met water ende broodt , al is 't een sobere portie. Nochtans valt het wel soo , dat ter Koningen en Vorsten zijn die uyt-heemsche hulp behoeven , al zijnsse rijk en machtigh. Dat laet ick waerachtigh zijn : maer hulpe van buyten komt te spade of te vroegh , en oock moet men daer veel om verdragen , veynsen en dancken , met stuypen en nijgen , het welck een edel gemoedt swaer valt. Dan een Courtisaen of Hovelingh moet zijn aensicht stellen , nu blijde , nu droevigh , na het believen of affectie van sijn Heere , die rechtschapen de krick is daer hy op steunt : en als hem die ontrocken wordt , valt hy ter neder in alle dreck en ellendigheydt.

Diese minst behoeft,
isser best aen.

*Voor die niet anders mach. Maer best is hy
daer an*

*Die (schoon met magre staet) hem selfs be-
dropen kan.*

XVIII.

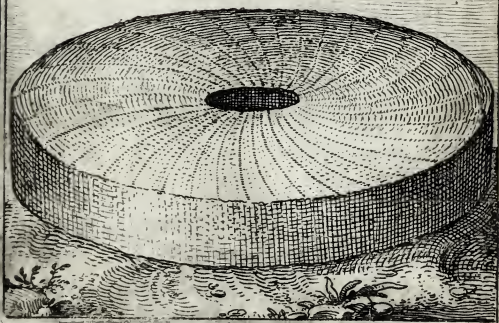
Lof Meulenaers acker / by
Heeren poppegoedt.

MEn mach den Diamant prijsen ,
om datse van de Heeren panlic-
kers hoogh geacht wordt , als een
dingh dat raer is , soo sy quaecken ,
't welck na haer oude gewoonte on-
waerachtigh is : want daer geschiedt
qualijck een houwelick , of de Bruyt
moet een Diamant ontfangen van ha-
ren Bruydegom , tot een teecken van
bestandige trouwe , die met gifte in
de plaetse van liefde geknoopt wordt :
soo datter meer Diamanten in 't landt
zijn , dan Meulen-steenen : sulcks dat
men sustineeren mach , dat een Meu-
len-steen (boven den dienste die de ge-
meente daer afgeschiedt) veel raerder
is , als een Diamant.

Ende :

Geen dingh en is prijselijck /
dan dat nut is.

Lof meulenaers acker
by heeren poppegoet.

*De noodeloose steen, met goudt om hoogh
gestut,
Verdient niet sulcken lof, als Meulen-steens
hoogh nut.*

XIX.

Exonerat & arcet.

DE kracht van de Sluysen zijn by weynigh natien bekent : maer de Hollanders houden by na al haer landt van dit gebou te leen , 't welck sonder behulp van dien , luttel of niet waert en soude wesen : want het tapt de overtollige wateren af , en verhindert dat de schadelijcke niet wederom mogen komen : daerom is 't wonder dat de botte Hollanders van den eersten vinder geen Sanct gemaect hebben , schrijvende sijnen naem met gulde letteren in het hoof van den Brevier. Is de rechte Sinne-pop van een vroom Vorst , die't landt suyvert van geboeft , door justitie : soo dat de inwoonders die deughdelijck zijn , te beter mogen groeyen en bloeyen.

Exonerat et arcet.

*Een vroom Vorst door goemet en goe Justici, weert
Het snoo geboeft, en schut dat het niet weer
en keert.*

XX.

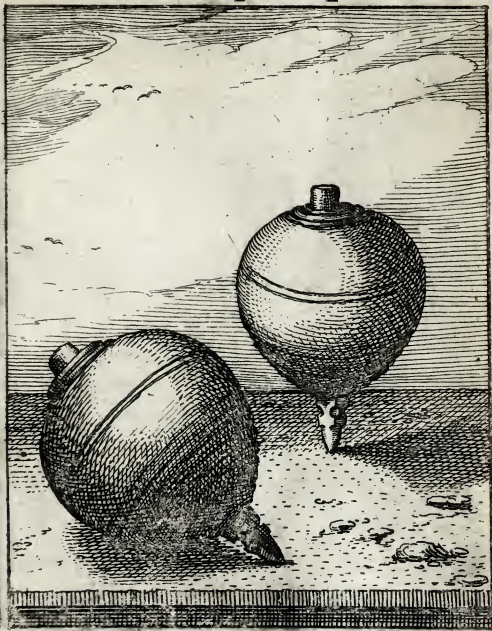
Elck syn tijdt.

M En mach niet levendiger het leven van den mensche in 't grof af-beelden oft af-malen, dan met dese Sinne-pop gedaen is: want elck heeft sijn tijdt in 't loopen, in 't woelen, in 't vergaren van rijckdommen, in 't regeeren van landen en luyden, in 't verwerven of bejagen van eere en glorie, soo wel in krijghs-luchtige saken, als in geleertheydt ende konstige werken. Als die loop dan uyt is, en de mensch niet meer gedreven wordt van den levendigen geest, soo verlaet hy het draeyen en woelen, of om beter te seggen, het draeyen verlaet hem, en hy scheyter uyt, laet de wereldt staen daerse staet, en kruypt onder een kleyn heuvelken swarte aerde: dan seydt men anders niet, dan:

Fuit, non est plus,

Hy heeft geweest / en isser niet meer.

Elck zijn tijdt .

*Vol arbeydt is ons tijdt , noch wenscht men ,
ja elck lust
Dit dwaerligh drayen dol , voor stillen sacht-
te rust.*

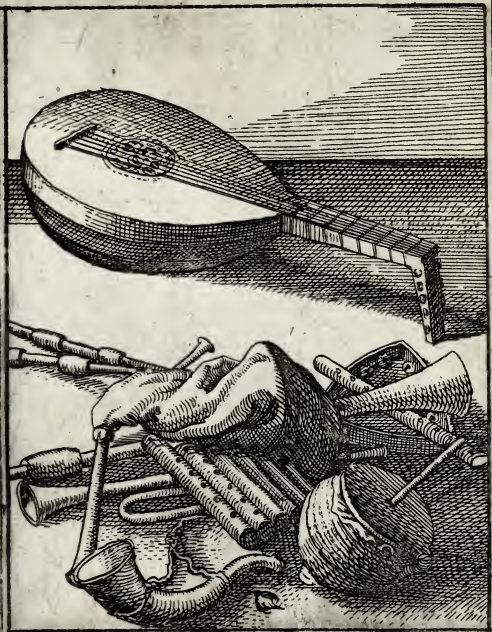
XXI.

Niet hoe veel / maer hoe eel.

En wel gestelde Luyt, en een goet meester daer by, is beter van melodie, als hondert instrumenten die van de Musijcke niet en weten: want het getal en geldt niet, noch in melodie, noch in kloeckheydt van raedt; want daer worden veeltijdt veel Raeds-heeren gemaect, en onder alle isser een oftwee die de sake beleyden of verdedigen; die is dan de Luyt, en alle d'andere de boere Fluyten.

Niet hoe veel, maer hoe eel.

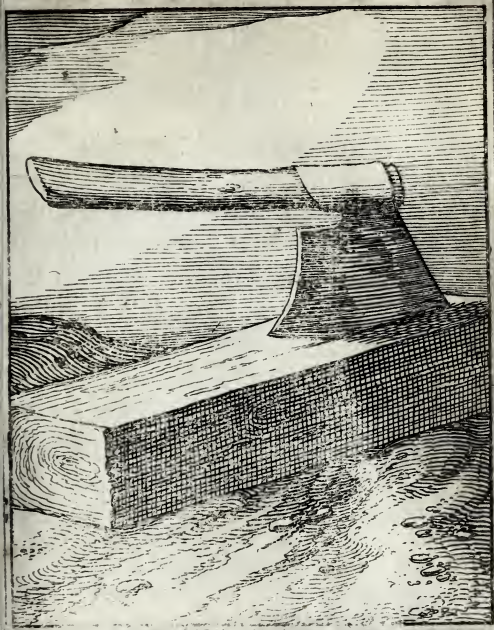
*De Raedt van een wijs man, is nutter om
te hooren,
Dan van veel Sotten, daer de reden is ver-
loren.*

XXII.

Gustick / soo roest ick.

En bijl of ander yseren instrument , soo dat niet gebruyckt en wordt , hoe glat dat het zy , sal haest verroesten : desgelijcks gaet het oock met veel kloecke verstanden , als de fulcke haer begeven tot ledigheydt , soo verliefen sy alle haer verstandt en vernuftigheydt.

Rust ick zoo roest ick.

*Vadfige leedigheydt , het kloeck verstant
verwoest ,
Dat stadigh oeffenen koudt , als 't yser uyt
de roest.*

XXIII. 't Scheelt

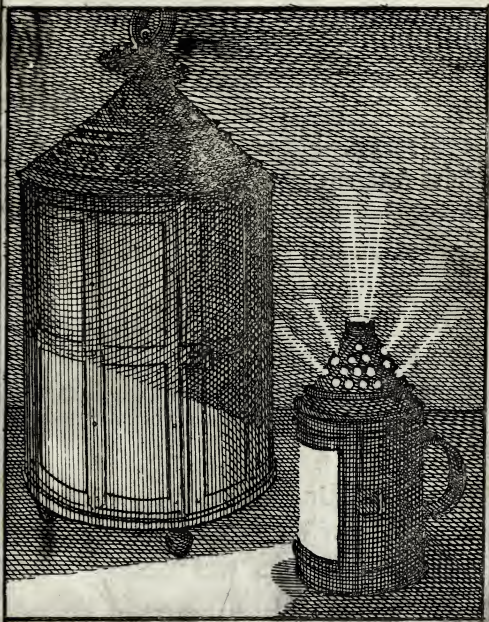
XXIII.

't Scheelt te veel.

DIe beminders van het gemeene beste , seggen , dat men wel mach bidden dat rijcke en hoogh-gebooren lieden wijse kinders krijgen , want sy raken op 't kussen , niet tegenstaende het altemet groote Lantarens sonder licht zijn ; Daer een kloeck verstandt in een man van lage staet soo veel mee verscheelt , als een kleyn Slonsjen , maer vollichts , dat men in de handt moet nemen , om sijn scheenen niet te stooten tegen sulcke onnutte ballasten , die braef en rijckelijcke toonen soo langh het dagh is , maer inde nacht , dat is in de noodt , als men raedt en licht van doen heeft , en doen sy niet 't geen sy schijne te beloven , en daer sy om gemaect zijn.

A. R.

'Tſcheelt te veel.

*Soo veel dit slonsje kleyn de groot te boven
gaet,*

*Oock boven rijck en schoon 't verstant te
loven staet.*

XXIV. Eva-

XXIV.

Evanescet.

H Et lachen van Democritus, en 't schreyen van Heraclitus had een reden. De eene achtē voor kindtsche sotterny het wroeten, het hoo- pen, het vreesen, het waken, het sorgen, het sweeten, en duysent moeyelijckheden meer, die de men- schen uytstaen om't gefluyster van een licht en haest verdwijnt vlam- metje van des werelts glory. De ander had deernis, en het jammerde hem, dat hy kinderen sagh met grauwe baer- den, die hun geen arbeyt, moeyte, noch gevaer en ontfagen, om een dinck dat sy selfs wel weten dat soo haest weer verdwijnt.

A. R.

Evanescet .

O werelts ydelheydt ! die met een lichte
fluyster,
Voor onse oogen blickt , en laet ons voort
in't duyster.

XXV. Die

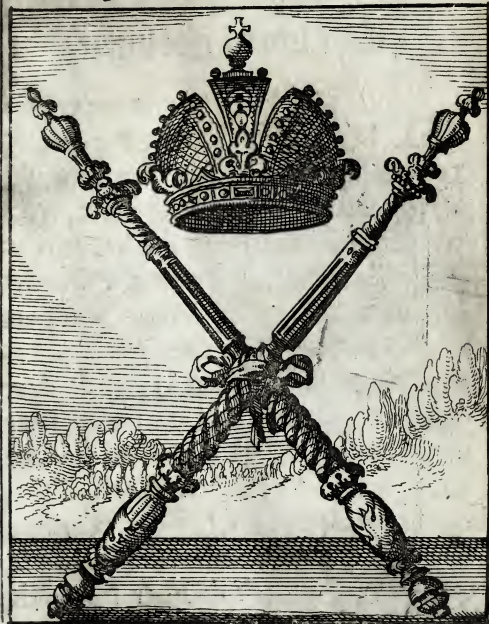
XXV.

Die my koopt / en kent my niet.

O Hoogh verheven Koninghs kroone ! wat isser aen u dat prijsens waerdigh is, als de stoffe alleen? de betecknisse is vol moeyten, forge ende arbeydt. Wie soude hier om macht en gebieden willen koopen? Voorwaer geen vroedt verstandigh wijs man, dan een hooghmoedigh, trots, opgeblasen mensche, die niet overleydt (met kennisse) van wat nature hy is; onvermogen in mogentheydt, en ellendigh in weelde.

Die mij coopt, en kent mij niet.

*choon-schynende geluck! daer moeyt en
dienst in schuyt,
Die u verkrijght, voor sorgh sijn soete rust
verruylt.*

XXVI.

Goe boer / goe vaelt.

Als't Hoy wel gewonnen wordt, soo wordt het wel gegeten: (na onse Huys-lieden seggen) soo volgt daer uyt een goede vaelt, (dat is, een mishoop) om dat het te ruyger ende ryver uyt-gevoert wordt, om de stallen te suyveren. Soo gaet het oock in een huys daer groot inkomen of goede neeringe is, ende daer dan een mildt hert by; die deelen haer overschot mildelijck uyt, aen die, die haers gebreck hebben: en missen of vetten den acker haerder neeringe met haer vrienden ende vriendschap te verbeteren, gelijk de Boer sijn landt met de mishoop alle jaren doet.

Goet voer, goe vaelt.

't Wert niet gemist, of schoon in't veen een
turref spilt,
Men neemt ruym, daer 't ruym is, de hant
die wint is milt.

XXVII. Hoegh

XXVII.

Vroegh rijp / vroegh rot.

DE Nature heeft alle dingh sijn ordeningh gegeven, ende sijnen sekeren tijdt: daerom wat vruchten der aerden, die in de voortijdt rijp zijn, die sijn oock haest van den velde, of sy verrotten. Desgelijcks is 't met alle andere beesten en creaturen, wat haest tot sijn volle grootheydt kōmt, dat wordt niet oudt. Ja de menschen selfs, die vroegh wijs ende verstandigh schijnen, die komen selden tot perfectie, of sy worden met naer ouderdom dof, onverstandigh, of somtijdts wel mal, daerom seydt Erasmus:

Odi puerulum præcoci sapientia.

Dat is:

Ick heb geen sin in een kindt dat vroegh wijs is. Daer sijn Natien van volcken die in haer jeught heel kloeck van bedrijf zijn: maer soo haest sy veertigh jaer oudt zijn, soo slachten sy de uytgeteelde ackers, daer geen nut meer in en is.

Vroech rijp, vroech rot.

't Duerachtigh komt laet toe. Dat vroegh
rijp is vroegh rot.

't Kindt dat een wijs man lijkt, een mans
wert kints en zot.

D

XXVIII. Po

XXVIII.

Potentius ictu fulmineo.

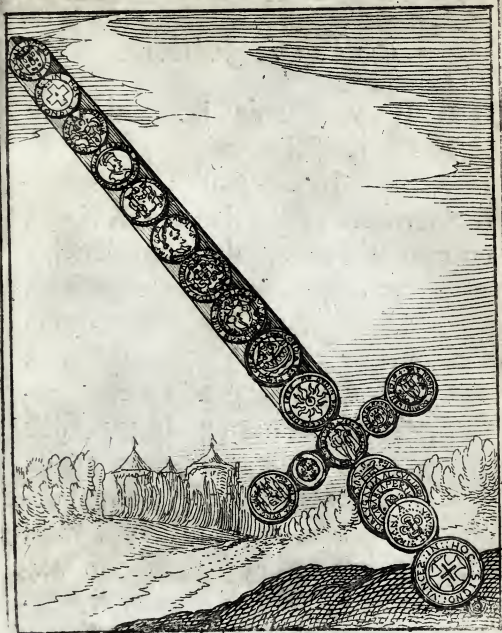
En Swaerdt gevoeght van gouden penningen ; beduydt , dat met giften en gaven meer gewonnen werdt, als met geweld , het zy in 't oorlogen ofte in 't pleyten , of in veel andere wereldtlijcke handelingen. Het *Ora- culum* van *Apollo* geconfuleert zijnde (ick meen dattet was van Philippus van Macedonien) kreegh voor bescheydt :

*Argenteis pugna telis atque omnia
vinces.*

Dat is :

Vecht met silveren of gouden wapen-
nen , ghy sult over al verwinner blij-
ven : ende de werelt (Godt betert) is
nu noch alsoo , dat giften en gaven
noyt danckelijcker ontfangen zijn als
nu ; ja al waer't dickwils met achter-
deel van goede naem of fame.

Potentius ictu fulmineo.

Geen sterckte, macht, geweldt, zijn by mijn
kracht te lijcken,
Waer ick die slechts vertoon, gaet elck eer-
biedigh wijcken.

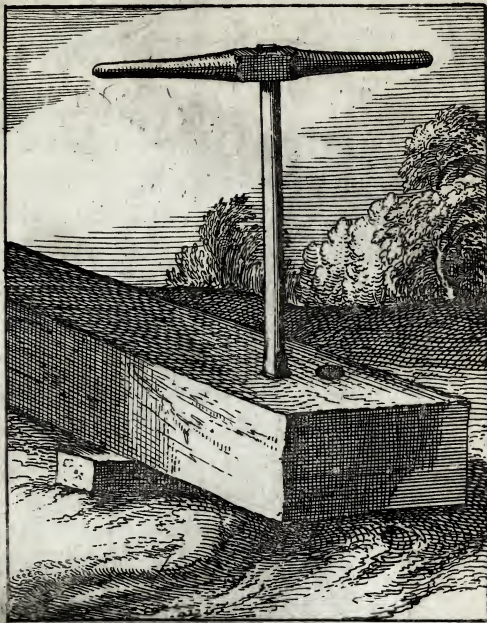
XXIX.

Constantia & labore.

DE vermaerde Boeck-drucker Christoffel Plantijn, gebruyckt dit woordt by een Passer, die meerder vernufts eyscht dan een Aviger, en min arbeydts; daer om duncket mybeter, by dusdanigen grooten Boor (die de Scheeps-timmerluyden een Aviger noemen) gebruyckt te worden; die door grooten ende gestadigen arbeydt, een gat in een Balck maect, daer de arbeyders op de scheeps-timmerwerven by elck gat ge- loont worden: te kennen gevende; dat gestadigen arbeydt alle dingh ver- windt; alsoo, datter de neerstige ar- beydts-salige Man een dubbelen dagh- huer by verdienen kan, en de Luyaert qualijck droogh broodt windt.

Constantia et labore .

*De naerftige fchuyft ruym van hem de ar-
moets noot.*

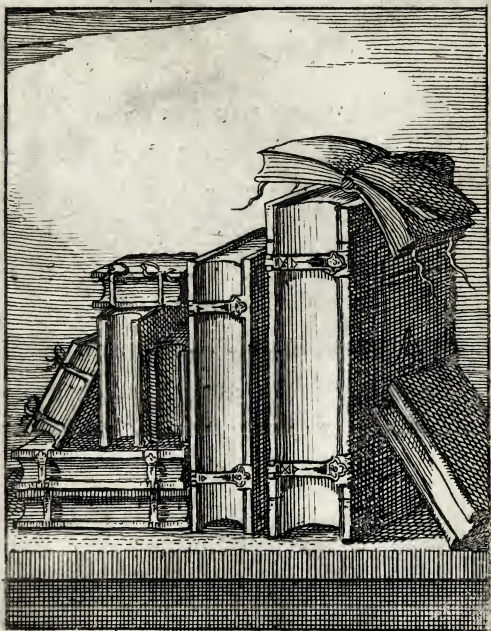
*Daer mee de luyaert nau verdienen kan
droogh broot.*

XXX.

Krupdt vooz de wilde woefte.

P *Lato, Aristoteles*, en daer na *Boëtius, Seneca*, en veel andere Philosophen, hebben door haer grondigh en verstandigh schrijven, de wilde woefte menschen tot gesatigheydt en gehoor gebracht, en met dit zaet van *Philosophia* gesaeyt in de ongeploegde ackers van haer wreede harsebekens, de Muysen, Rotten, en de wilde woefte beesten als onkruyt uytgewiedt en gesuyvert: Dus dan wil ick gebeden hebben den teeren Leser daer men geen rondt Hollandts by spreken mach, datse dit willen goedelijck duyden en my ten besten houden, want ick dencket noch meer te doen.

Kruijt voor de wilde woeste.

*Sulck kruyt was 't Moly, dat Mercurius gaf
(dunckt my)
Det'huys-bakende Grieck, voor Circes to-
very.*

XXXI.

Dummodo profim.

En Zee-ton die in de Zee-havens geleydt wordt, ende in de Zee, tot merck-teken, hoe na de Schippers let landt mogen aenfoecken; die draeght alle winden, stroomen en stormen, op dat hy voldoen mach daer hy toe geordonneert is. Beteyc-kent, dat een goedt Vorst moet verdragen alle onmoet en oproer van sijn gemeente met een kloeckmoedigh herte, en dat stillen met de minste wree-heydt die hy mach, luttel hoof-belbinders straffende, tot exem-pel van de goede gemeente.

Dummodo prosum .

*Lof wonder goetheyt Christ , die om ons
saligheedt
Van duyvel , hel en doot , gewilligh d'aen-
stoot leedt.*

XXXII.

Zogcht voor de koele wijn niet.

DE jonge luyden die nieu-
lijcks gehuwet zijn, past
dese Sinne-pop ter herten te ne-
men, die eerst voor al behoo-
ren te dencken om den noodt-
druftigen uytloop ende behoef-
tigheydt; soo van huysraedt,
als van spijs: maer als sy wat
koevereren met sparen, of deur
goede neeringe, dan komen sy
tijds genoeg om haer lust te
foecken, te weten, als de rijck-
dom soo veel gegroeyt is, datse
dwaesheydt lijden en dragen
kan.

Sorght voor de koele wijn niet.

*Het noodigh moeter zijn, 't onnoodigh niet
begint,*

*Tot dat ghy door Fortuyn, of neeringh,
rijckdom wint.*

XXXIII.

Een vol vat en bomt niet.

DEse Sinne-pop is soo klaer datse weynigh uytlegginge behoeft: want men fiet dat de onverstandige menschen de aldermeeste woorden over haer hebben, op straten, op marckten, op wagens en in schepen; daer de verstandige wijse lieden met een stil bequaem wesen henen gaen.

Een vol vat en bomt niet.

*De yle weet-niet klapt en kakelt sonder
maet,*

*Een wijs man swijght, soo langh sijn spre-
ken komt te staet.*

D 7, XXXIV. Rectum

XXXIV.

Rectum per dura carpit iter.

E En Raem-fage die in een balck gelet is, om over langhs den balck aen twee stucken te fagen; is de rechte Sinne-pop van een sterckmoedigh oprecht man, die de rechte wegh gaet, niet tegenstaende wat quaft of ongemack hem ontmoet, sijn consciencie getuyght hem, dat sijn wandelinghe oprecht ende deughdelijck is.

Rectum per dura carpit iter.

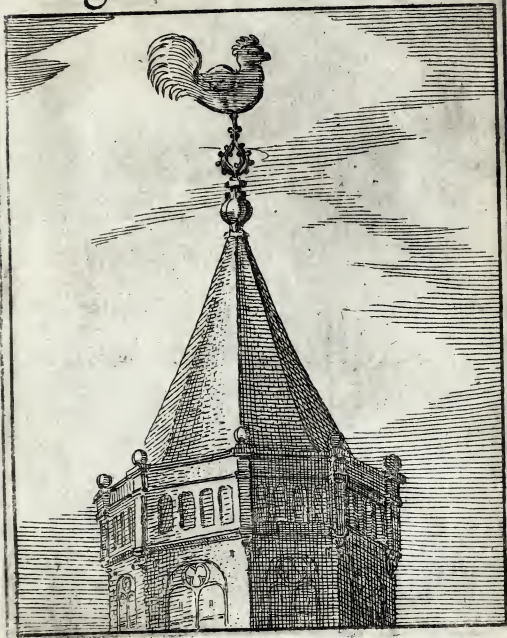
Een vroom sterckmoedigh man treckt nist
noch spijt hem aen,
Hy sal om lief noch leet, geen kromme gan-
gen gaen.

XXXV.

Ongestadigh / maer nut.

DE ongestadigheydt is niet te misprijsen, alse nut en profijtelijck is, tot gemeen landts dienste; als een Weerhaen, aenwysende de Winden voor de geene diese moeten gebruycken.

Ongestadich maer nut.

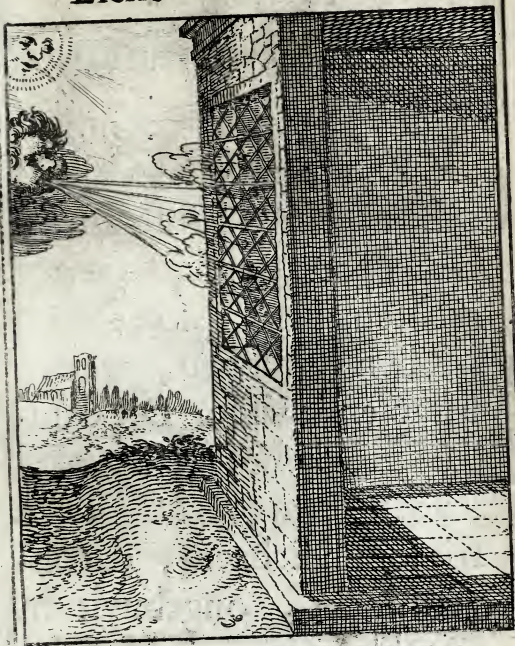
De ongestadigheyt is somtijds, oock een
deught,
Die (als't vannood is) sich na tijdt en ston-
de veught.

XXXVI.

Licht en Dicht.

DIt is de Sinne-pop van een goedt oprecht en deughdelijck Christen, wiens hert is als glas, dat de Son van Godts heylige Woordt laet binnen komen, en het licht van de waerheydt in hem schijnen, maer tegen alle winden van valsche leeringen en ketterijen is het dicht: Sy blasen daer tegen aen, doch stuyten met schande weer te rugh.

Licht en dicht.

Op menigh deughdigh hert , des werelts
buyen stuyten ,
Maer 't licht van Godes Woort , en sluyt
het geensins buyten.

XXXVII. Daer

XXXVII.

Daer hoozt meer tom dans.

Wie wat wil beginnen, die moet niet alleen een gedeelte der instrumenten hebben, om fulcks aen te rechten ; maer moet oock hebben vermogen, wetenschap ende wille. Die dansen wil, behoeft wel enckel schoen ; maer veel meer een fris jongh lichaem ; dat onverminckt, ongebuyt en ongeblaert is.

Daer hoort meer tom dans.

*De schoenen dansen niet, is 't lichaem niet
daer by,
Mijn ouders gunst is wint, hebt ghy geen
gunst van my.*

XXXVIII.

Teeringh na neeringh.

WIe dat sijn staet set beneden sijn vermogen ofte winninge, die is altijdt rijck, vrolijck en wel te vreden: Ja dat met spinnen de kost oock gewonnen wort, al is 't wat sober.

Teering na neeringh.

*Wie raedtsam overleydt en teeren set be-
neen .*

*Sijn inkomst ofte winst , leeft rijck en wel
te vreen.*

XXXIX. Doegh

XXXIX.

Woegh meester / laet knecht.

Die voor den tijdt zijn Meester ongehoorsaem is, meenende dat hy wat weet, en slaet den Spaerpot aen diggelen of scherven, willende zijn goetd gebruycken, en dat veeltijdt in domineren, peert-ryden, droncken drincken, dobbelen en spelen; die is dat vergaerde pennincxken quijt eer hy't voelt: soo mach hy dan anderen gaen dienen, of na een officie staen, soo het geluck noch soo goetd is: maer meest altijdt is voor dusdanigen de Krijgh het voorlandt, en moeten hooren na het Kalfs vel.

Vroegh meester, laet knecht.

*De brodroſſcken misbruyekt ſijn goet t'on-
rechtetijdt,*

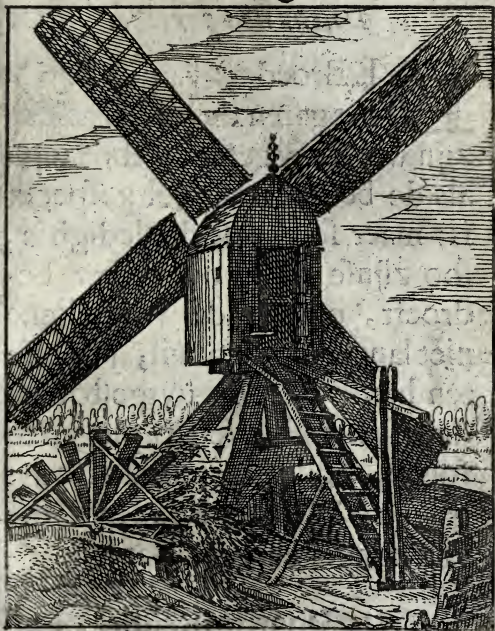
*Lijdt armoet, want als hy't van doen
heeft is hy't quijt.*

X L.

Ut emergant.

En Prince die zijn ampt wel be-
dient, doet alle vlijt ende neer-
stigheyd dat zijn onderdanen ende
burgers welvaren, ende goede nee-
ringe hebben: overleggende dagh en
nacht in zijn herte, om alle hinder en
ongeluck af te wenden, met den mee-
sten oorboor en minste schade: ge-
lijck de Water-meulen lijdt den aen-
stoot van alle winden, om deur kracht
van dien het water met zijn schepraden
uyt te werpen, met het woort *ut
emergant*, (dat is:) **op datse opkro-
men** / te weten, de landen die son-
der behulp van dien, onder water
fouden blijven gantsch vruchteloos
liggen.

Vt emergant .

*Een Prins die om 't gemeen, veel is te dul-
den vaerdigh,
Bedient te recht sijn ampt, en is alleen staet
waerdigh.*

XLI.

Doleur non pareille.

DE Broeders van de Bende die garen de gilde spelen, zijn wel fraey gemoet, soo langh als de beurs noch wel gespeekt is: maer soo haest die ledigh is, soo zijns daer over seer bedroeft, om dat de Waerdinne niet langer borgen wil; ja datse ten huysse werden uytgestoten, daer sy het Heerschap plegen te spelen; ende moeten dan t'huys gaen by Wif en Kinderen die van honger krijten. Dat is:

't Grootste verdriet.

Doleur non pareille .

Die achterloos en slof wanradigh 't zijn
verflort ,
Die krabt sijn hoost te laet , wanneer hy
komt te kort.

XLII.

Noch ick / noch de wijn.

DE dronckaert beschuldigt den wijn, of den beker daer hy uyt gedroncken heeft, dat die de oorfaeck soude zijn van sijn dronckenschap: neen voorwaer, dan de gierige begeerte van sijn gulsige darmen, die heeft hem door de smake van sijn leckere tonge daer henen gestoten:

*Quia nullum crimen vini est,
sed culpa Bibentis.*

Noch ick, noch de wijn.

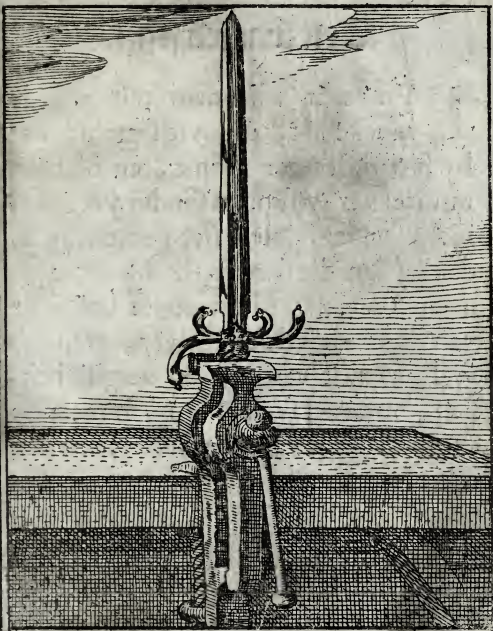
*Wat knorj' en morje op my? en raest dus on-
verduldigh,
Daer ghy ô gulfigaert! selfs zijt alleen aet-
schuldigh.*

XLIII. de doot

Iussa fortiter meum est.

E En vroom-moedigh Capiteyn mach dit voeren voor sijn Sinne-pop ofte Devijs, als daer mede te kennen gevende, dat hy sijnen Heere wil dienen in alle commissien met grooter getrouwigheydt, het zy in Steden, Dorpen ofte Sloten, die hem te bewaren gegeven zijn; gelijk een Slotemakers schroef, die een swaerdt ofte yet anders te houden gegeven is, dit sal men der niet uyt-trecken met eenigh geweld, of het moet met de hant des meesters los gemaect ende ontfloten worden.

Iussa fortiter meum est.

*Verwickt niet van u Eedt , maer hout groot-
moedigh vast
Het geen u is vortrout , tot dat men u ont-
last.*

XLIV.

Telt wat ick seggh.

En recht wijs man telt wat de klock slaet, dat is te seggen; dat hy sijn tijdt waer neemt, en niet een uur laet verby slippen sonder yet loffelijcks te doen. Men siet gemeenlijck, dat luyden die den dagh alderonnutst door-brengen, hun meest beklagen van de kortheydt der selver, want als sy haer tijdt verquist en vergift hebben, meenen sy dat het noch maer op de middagh is van haer leven; en dan is 't met haer al dickmaels laet op den avont. De gierigheydt is een groote ondeught, behalven in 't gebruycken van de tijdt is sy alleen prijs waerdigh.

A. R.

Telt wat ick segh.

*Sulck een is wijs die nau en gau gist sijn
gety,
En bruyckt de tijt, die a'ers slipt steels-ge-
wijs verby.*

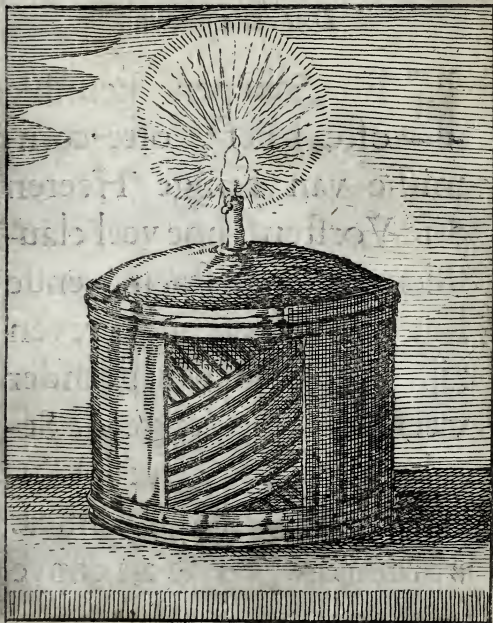
XLV.

Niet verder dan u Ban.

DEse Landen zijn gedeelt in Jurisdic tien, die wy een Ban noemen, en is afgetekent met sekere bepalingen, soo dat elck Ambachts-heer weet, hoe verre sijn Ban streckt, ende daer buyten heeft hy niet te doen ofte te gebieden: gelijk het ontsteken Waslicht, dat niet verder lichten ofte barnen kan, dan tot het dexel toe, 't welck sijn besteck is; daer beneden komende, gaet het uyt, verliest sijn kracht, en werckinge.

Niet verder dan u ban.

*Benaede herten die Tyran of duyvel
quelt,
Vertroost u, want Godt heeft haer tijds
besteck gestelt.*

XLVI.

Dat cera fidem.

E En Schepen kennisse ofte brief, ofte commissie van eenige Heeren ofte Vorsten, hoe veel clausulen datter in staen, ende hoe vast dat die geschreven zijn, en zijn van geender weerden, soo lange de Segelen van wasse daer niet aen gedrukt en zijn; anders worden die geacht als cotype ofte vuyl pampier.

Dat cera fidem.

Ik Hou niet van die met schoon beloften ons
verdooven,
Daer doen het zegel is, daer moet ick het
gelooven.

XLVII.

Pracht vooz 't geslacht.

DE Princen en Heeren plachtmen eertijds (en oock noch) heerlicke begraeffenissen te maken , om dat hun erfgenamen de deughden van haer voorgangers souden volgen , en in haer voetstappen treden : maer nu (Godt betert) komen de glorieuse menschen , die dickmael het goedt met rooven gekregen hebben , ende volgen dat na : om door gemeynheydt der Vorsten Tomben (die tot memorie van de onderlaten gestelt waren) te verminderen.

Hier onder leyt mijn Heer vailliant /
 De koenste Kuyter van dit landt :
 Een Kuyter by op 's heeren pas /
 Hy maepde garen eens anders gras.

Pracht, voor't gheslacht.

*Verboeckte hovaerdy! waer sal men oot-
moet leeren?*

*Als ghy aldus beheerst ons alderdieptst ver-
neeren.*

XLVIII.

Hac illa est Remora.

Plinius ſchrijft datter een kleyn viſken in de Roode Zee is, dat een ſchip kan houden liggen met volle zeylen: ja beter dan eenige anckers en touwen: welck viſken genaemt is REMORA. Hier in onſe Landen is 't niet bekend, 't en waer datter een groote Metamorphoſis geſchiedt ware, en dattet verandert was in een koperen inſtrument, het welck tot Delft een Conduyt, en voort over al in Hollandt een kraen genaemt wordt: en dat neem ick daer uyt, om datſe van eender aert en werckinge zijn, byſonder als 't in een tonne ſteeckt daer goedt nat in is: ſoo datter veel lieden door te rugh gehouden en bedorven worden, maer meest van 't geſlachte van Ulyſſes Bootsgeſellen, die ſoo overvloedigh geteelt, en ſoo veer jongen voortgebracht hebben, gelijk als Verckens en Zeugen doen, ſoo datter nau een dorp is, of het iſſer overvloedigh met begaeft.

Dit is dan:

De rechte Remora.

Hæc illa est Remora .

*Dees Remora ontwijckt , al lijckt hy sonder
macht ,
Dickmael verlet het veel , 't geen dat men
weynigh acht.*

XLIX. Prin-

XLIX.

Principiis obsta.

Hier in Hollandt, bysonder in de lage weyde-rijcke landen, worden de wegen gefloten met draey-boomen, als't veel begint te regenen; om datse niet geheel bedorven fouden worden deur het ryden van veel wagens ende peerden. In het beginsel mach men met kleyne schade schutten, dat achter na veel soude kosten te hermaken: soo is't certeyn in alle wereldt-lijcke dingen, een kleyn vyer is met een Emmer waters te blusschen, dat, als't gevat heeft in barmachtige materie, qualijck te lesschen en uyt te gieten is, dan met veel getiers en gedrams van volck. Daerom is't best dat men in alle dingen in tijds toesiet:

Eer't meer doet.

Principijs obsta.

*Onacktsame sloff e mersch, ghy hebt te langh
gemert.*

*Sluyt noch voor Sondt, de wegh, eer dat
het erger werdt.*

L.

Al sijnens soetjens.

Die een kous (die vast om 't been sluyten sal) aentrecken wil, die moet met langhfinnigheydt te wercke gaen, dan soo hy met fortse of haestigheydt wil voortvaren, sal de hiel daer deur scheuren, en met een gelapte hose ter feeft gaen: waer by men verstaet, datter veel dingen zijn, die de langhmoedige kloECKaert uytvoeren sal, dat de korsele heet-hoof met schande sal laten steecken.

Al fofjens foetjens .

*Wijfe fachtfinnigheydt vordert en brenght
te weegh,
Dat korfelhaeftigheydt doch felden doet te
deegh.*

LI.

Et sic parantur opes.

DAer is geen neeringe soo slecht, voor een raedtsaem neerstigh man, of sy is hem niet alleen de kost, maer oock overschot schuldigh; by soo verre hy die met verstandt drijft. Alsoo dat men in dese Landen met het Bagger-net Turf treckende, oock een middelbaer heen komen verwerven kan. Dus blijft er niemant lange door armoede bedroeft dan de ledige Luyaert, die niet doen noch ter handen trecken en wil.

Et sic parantur opes.

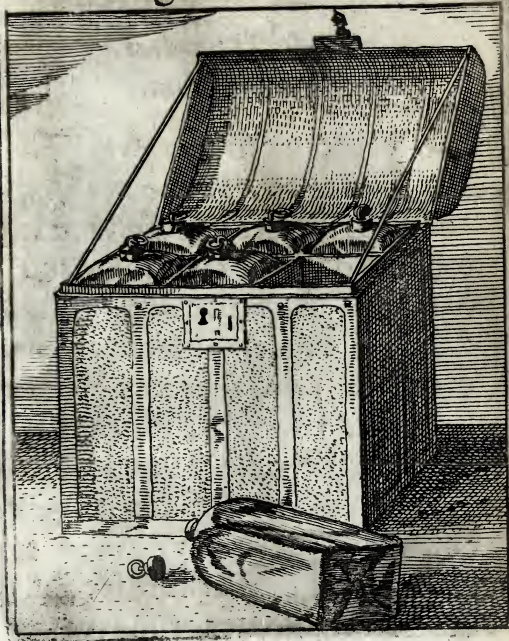
*Kael armoe nimmermeer een naerstigh man
bedroeft,
Want sulck met bag'gren oock meer wint als
hy behoeft.*

LII.

Zoo langh daer wat in is.

GRoote Heeren hebben sommige van haer rijcke borgeren in waerden, soo langh als sy daer door yet hopen uyt te rechten, ofte profijt daer af te genieten: maer als zyse arm gemaect en uytgesopen hebben, soo keeren sy hun den eers toe, en siense met de neck aen. Ge-lijck als men de Vlessen (die vol wijns zijn) neerstigh bewaret datse niet en storten: maer alse ledigh zijn, werpt men die achter in de wagen, of ter zijden van de tafel neder, en stootse met de voet.

Soo langh daer wat in is.

*Soo langh ghy geven mooght u elck een
dienstbaer groet,
Als gh' uytgesoopen zijt, stoot elck u met
de voet.*

LIII.

*Ad Tragædias.**Non ad Vitam.*

GRoote filvere vergulde Schalen, Koppen, Beckens, Lampetten, dienen niet tot de dagelijckse nootdruft; dan veel meer tot twist, tweedracht, en achterdencken op maeghden en dienaers; ende somtijds voor den listigen dief. Daerom plegen se de oude Romeynen en Griecken tot pronck en prael in haer Tragedien te vertoonen, om dat se de Eclipsis waren van de volgende werkinge.

Ad Tragœdias .

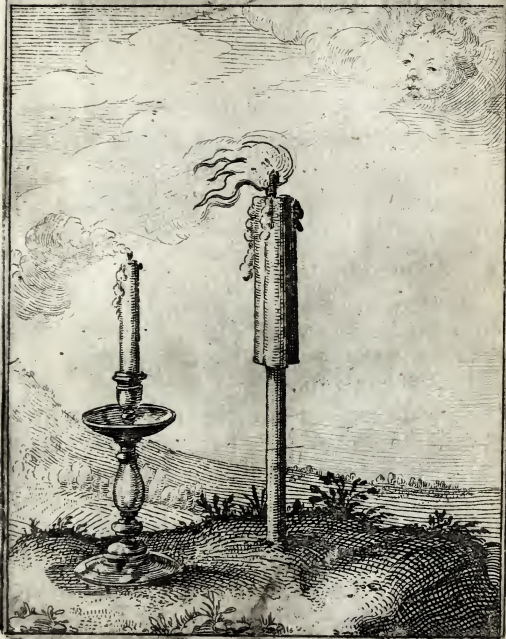
De opgeblasen pracht verwijt haer minder ,
 't geen
 Hun luckigh maect , en vrijdt van treur-
 spel en gemeen.

LIV.

Meerder lydt geen pijn.

DEse is niet seer ongelijck van de voorgaende seventhiende Sinne-pop; daer in men siet dat een kleyn ongeluck den kleynen of den swacken dickwils heel verplet en te gronde doet gaen; daer de groote, machtige, stercke geen hinderisse noch letsel af heeft.

Meerder lijdt gheen pijn.

*Gelijck best by gelijk, want kleyne stoot
verplet
Den kleenen licht, die nau den grooten trest
of let.*

LV.

Nescis quid valeat.

DE Poët Horatius in zijn eerste Satyra, begriipende de dwase gierigheydt, seydt dese veersen:

*Nescis quid valeat nummus, quem praebeat usum?
Panis ematur, olus, vini sextarius, adde
Quae humana sibi doleat natura negatis.*

Dat is:

Wat het geldt waerdigh is, weet ghy niet schier?
Dat men daerom ruylen sou wijn, broodt en bier,
En voort wat de menschelijcke natuere swack
Hier en boven behoeft, tot haer gemack.

Dewijl dat de meeste menichte hier tegen soude seggen, dat een yeder wordt geacht na zijn rijckdom: soo willen wy haer in haer woelende rasernye laten leggen, als de Soch in 't slijck, en voor ons selven, en die het verstaen als wy, gebruycken die soete eerlijcke leedigheydt in onse ouderdom, na datter soo lange geslooft, gejaeght ende geronnen is, datmen (na het dagelijcks gebedt) het dagelijcks broodt (het zy dan mager ofte vet) eerlijcken daer af genieten mach met danckbaerheydt tegen den Heere, die het mildelijck verleent.

Nescis quid valeat.

*Elck woedt en wroet omgelt, nau isser een
die tracht*

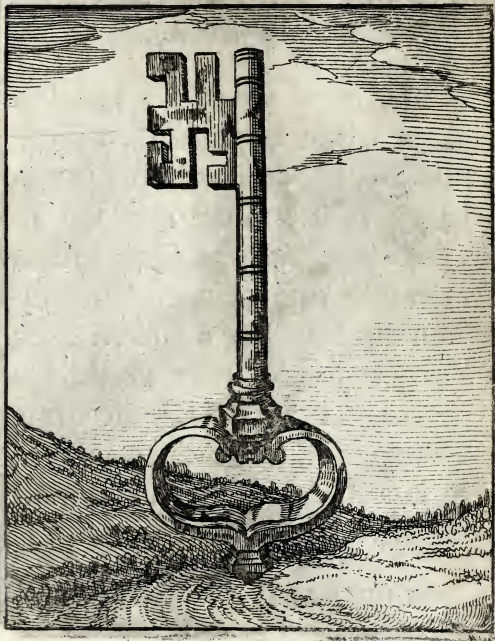
*Na 't recht gebruyck en waerd, van 'tgeen
hy soo waerdacht.*

LVI.

't Vertroude trouwelijck.

SOo wien Secreten , Schat-
ten en Rekeningen bevolen
en vertrouwt worden , moeten
die trouwelijck bewaren : Ja al
waer 't schoon dat haer de wijn
of gramfchap anders riedt. Ge-
lijck een Slot dat het befloten
vast houdt , totter tijdt dat de
Sleutel daer by gebracht werdt ,
door den geen en die macht heeft
of gegeven is , om dat te ont-
fluyten.

Tvertroude trouwelijk.

*Soo u yet werdt vertrouwt, bewaert dat trouwelijk, tot
De rechte sleutel weer ontfluyten komt het slot.*

LVII.

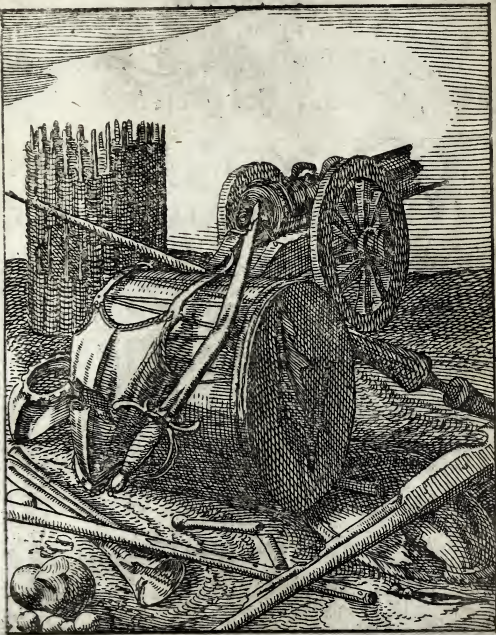
Ut inam sic semper.

Och of Godt de Landen wilde begenadigen datse niet meer (often minsten in een lange tijdt) in de oorloge en vervielen, soo soude de Huyfman met ruste zijn Acker bouwen en Koeyen melcken; de Borger soude met vrede zijn neeringe doen: Ende de arme Gemeente allengskens van sware lasten en impositien ontlast worden.

Och oft soo altijd mocht blijven.

Vtinam sic semper.

*Soo langh eendrachtigh wy de vrede sullen
eeren,*

*Sal't oorlogh gaen beroyt, in qua ver-
scheurde kleeren.*

LVIII.

't Is een arm **Dups** / die maer
een hoi heeft.

W Ordts afgebeeld met
een Vyerflot, daer
oock een Lont of Swamsflot
by is: alsoo, dat als het eene
faelgeert, soo gaet het an-
der seker af. Hier by ver-
staet men een raedt-rijck
man, die in alle voorval-
lende saken onverlegen is,
en hem altijdt weet te red-
den.

Tis een arm mujs, die maer
een hol heeft.

*Wanneer een wijs man yet misluctt of sportelt tegen,
Soo redt hem zijn verstandt, dat laet hem
niet verlegen.*

LIX.

Sæpe Solæcismus.

DE Ontfer wicht, om dat hy met een luchtige handt moet gehandelt zijn, soo kan hy soo effen niet wegen als de Balance oft de Evenaer doet: het volght of hanght aen de opinie en gevoelen van den Weger, die lichtelijck een stroom breet te na of te verre met de handt volght: alsoo datter dickmael groote (en veelderley) fauten bevonden worden: daerom werdtse selden gebruyckt in dingen te wegen van groote waerdyen: maer meest in 't ontlossen van wagens en Muylen, om de vracht aen den Wage-naer of Muyletier te betalen. Daer om wil ick seggen, het doet of weeght niet recht, maer scheyd partyen van den anderen.

Soo handelt men oock dickwils niet op 't alderscherpste om partyen te scheyden, in saken, daer men het uysterste recht qualijck van weten kan, en die voor den scheydtsman zijn **Onseker**.

Sæpe Solcecismum :

O Godt haelt niet ons doen en beste werck
in't licht :
Daer sijn mislagen veel , gelijk de Onser-
wicht.

L X.

*Is 't eyndt goedt / soo is 't
al goedt.*

Alle dingen worden be-
gonnen, om die met
kosten, arbeydt ende neerstig-
heydt te brengen tot het eynde;
soo dat dan soo goedt is, dattet
den aenlegger vernoeght, soo
heeftet den krans of prijs ver-
dient, ende men moet het prij-
fen. Dit werdt uyt-gebeeldt
met een tou of kabel die men aen
't eyndt besiet, en beproeft of
de stoffe goedt is.

En soo seydt men:

Is 't eyndt goedt, soo is 't al goedt.

Ist eynd goet, soo ist al goet.

*Hoe schoon' begin oock is, de vroede prijst
het endt.*

*Want met qua wytkomst is al't goe begin
geschendt.*

Be-

Beslagh.

Metam properamus ad unam.

Alle menschen loopen na een Honck, dat is in Latijn *Meta* te seggen; ofte anders in Duytsch *Punt of Pegel*, d'een wat vroeger, d'ander wat later, het moet, alle door den tijdt na het Punt van de doodt.

Metam properamus ad unam.

*Door duysent moeylijckheen ons levens
speelgenoots,
Elck met geswinden loop spoeyt na het konck
des doots.*

Roemer

ROEMER VISSCHERS
SINNE-POPPEN;

Het tweede

S C H O C K.

I.

Elck wat wils.

DEse Sinne-pop schijnt te accorderen met de meeninge Agefilai, die gekoren zijnde Koningh, in een waerschap Wetten gaf, waer na elck hem had te reguleren, geboodt den Schencker, soo de wijn koever en overvloedigh was, elck te geven soo veel hy eyschte: maer sooder kommer was, dat hy elck soude geven sijn juyst even mate, op dat hem niemandt hadde te misnoegen: 't welck het woort **Elck wat wils** / duydelijck uytdruckt: want als een yeder sijn beecker met water mach temperen na sijne smake (en niet gedwongen is na der Duytschen aert den selven bescheydt te doen: dat is, heel of half uyt te suypen, het lust hem ofte niet) soo is elck waerlijck wel getraecteert. Soo mach dan dit op veel ander dingen gebruyckt worden, daer men met overdaedt niemandt wil overlafen, noch door ongelijcke deelinghe een leep oogh maken.

Elck wat wils.

*Die wijslick yder een, toe laten kan wat
wils,*

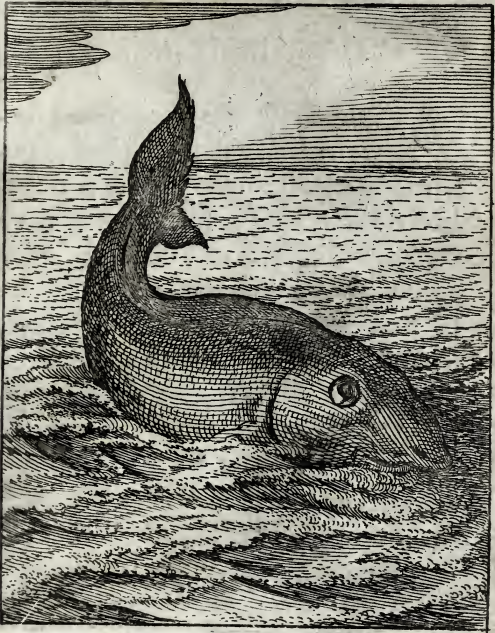
*Die hout sich selfs gerust en voor komt veel
geschils.*

II.

Dom is dziefst.

OF defe Sinne-pop na de natuere recht is, soude ick niet derven seggen; dan immers beelden wy by een Vifch alle domheydt uyt. Daerom neem ick hier defen oorlof, om af te malen een onbeleeft grof menfche, die geen onderscheydt heeft van plaetfe, perfoon, of tijdt; maer is in hemfelfs, en tegen yeder een, al even onbeleeft, vry, en stout. Een menfch in 't korte gefeydt, na de Oude wet. Een oudt Hollander.

Dom is driest.

*Vergeeft een Plompert; daer is geen beris-
pen an,
Want hy is doch soo dom dat hy 't niet mer-
ken kan.*

III.

Nacht maer sacht.

A *Usonius* feydt: *Fortunam reverenter habe*, dat is: als boven geschreven wordt, met vryheydt getranslateert: want die soo luchtigh sijn have avontuert, of hem de Fortuynne schuldigh was te favoriseren, die doolt, en sal hem in armoede vinden, ja met schulden verachttert eer hy 't waent: en die soo achterkouffigh is, dat hy 't geluck 't welck hem voorkomt ende de handt biedt, gantsch niet en wil of derf aensoecken, die sal sijn middelbare rijckdom met hongerbeten verteeren, dan die de Fortuynne by maten met voorficht kan gebruycken, op sijn hode wesende, alse meest schijnt te lachen, die sal sonder twyfel van haer gaven genieten, besonder soo hy met middelbaer geluck te vreden wil zijn, ende hem laten genoegen.

Hacht maer sacht.

*Die reuckloos avontuert, werdt al sijn goet
licht quijt,
Die niet en avontuert verwacht oock geen
profijt.*

IV.

Wijft u niet.

W Ist menigh Edelman de rechte beduydinge van zijn Wapen, hy soude hem selfs hoeden voor ongeval; dit blijkt aen 't geslachte van de Edellieden, die certijds dese Wapen voerden en gegeven was, mogelijk met sulcke meeninge van den gever, dat hy haer eeuwich wilde voor oogen schilderen, datse sich aen grooter en harder als sy niet wryven en souden, of sy souden vuyl en terstondt gemorselt worden; dies sy oock soo langh floreerden in weelden, tot datse haer tot borgerlijcke twist begaven tegen haer meerder, waer deurse alle verdonckert en vernielt zijn.

Wrijft u niet.

*Het vuyl besmetlijck roet , der quaden wandel vlucht ,
Men wert door quaden quaet , ten minsten quaet berucht.*

V.

Nuttigen sonder krassen.

DE Raven is van dier aert, dat hy
 zijn spijs niet en kan nuttigen
 sonder krassen of geluyt maken,
 't welck van den Vos gemerckt zijnde
 (sco Æsopus klapt) leydt hy lagen
 hoe hy de proye of aes van den Raven
 soude mogen bekomen. Bestondt hem
 met flatteren te prijsen, van wegen
 zijn soete sange. Dies hy ontfteken met
 hovaerdye zijn beck open dede om zijn
 konst te toonen, liet daer door zijn lec-
 ker beetjen vallen, na wensch en begee-
 ren van den schalcken Vos, die dat ter-
 stondt tot zijn profyte genoodt. Horat.
*Tacitus si pasceret corvus haberet plus da-
 pis & rixæ multo minus invidiæque.* En
 de Vossen zijn noch huysdaeghs
 van de selve aert, sy zijn oock van wat
 couleur dat men mach imagineren.

Nutten sonder krassen.

*Die sijn geluck niet swijght, die wert daer
door benijt,
Of lockt een schalcke Vos, die 't hem maect
listigh quijt.*

VI.

Duycken en genoegen.

DE geluckfalgheydt is alleen den lagen van state van Godt toege-eygent? want genoegh maect zijn bruycker gerust en lustigh, bysonder die daer in dan duycken kan, en houden hem in zijn kleyne vryheydt: want daer hooghmoet in swangh gaet, daer is min veyligheydt en meer moeyten: en het Hollandtsche rijmken zeyt:

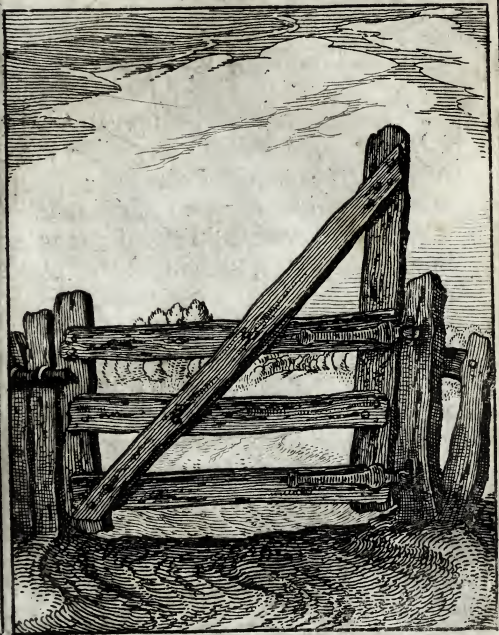
Houdt u reyn,

Acht u kleyn,

Vreest voor den dagh,

Die niemandt verby en magh.

Duycken en ghenoeghen.

*Die wel te vreden duyckt in laegheydt on-
beslommert,
Leeft beter, als die staegh des hoogheydts
sorgh bekommert.*

VII.

Genoegh is meer.

O Heylige *Genoegh*! hoe veel zijt ghy boven alle Veel en alle Meer, dat wel te recht *Martialis* feydt:

Fortuna multis dat nimis, satis nulli.

Want die *genoegh* heeft, die maect *sijn weynigh Veel*, en singht met *D. V. Corenhert*: 't *Genoegen goet*, , *verbeught den moet*, , *en doet*, , *den mensch altijd verbleyen*. De rijckdom van *Crœsus* en was hier niet by te gelijcken, *sijn wercken be- toonden* wel dat hy verre van het *Genoegh* was. Oock woont *Genoegh* (die *slechte Deerne*) in *Heeren Hoven* niet, dan in *slechte Hutten*, by eenvoudige *deughdtsame personagien*, die altijd *Godt loven en dancken*, al hebben sy niet dan *water en broodt*, ende een *goede smaeck*. Elck mensch (soo men feydt) heeft even veel *gaven van Godt ontfangen*, ofte *Godt was onrechtveerdigh*: maer d'een *genietet aen de kost*, d'ander aen de *smaeck*: d'eerste aen 't *bedde*, d'ander aen de *vaeck*: d'een aen de *rijckdom*, d'ander aen 't *genoegen*, &c.

Ghenoegh is meer.

*Wat's slaefbaer hooge staet? wat's schat?
wat wereldts eer?*

*En sulck afgodery? voormaer, genoegh is
meer.*

VIII.

Dapper gaet voor.

Voor alle Edelheydt gaet de wakere Dapperheydt, 't welck betekent werdt door een wakend Oogh in de handt, boven den Lauren krans: want Edelheydt van geboorte is wel een spoor of prickel tot treffelijcke daden; dan de trage Slampamper mach hem sijns geboorts niet roemen, als hy de dappere hant niet aen 't wercken slaet, toonende dat hy sijns geslachts geen bastaert en is. En die van slechte afkomst is, behoeft hem dies niet te schamen, den wegh van eeren staet hem oock open, soo hy in Dapperheydt d'Edelheydt overtreft ende te boven gaet.

Dapper gaet voor.

*Daer dapperheydt en deughts uytmuntent-
heydt voor ga,
Daer volgt de eer altijd gelijk de scha-
dum na.*

IX.

Elck sijn waerom.

DE Paep gaet ten Outaer, de Schipper t'Zee, de Bouman ten Acker, de Landtsknecht te strijt: vraeght ghy noch waerom? niet dan om gewin of profijt. Is'er anders niet in de wereldt te doen, dan om gelt? ja: om eer, om pracht, om wraeck, om te bedriegen, al wil het niemandt bekennen, elck gevet een anderen glans; Dan hoe men het bewimpelt, elck heeft sijn waerom, al is die voor alleman niet bekend. Lucanus seydt: *Trahunt quemque suae scelerata in praelia cause.* En men seydt: Om't geniet van het Smeer, soo lickt de Kat de Kandelaer.

Elck zijn waerom.

*Niemandt doet wat om sunst, 't heeft al-
tijdt sijn waerom,
Allijckt het somtijdts aers; want yder gaet
vermom.*

X. Slecht

X.

Slecht en recht.

DE menschen in de gulden Eeuwe waren slecht en recht, gingen naect: aten voor haer spijs Aeckers ofte Boecken, sulcks als het veldt rijckelijck gaf, sonder forgh, sonder moeyten, sonder gierigheydt, sonder bedrogh: droncken uyt haer handt, of uyt een horen of schelp, sulck als sy vinden konden, het klare water uyt de fonteyne daer sy by woonden: men wist van koopen noch verkoopen: Mijn en dijn waren noch op de Wereldt niet. Maer hier na quam de beleeftheydt, die achten dese simpele lieden voor plompers, ende botte-kroesen. O heylige goedt-rondtsheydt! hadden sy u by d'oude maniere gelaten, ghy waert veel beter daer aen geweest.

Slecht en recht.

Ghy hielt u selfs gerust, door luttel onder-
winden,
O slecht en recht! maer ach! waer zigt ghy
nu te vinden?

XI. Sin

XI.

Sin en wits.

NA dat de menschen in de voorgaende Eeuwe lange tijdt geleefst hadden by Aeckers en by Boecken, soo quam Bacchus ende Ceres, en leerden haer planten en zaeyen, wijn, koren en alderley vruchten, die de aerde van selfs opwierp, en door goede bouwinge hem grootelijcks verbeterde: dit was 't begintfel van beleeftheydt, dat is, dat het volck begon te verstaen, hoe sy met elckander leven moesten, maecte wetten en willekeuren, om elck also met beleeftheydt; beleeftelijck in den toom te houden, waer door de wereldt worde verçiert met *Sin en wits*, 't welck in onse tale is, als Sinnelijckheydt en wetenschap, daer in wy soo lange geleefst hebben, tot dat Courtofy met lecker Bancket hier te lande quamen.

Sin en wits.

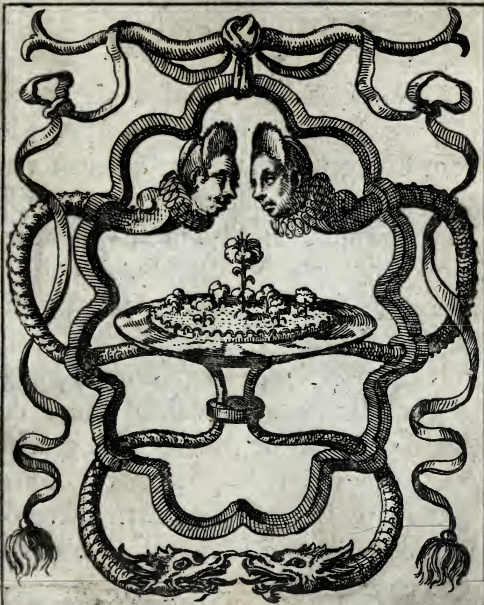
*Beleeftheydt van 't gebruyck van Koren,
Wijn en Sout,
En is te prijsen als 's haer in goet ronts-
heydt hout.*

XII.

Of't walght of't byt.

DE Courtoisie wil ick soo seer niet laken, datse heel te verwerpen soude zijn, bysonder in Heeren Hoven, die alle lof-tuyterye gewoon zijn: maer het misbruyck van dien, onder de Hovelingen, die na Officien staen of hooge Ampten, en dickmael spreken verre van haer meeninge, om haer mede Verfoeckers te bedodden en te versenden, dit was noch lijdelyck, als sy elkander dickwils niet door kromme gangen en belogen, valschelyck beschuldighden, en na het leven stonden: het welck de heete Minnaers wel meesterlyck na kunnen spelen, met de bonet te lichten, knien te buygen met minschijnlycke reverentie; ja dattet hun selven walght die't doen: maer doen dit al om die sy ter eeren of oneeren beminnen. En halen in haer Bancketten, soet-smakende Maersepeynen, Confituren, Marmeladen, en diergelycke snorre-pypen, die in 't leste den mondt las maken, en ontstellen het verhemelt van die met dofheydt, het welck de smaeck wech neemt. Wordt daerom van de Goedt-rondtheydt uyt haer Gilde gedaen, en hier gemaelt in een valsch Rondt met Giegauwen verset, met een Maserpeyn in 't midden.

Of 'twalght of 'tbijt.

*Verwaende Courtoisy, ick acht u niet een
mijt,
Van voor ghy vleyent lacht, maer achter
vinnigh bijt.*

XIII. Weest

XIII.

Weest dat ghy zyt.

IN dese Landen word de Uyl gerekent voor een schant Vogel, en wie een Uyl gescholden wordt, neemtet in euvelen moet, daer nochtans de wijse Atheniensers een Uyl in haer wapen voerden, als de Goddinne Palladi toege-eygent: Dus is 't de waen die ons quetst, en niet het wesen. Een Uyl is een eerlijcke Vogel onder sijngeslacht, gelijk een Valck onder de Valcken. Daerom, wilde elck geacht wesen voor 't geen dat hy is, soo souder minder twist zijn in alle Staten, en bysonder onder de Hofs-gefinden ende Courtisanen. Dan alsoo elck wil geacht zijn voor 't geen hy niet en is, daerom wordt hy dickwils dat hy niet begeert te wesen.

Weest dat ghy zijt .

*Dat hy niet wesen wil , dat sal hy werden
wis ;*

*Die weynsen wil , en niet wil wesen dat
hy is .*

XIV.

Magister artis venter.

Alle konsten die men
Mechanique noemt,
worden geoeffent en gehan-
teert, niet soo seer uyt lust,
als om de schamele kost te
verdienen: want armoedt,
behoefstigheydt, en hon-
gers noodt, sijn Vinders en
Baer-moeders van alle nutte
konsten.

Magister artis venter.

*De kloecke hongers list veel konsten baert en
vindt,*

*Waer door men voegelijck de kost, ja rijck-
dom windt.*

XV.

Helpt u selven.

O Hollander! dit is een van de vinders van uwe neeringe, dees hebt ghy te dancken, meer als den Griekfschen *Dadalo*, die't eerste zeyl oyt van Ra liet vallen: dees hebt ghy te dancken, seghick, om dat het u verstant verweckt heeft, om dees beeste te overtreffen, dat ghy de prijs alleen hebt boven alle Natien van de wereldt, die noch allegader dom en onbedreven zijn, ende u al te samen den bessem van der Zee toe staen en opofferen. Schaemt u dan van uwe bottigheydt niet, dewijl dat ghy in de Zeehandel en Vaert alle ander volcken in grondige wetenschap te boven gaet.

Helpt u selven.

*Neemt waer de mid'len u gesonden van den
Heer,
Godt helpt die, die niet luy, hem selven stelt
te weer.*

H. 3

XVI. Dat

XVI.

Dat hof is uyt.

IN veel plaetsen vergaren de Gilden, de Rotten, de Gebueren of de Vrienden eens jaers, om te houden vrolijcke maeltijden, en dat noemen sy *hoven*, al waer tot overdaedt wordt gegeten en gedroncken, soolange alser Bier of Wijn in't Vat is: als dan in sulcker voegen de waerschap uyt is, soo seydt men: *Dat hof is uyt, men tapter niet meer.* Maer meer wordt dese Sinne-pop gebruyckt, als yemandt met Herbergh houden soo achteloos het gelagh reeckendt, of soo lichtlick aen droncken gasten uytborght, dat de Backer en Brouwer niet langer willen by-setten, en soo by gebreck de neeringe moet staken, dan seydt men: Daer is de Soch met de tap wegh-geloopen, en de Waert is voor daegh aen de wandt gepist, heeft sijn huyshuere met het bedstroot betaelt.

Dat hof is uyt.

*Veel ſcheyen niet op't ſoetſt , noch weten
vangeengaen ,
Tot dat de Soch haesop gaet loopen met de
kraen.*

XVII.

Opinio injuria causa est Iracundia.

NIemandt sal haest gram worden, 't en zy saeck dat hy waent dat hem ongelijck, spot of hoon weder-vaert, mogelijk van yemandt die hy niet en kent, en wederom hem des-gelijcks noyt gekent en heeft. Dan hoorende die selve beschuldigen van flechte luyden, neemt de partye aen sonder weder-partye te hooren spreken. Gelijk een Kalkoense Haen, als hem een Roodt kleet voor oogen gehouden wordt, ontfteeckt in toorne, laet sijnen Rooden krop schieuten, en dreyght dat op 't lijf te willen, om met picken en bijten sijn leet te wreken.

Opinio injuriæ causa est Iracundiæ.

De tooren fruyt meest wyt verongelijc-
kinghs waen,
Sulck treftse, die sich hoon of beusel-spot
treckt aen.

XVIII.

Oolijck / maer vrolijck.

E En Man die soo veel heeft ofte weet te werven als de natuere eyfcht ofte behoeft, en niet veel meer, die wordt geacht voor een sober gesel, als die genoegh heeft te doen met hem selven te bedroopen: maer mach niemandt helpen of onderstant doen van sijn tijdtlijcke have; die leeft even wel vrolijck, om dat hy niet en heeft te besorgen veel ydele dingen ende sinnelijckheden, die de vette Vogels met wille deur dertelheydt op haer laden. Endewordt hier vergeleken by de Nachtegael, die soo wel met sijn luttel veeren gekleedt is, als de Swaen met sijne dicke ende menighte van pluymen. Het Nachtegaelken singht vrolijck, springende van tacke op tacke, onbenijt, onbekommert: De Swane leydt lodtfigh ende luy op het water, wordt van veelen besien, ende daer door benijdt. Gaet nu ghy Gierigaert, ende maeckt u nest groot met moeyten ende arbeydt, dat het kleyn Vogelken niet doen en wil, om dat het weet dat ghy meer benijdt dan bemindt zijt.

Oolijck, maer vrolijck.

Die grooten omflagh heeft, oock groote sorg
bedroeft,
De mensch leeft vrolijck, in heyl-rijcke
kleyn behoeft.

H 6

XIX. Ignari

XIX.

Ignari legum sic.

IN de tijdt dat de Jacht verboden is, te weten, van de Meert tot in Augusto toe, als alle beesten haer jongen teelen ende voeden: om het jonge goedt te beter aen te focken, soo worden alle jacht Honden met knepfels aen de hals beswaert, om haer snelheydt te verhinderen; en soo worden sy onder de wetten en willekeuren gehouden. Desgelijcks, die met Reden onder geen wetten kunnen gehouden worden, die moeten met banden en gevangenissen daer toe bedwongen worden.

Ignari legum sic.

Die redens sachte juck verwerpen, dwinght
men met
De togelscherp van dwangh, en straf van
stracke wet.

H 7 XX. D'ecne

XX.

Deene min bzencht d'ander in.

DE figure van twee Peerden, die elck ander klouwen, geven genoeg te kennen, dat als d'eene handt d'ander wafcht, soo zijne beyde fchoon.

HElaes! waer is de vriendtschap heen?
Dat klaeght, en vraeght, fchier yder
een,

En foeckt niet veer, f'is dicht by u:

Maer is, gelijk de Echo fchuw,

Die ongeroepen blijft als ftom.

De vriendtschap die heeft oock waerom,

Dat fy foo felden haer laet sien:

Sy kan, noch wil niet zijn allien.

Dus wie dat wenscht te zijn bemindt

Van and'ren; van fich felfs begint.

Want vriendtschaps voor bewefen jonft,

Dwingt met een heyl'ge toover-konft

Alleen geen menfchen bot en fuer,

Wreet, ongevoeligh, ftugh en ftuer:

Maer felfs een Leeuw, hoe wreet en fel,

Deed' oock aen fijn weldoender wel.

A. R.

D'eene min, brengt d'ander in.

*Soeckt ghy bemint te zijn? bemint: want
d'eene min,
En voor bewesen jonst brengt noodtlijk
d'ander in.*

XXI. Hoek

XXI.

Noch luy / noch lekker.

E En Esel is niet luy om te arbeyden, in wat werck dat men hem opleyt na sijn vermogen: maer is traegh van draf ofte gangh, daerom willen de onwetende seggen dat hy luy is. Oock is hy niet lekker: want hy eet Distelen en Doornen, en groente, dat ander beesten laten staen: en oock eet hy 't kruydt dat onder de Hagen ende onder de drop wast. Daerom behoort hem een goet Landtman na des Esels aert te stellen, in raedtsame suy-nigheydt, in 't teeren en huys-houden, ende in neerstige en gestadigen arbeydt des Ackers ende Weyden: Op dat hy de zegeninge des Heeren ontfangen mach, gelijk den Esel geschiedt is, daer Jesus Christus selfs op gereden heeft: den Esel alleen onder alle beesten waerdigh achtende om Godt te dragen, om sijn sachtsinnigheydt, vreedtsaemheydt, ende geduldigheydt: ende heeft hem begaest met langhduerige gesondtheydt; want cen Esel (soo men seydt) en is nimmermeer ofte seer selden sieck.

Noch luy, noch lekker.

*Hoewel den Esel om veel deughden werdt
gepresen,
En wil nochtans ('t is vreemt) niemandt een
Esel wesen.*

XXII. In

XXII.

In dese hoeck.

M Et dit woordt mach men verstaen dattet goedt woonen is, daer goede neeringe ende vertieringe valt, daer elck neerstelijck windt, en d'een d'ander doet winnen en verdienen: want het gaet seker, dat dat de rijckste landen zijn, die aen de Haven van der Zee liggen. Daer aen het landt daer het lange Gras weligh groeyt. Daer Koren en Wijn waft, daer is't oock noch goedt. Daer Honigh en Hout valt, daer is't soberlijck: Maer daer Silver en Goudt uyt de aerde wordt gedolven, daer woont een arm behoeftigh siecksuchtigh volck, die by den Esel te vergelijken zijn, die de Wijn draeght, en drinckt self Water, en eet distelen en doornen.

In dese hoeck .

*Kittige Koopluy , loopt , rendt , draeft na
desen hoeck ,
Hier vindtme rijckdom : maer genoeg en is
hier 't soeck.*

XXIII. Met

XXIII.

**Met dees mijne /
Zegent Godt de sijne.**

AL hoe wel de plaetsen daer de Zeevaart floreert, te prijfen zijn boven alle Hoecken, soo is nochtans het landt (daer 't lange Gras wast) geensints van de minste in waerdigheydt, als oock vermenght met veele eerlijcke lusten: al derft het de overgrootte winninge, soo derft het oock de grootte hertseer, moeyten en bekommernissen, ende de Inwoonders faeljeren felden in haer Rekeninge, (dat men Banckeroete noemt) alsoo sy scetelijck, sachtelijck rijck worden: Soo blijft dese lieden de Rijckdom oock lange by, van geslachte tot geslachte: het en ware datter altemet een geck onder hen lieden geboren werde, die de Hutspot liet aen barnen, en al de Botter met al het Meel, op een avondt verpannekoeckte.

Met dees myne, Seghent God de zyne.

Die zegeningh van Godt, is nergens na de
minst
Daer dese Melck-fonteyn geeft eerlijcke
winst.

XXIV.

Cum vult , potest.

HEt is immers soo periculus met groote Heeren te handelen en wandelen , als 't een Schaep is te gaen weyden by een Leeuwe ; want als 't haer gelieft , mogen sy u dooden , sonder daer in 't minste om te lijden of gestraft te worden.

Cum vult, potest.

*U nimmer op de gunst van machtige ver-
trout,
En kennis kleyn van veer, met groote Hee-
ren houdt.*

XXV. Laet

XXV.

Laet leggen dat hachjen.

En recht moedigh man is onversaeght, al siet hy sijn vyanden (veel meer in 't getal) die hem komen bespringen, dan stelt hem ter weere en biedt het spits, sy moeten hem onverwonen laten gaen, indien hy hem stilende onbeweeghlijck houdt: gelijk een Egel tusschen twee Honden hem windt in 't rondt, over al met sijn borstelen voor, die sijn vyanden te hart vallen om te knaewen.

Laet legghen dat hachjen.

*Spitst u gemoet met deught , onwanckelijck
en vast ,
Soo sal u deeren niet , hoe nijt en laster
bast.*

XXVI.

*Degeneres animi procerum
quid queritis aulas?*

En Valck die is van wilder aert, nochtans laet hy hem soo smeken vande leckere spijfen des Hofs, dat als hy vry by de lucht vlieght, komt weder in zijn banden, en laet hem blindhocken en huyven. Soo zijn oock dese Edel-luyden, dieten Hove opgevoedt worden, al hoe wel datse de gebreken des Hofs wel sien, kunnen daer nochtans niet van daen blijven: zijnde dees wilden Valck in als gelijck, die met zijn eygen verdriet bekleedt de plaets van eeren by zijnen Heere.

Degeneres animi procerum
quid quæritis aulas.

Uyt vryheydts soete lust laet ghy u locken,
om
Geblint hockt van verstant in't Hof te
gaen vermom.

XXVII.

Morgen zijt ghy hier niet
te gast genoodt.

DE Poët *Martialis* maect mentie van eenen *Cecilianus*, die van alles dat op tafel quam, wat nam, en leyde dat in een servet om t'huys te dragen, gelijk den Egel: die is het niet genoegh, dat hy in eenen boomgaert hem met Ooft verzaet; maer steeckt oock eenige op sijn pennen, om in sijn hol te sleypen: daerom besluyt hy, *Cras te Ceciliane non vocavi.* Godt behoedt ons voor etende gasten, en dragende gasten: want de Schotels zijn ledigh en niemandt is verzaet.

Morghen zijt ghy hier niet te gast ghenoodt .

*Ey quaet uytheems gebruyck, syt' huysle-
pende gast,
Als ghy al gulsighe hebt tot berstens toege-
braft.*

XXVIII.

Schadelijck / nimmer schoon.

DE menschen sijn meest van dier aert, datse haer goedt prijfen met woorden, al is't in der daet soo groot prijfens niet waerdigh; ja dickwils schadelijck: Gelijk een Hart hem spiegelende in de Fonteyne, hem selfs verhoveerdight, aenfiende sijne schoone hoornen, die dickwils oorfake zijn van sijn doodt.

Schadelijck, nimmer schoon.

*In't schadelijck schijn-schoon het meerdeel
heeft vermaecken,
Maer na het ware schoon, alleen de wijzen
baecken.*

XXIX.

Pulchrum quod utile.

GEen dingh is schoonder , dan dat de mensche meest nut is, tot onderhoudt van sijn staet, tot dienste van sijn vrienden, en tot bescherminge van sijn Vaderlandt: dus zijn dan (al schijntet een Paradoxon) de dunne schanckele beenen van het Hart veel meer te prijsen, als de pronckige pralige opstaende hoornen, die hem nergens toe nut en zijn: want hy heeft de moet niet (gelijck als andere hoorn-beesten) sijn vyandt daer mede van hem te weeren. Siet hier ghy Proncker en Joncker by der straten, waer toe dient u de hovaerdy? dan om u goedt te verteeren ende te verminderen, en veracht te blijven by de manhaftige mannen, die het Vaderlandt met haer bloedt verdedigen.

Pulchrum quod utile.

*Dat nut is , is recht schoon , hoewel 't on-
nut heeft voordeel ,
By die het schijn-schoon liefst , bedrogen
van hun oordeel .*

XXX.

Dat zijn de treecken.

M Et eens anders schade, schande of arbeydt sijn profijt soecken, dat is tegen alle natuere en redelijckheydts behooren, als Cicero zeydt: *Illud natura non patitur, ut aliorum spoliis nostras facultates, copias, opes augeamus.*

Die dan fulcks doen, dat noemt men Italiaensche treecken: maer de Duytschen noement Schelm-stucken. Dan (Godt betert) de wereldt is nu soo boos, als men daer slechts den schijn van Reden om weet te hangen, soo moet het al eerlijck en deughdelijck zijn. Schijn wordt over al geprefen: Waerheydt leydt achter in de hoeck, als een verworpen Santinne, na uytwijfen deser woorden:

Practica est multiplex.

Dat zijn de treecken .

*Veel soecken eygen baet ; met 's anders scha
of leet ,
Noch werdt dees schelmske treck met redens
schijn bekleet.*

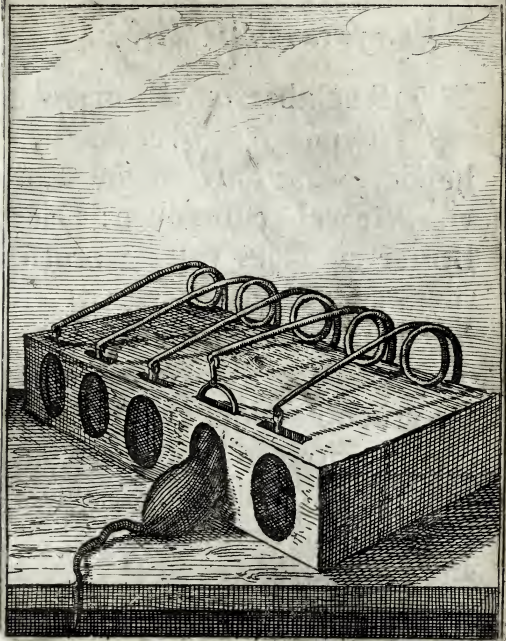
XXXI.

Steecht u in geen gat of
sieter deur.

En waerschouwinge is dit voor alle de gene die yet wat avontuers willen beginnen, daerse veel gelts toe gebruycken moeten, datse gedachtigh zijn haer self in geen schulden te stecken, daer de middelen kleyn zijn; want hulp van vrienden is een krancke stut, daer luttel op te vertrouwen is; ende gemeenlijck faeljeertse als de saken quaelijck gaen.

Steeckt u in gheen gat of sieter deur.

*Leght over eer ghy gaet , yet avontuer-
lijks aen ,
Hoe dat ghy als't misluckt , daer weder
komt van daen.*

XXXII.

Ex fecunditate ubertas.

VRuchtbaerheydt maect ruymte en overvloedigheydt; want daer Wijn walt wordtse wel gedroncken: Daer Botter en Kaes valt, wordtse ruym aengetast en gegeten; en soo van alle dingen in alle Landen. Een paer Konynen teelen soo vruchtbaerlijck voort, datse met haer jongen, en de jongen vandien, souden binnen's jaers meer als tseventigh in't getal zijn, by soo verre sy onbescha-dicht mochten teelen.

Ex foecunditate ubertas.

*Daer men in overvloet genoegh van krij-
gen kan ,
Dat tast men onbeschreemt en ruyterlijc-
ken an.*

XXXIII. Act

XXXIII.

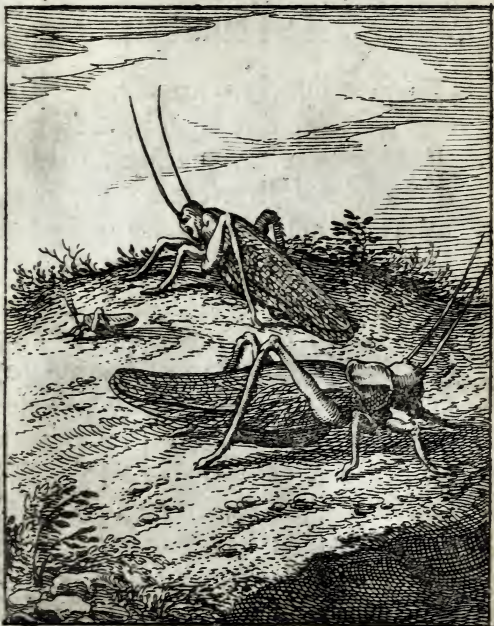
Ick eet mijn korenken
groene/ en ja groene.

DAer is een Liedtje by de
Opfnappers, daerse louter
haren aert mede te kennen ge-
ven, singende uyt vryer keele
aldus :

*Helas ! 't is al verloren ,
Ick ben een jaer te vroegh geboren,
Ick eet mijn korenken groene ,
En ja groene.*

Daer door ben ick bekoort
om haer tot een Sinne-pop te ge-
ven de Sprinckhaen, die in La-
tijn *Cycada* genaemt is, die singht
Somers in 't groene koren, en
verheughd de Passanten; maer
des Winters is hy nergens te
vinden;

Ick eet mijn korenken groene, en jae groene:

Die gildigh 't zijn verquist om niet te schij-
nen vreck,
Werdt sieck van overvloet, en sterrest van
gebreck.

XXXIV.

Laet duncken.

LAet duncken maect den dans goet, soo men seydt: En die hem smorgens wat laet duncken, die isser den heelen dagh te bet af; Dit komt uyt een hooveerdigh herte: gelijk de Paeu, die sijn schoone steert verheft, en spiegelt hem daer in, en draeyt hem om en weder om, op dat men sijn meeninge soude mercken: Alsoo doen oock de hooveerdige opgeblasen menschen, die by der straten gaen proncken, ende draeye eerffen met haer kostelijcke kleederen, en groote pracht en staet van dienaers; oock met kostelijck timmeren en huyshouden.

Laet duncken .

't Verwaent laet duncken ons de vruchten
vaeck ontsteelt ,
Van konst , verstant , of eer , daer Godt
ons meê bedeeft .

XXXV. Bo-

XXXV.

Bonus fons, bonus liquor.

E En Schaep is soo goet datter niet een dingh aen sijn geheele lijf is, of het is tot eenige dingen nut: ja dat sijn afgangh niet alleen tot misse in de vaelt goet is; maer men maeckter de Kassen mede groen: en de melck gaet alle beesten melck te boven. Soo dat oock Christus selfs het Lam Godts genaemt geweest is, daer Sint Jan met sijn vinger op wees, seggende:

Ecce Agnus Dei.

Bonus fons, bonus liquor.

*Van vrome luyden niet als deught en werdt
gehoort,
Een goeden boom altijd brengt goede
vruchten voort.*

XXXVI.

Ane weergaep.

DE Vogel *Phœnix*, soo de Poëten fabuleren, leeft vijf of ses hondert jaren, en heeft geen gaeyken om te teelen; en dan verbrandt hy hem felven, en uyt die asche komt weder een jongen Vogel voort: soo dat men met recht seggen mach, *Ane weergaey*, dat is, *sonder weergaey*: wordt metaphoric ge- duydt op fulcke geleerde ofte konstrijcke mannen, die daer excelleren ofte uyt-munten boven alle andere, levende in die selve tijdt, in het werck daer sy professie af doen.

Ane weergaey.

*Dat yemandt uytmunt in verstandt of konst
alleen
Beurt selsaem; om de vijf ses hondert jaer
maer een.*

XXXVII. t' Duyjs

XXXVII.

t' Huys best.

DOe alle beesten van Jupiter te gast genoodt waren, soo heeft hem de Schildt-padt alleene achter gehouden, ende is niet ter feeste gekomen: Jupiter verwondert, soude geerne de oorfaeck daer af weten, liet hem vragen, waerom hy niet gekomen was in soo goeden grooten gefelschap, die van den oppersten Godt geroepen waren. Antwoorde: *Oost, West, t'huys best.* Waer over hy verwesen worde in den hoogen Raedt der Goden, altijd sijn huys voor hem te dragen, ende by sijn leven daer niet uyt te gaen.

T'huys best.

*Des Schildtpadts raet neemt aen, o ghy ge-
houdewijven,
Dat zedigh, eerlijck stil, u best is t'huys
te blijven.*

K

XXXVIII. Und'

XXXVIII.

Unde habeas querit nemo.

EEn Griffioen, voor met Arents vleugelen, klauwen, en beck; ende achter met het lijf van een Leeuwe: 't welck in 't wesen niet en is, noch oock in de wercken der natueren niet gevonden en wordt: maer verfiert tot een Metaphora, om daer mede te kennen te geven, dattet het Wapen is van alle Struyckroovers; Zeeroovers, en Vrybuyters, die des Koopmans goederen, wagens, en schepen met snelheydt achterhalen, ende in haer geweldt sien te krijgen, ende met kracht den gehaelde Roof verdedigen, sy hebben recht daer op of niet. PAULUS JOVIUS set daer by een Latijnsche sententie:

Unguibus & rostro atque alis armatus in hostem.

Dat is;

Met klauwen, beck en vleugels gewapent tegen den vyandt. En schrijft dat toe een Baroen, die sijn Vaderlijcke stad regceert tegen Recht of Electie, in forme van Tyran: hoe soude men dan niet seggen of hy gebruyckt dese Figuere met soo goet recht, als de tyrannye over sijn Medeburgers?

Vnde habeas quærit nemo.

*Dat ick met snelkeydt grijp, dat houd' ick
met geweld,
Hy proeft mijn gramschap, die sich tegen
my eens stelt.*

K 2 XXXIX. Knecht

XXXIX.

Knecht hoe sweet ghy.

ALs yemandt hem onderwint het geen hy niet geleert en heeft, of van natueren niet aengeboren of eygen is, die doet groote moeyten ende arbeyd, en recht niet uyt. Een Vogel-struys kan niet vliegen van der aerde, dan loopt snel door't behulp van sijn vleugelen; want na reden en proportie, soo zynse veel te kleyn ende qualijck gestoffeert met pennen, om soo swaren lichaem in de lucht te voeren.

Knecht hoe fweet ghy .

*Hy treft fchant , spot , en fchemp , be-
fchaemttheydt ende fmaet ,
Die fich weynft te verftaen , 't geen dat hy
niet verftaet.*

XL.

Leert hetu kinderen niet.

En Krabbe is van natueren soo geschapen, dat hy over alle zijden gaet, soo wel ter flincker als oock ter rechter handt. Wordt daerom vergeleken by d'Ouders, die haer kinderen met quaet exempel voorgaen, als droncken drincken, dobbelen, hoereeren ende diergelijcke gebreken.

Leert het u kinderen niet.

*Al zigt gh' in ondeught schier veraert door
qua gewoont,
Gaet recht: op dat gh' u kindt geen kromme
gangen toont.*

XLI.

Hac mente laborem.

DE gemeyne Schippers tale is met dit woordt verciert, alsfe van een Schipper of Zeeman spreken, die nu redelijck wel gevaren heeft, en oudt geworden is, seggende: *Hy isser alwel by, by mach het ancker nuwel by de kat setten, en blijven t'huys op een luwe Reede by den haert, daer een goed vyer aen leydt.* Recht na Horatii seggen:

Ille gravem duro terram qui vertit aratro.

*Perfidus hic caupo, miles, nautaeque per omne
Audaces mare qui currunt: Hac mente
laborem*

Sese ferre senes ut in otia tuta recedant

Ajunt: cum sibi sint congesta Cibaria.

Die kern van dese Noot smaken, gebruycken in soberheydt dat hun de Fortuyne gegeven heeft, leven vrolijck, dancken Godt, zijnder na dees Zee-lieden verstandt beter aen, als de onversadelijcke gekloofde herten, die altijd de eene winst uyt d'ander gloseren, en altijd *Plus Oultre* spelen, dat is: *Meer en meer winnen*, en daer na sterven sy, sonder het gewonnen goedt te besichtigen, te nutten, of te genieten.

Hac mente laborem .

*Na 't suer geniet het soet ; die onvernoegk-
baer slooft ,*

*Om onnut overvloet , siet ruste over
't hooft.*

K 5

XLII. 't WII

XLII.

't Wil al Mupsen wat van
Katten komt.

DE Wapenen van de Edelluyden zijn al meest Leeuwen, Beyren, Wolven; en moesten oock soo wesen, om daer mede haer vyanden te kennen te geven, datse haer Vaderlandt wilden en konden beschermen, ende oock herts en moedts genoegh daer toe hadden, en daer uyt zijn haer Wapenen overgebleven, die haer kinderen en nakomelingen noch huysdaeghs voeren, elck daer mede uyt-beeldende de vromigheydt van hun Voorouders; genietende daer door de vryheydt van de jacht, en oock van het vliegen met de Valck, die sy alle gemeyn hebben tot haer vermaeckelijckheydt: daerom is die hier midden in 't Wapen gesteldt.

't Wil al Muysen wat van Katten komt.

*Een kuben broet een uyl, gelijk de ouwe
songen,*

*Soo piepen in't gemeen (soo 't spreek-
woordt seyt) de jongen.*

K 6

XLIII. Dec:

XLIII.

Nergens beter.

DIt is klaer genoeg om sonder uytlegginge te passeren; want de Dronckaerts die dagelijcks singen, *Meum est propositum in taberna mori*. Dese zijn de Vorsschen in de slooten gelijk, altijd met de beck in het nat, krijtende *borrekick, kick, kick*, met een ongracelijck geluydt.

Nerghens beter .

*De Vorsche in de sloot , de dronckers by de
wijn ,
Hun laten duncken dat sy nergens beter .
zijn .*

XLIV.

Haecck wel / heb wel.

ALfoo ick niemandt in zijn konst wil be-
rechten, schelden noch beschimpen, soo
kan ick nochtans (om dese Sinne-pop uyt te
leggen) niet laten of wy moeten lachen,
om die verwaende godwouts Doctoren, die
ses oft acht maenden tot Parijs / Padua of
Bononia ter scholen gelegen hebben, haer
Promotie (ja veel eer de naem van Esels)
gekocht hebben, recht soo de schalcke Pro-
fessores seggen:

*Capiamus pecuniam & remittamus asinum in
patriam.*

Dat is:

*Laet ons 't gelt strijcken, en senden den Esel
wederom in zijn Vaderlandt.*

Dese lieve Doctoren met haer lange Tab-
baerts, goude Ringen aen de handen, hande-
len het Urinael met fulcke verwaendtheydt;
en oordeelen daer uyt veel stouter, als de ou-
de ervaren Doctoren souden derven bestaen:
die ick in dese mijne Commentarien niet eens
wil geroert hebben; want dese bekennen
sels wel, dat het onseker is (om verscheyden
voedselen die in elck landt zijn, daer beneffens
complexien der menschen) yet sekere daer
uyt te besluyten.

Raeck wel, heb wel.

Die uyt onsekerheydt yet sekens willen
gissen,
Moeten geluckigh raen, of veeltijt botlijck
missen.

XLV. Het

XLV.

Het moet wel.

HEt is een gemeyn spreekwoordt onder de Kooplieden, en bysonder Winckeliers, datse seggen:

Godt geeft hem alle geluck en eer,

Daer ick aen winne dat ick verteer.

Die sy oock goede chier en vriendschap bewijfen, en eenige kleyne fouten ten besten houden, en dat alleenlijck om het gewin datse van die luyden hebben.

Daerom is 't oock wel billick, dat wy het kaeckelen van de Hoenderen niet alleen verdragen: maer met geneughte aenhooren, om de Eyeren die sy leggen. Socrates gevraecht zijnde, hoe hy het klackoyen, kyven en schelden van sijn Wif mochte verdragen. Antwoorde: Hoe mooght ghy het kaeckelen van u Hoenderen ende Gansen verdragen? Om datse (seyde de Vramer) moye Eyeren en Jongen voortbrengen: soo brengt dan oock mijn Xantippe schoone jonge kinderen voort.

Het moet wel .

*Met vriendelijck gedult , lijt trots of sulcks
yet
Van een daer van u goet sommijl , of dienst
geschiet .*

XLVI.

Afkomst fepdt niet.

HEt is een oudt recht, dat de Edele geboren eenige voorbaerlijckheydt ofte præminentie hebben in alle Heeren Hoven, om hooge Officien ofte Ampten te bedienen, bysonder den Krijghshandel aengaende; maer daer mede is den wegh der vrome kloeckmoedige daden niet gefloten, dat een flecht eerlijck mans soon daer geen part en deel aen hebben soude, om d'eerste Edelman sijnes stams te worden. Alle Edel-stammen hebben haren oorsprongh door een van heur-lieder Voor-ouders begonnen; by Adams tijden en was het soo niet, daerom zeydt men:

*Doe Adam haspelde en Eva span,
Waer was doe den Edelman?*

Men maect seer bequame Besemen, om de kleederen schoon te vegen, van morsige vuyle Verckens rugh-borstelen, die alle stof seer suyverlijck af-strijcken: dit mocht niet wesen, soo dees borstelen den aert van hun Vader ende Moeder niet en verwierpen.

Afkomst seyt niet.

*Geen afkomst, hoe geringh, treckt dapper
helden neer,
Hun volgt na vrome daet onsterfelijske
eer.*

XLVII.

Frustra qui Iterum.

HY is dwaes die hem aen den steen stoot daer hy eens over gevallen heeft, dat is: Dat elck hem moet wachten van de tweedemaal te doen, daer hy eens qualijck by gevaren heeft, gelijk men seyt:

Frustra Neptunum accusat, qui Iterum naufragium facit.

Dat is te zeggen:

Te . . . rgeefs beklaeght hy Neptunem of 't Avontuer van de Zee, die de tweede verloren reys doet.

Frustra qui Iterum.

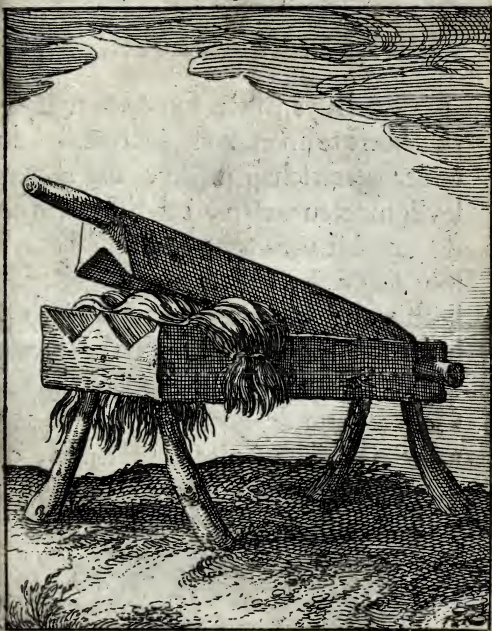
*Vergeefs beklaecht hy hem die aen de selfde
steen,
Weer onvoorsichtigh dol toe loopt, en quetst
sijn schein.*

XLVIII.

Do?boor? geen straf.

DE Boer braeckte sijn Vlas met dit Instrument, dat breeckt alle de scheven, om dat tot goet Vlas te bereyden, niet uyt straffinge ofte wrake, dan om den oorboor daer af te genieten: Desgelijcks zijn alle Heeren schuldigh, de Landt-saken te regeeren tot een rechtveerdigen oorboor, en niet tot particuliere hate, wrake ofte straffe; dat gunne Godt.

Oorboor gheen straf.

't Is wreetheydt nochte wraeck, soo yemant
yet wat lijst,
Van die geen haet en drijft, maer 's landts
gemeen profijst.

XLIX.

De kost moet booz? De baet uyt.

En Buys schiet sijn netten uyt, heeft tonnen, zout, victuaille, en ander gereetschap mede, die al verleydt moeten wesen, eer hy gewin en de vanght verwacht; die dickmaels soo sober is, datse de uytgeleyde kosten qualijck betalen mach: dan op hope van beter, rust hy de volgende teelt weder toe; geeft moet alle menschen, datse de Fortuyne weder aen moeten soecken, niet twijfelende, of Godt sal genade en goede voorspoet verleenen, alle de gene die op hem vastelijck vertrouwen.

De kost moet voor de baet uyt.

't Luckt altijd niet na wensch in neeringh
of in min,
En't brengh oock somtijds wel weer dub-
bel vruchten in.

L

L. Fren-

L.

Freudeat aper.

DE Figuer die ghy hier aenschout; betekent, d'eene Scepter (verciert met het Fransche Schilt) de Koningh van Vranckrijck; d'ander (met het Wapen van Groot Brittanien) de Koningh van Engelandt; de Leeuw (op het punt hangende) de Staten van de Geunieerde Provincien: waer mede men te kennen wil geven, soo langh als dese twee machtige Koningen ons in gelijk-wichtigheydt blijven houdende, soo sal ons het Bosch-swijn of Wildt-swijn niet veel bijten.

Freudeat Aper.

*Soo langh door eendrachts macht men ons
lijckwichtigh siet,
Soo past de koene Leeuw op't bijtendt Verc-
ken niet.*

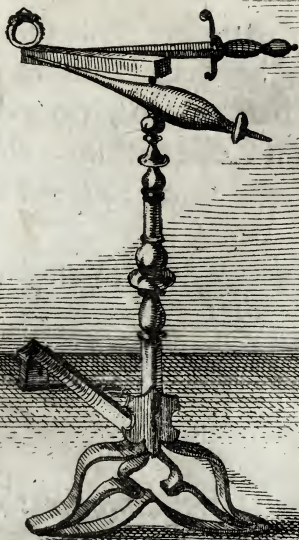
LI.

Alter alterius poscit opem.

En Man en een Wif, die huwende in alles gelijkwichtigh zijn, 't zy in Hoogheydt, Edelheydt, Rijckdom, in statige Vrienden en Bloetverwanten, in maniere van leven, en diergelijke dingen meer; die zijn de geluckighste die daer leven, soo langh als sy elck ander in de gelijkheydt bejegenen.

Alter alterius poscit opem.

*Gelijk van afkomst, staet, goet, jaren en
van sin,
't Geluckigh Houwlijck houdt lijkwichtigh
in de min.*

LII.

Vis mea de nihilo est.

VAn dese Sinne-pop is een heerlijck Ænigma in't Latijn beschreven, door Pandulphum Collenutium, aldus:

*Vulcanus genuit, peperit Natura,
Minerva*

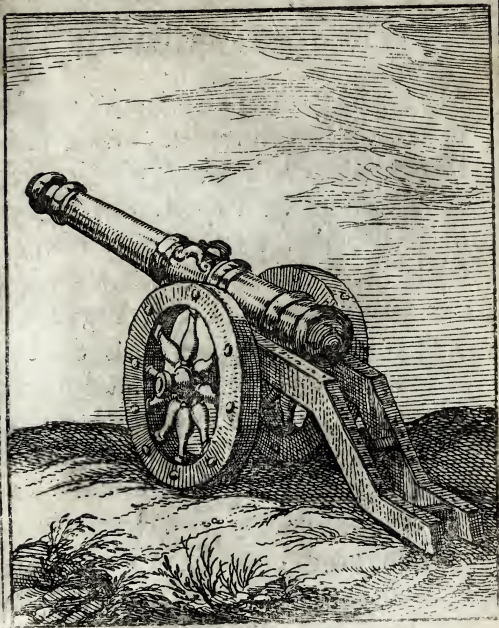
*Edocuit, nutrix ars fuit, atque
dies*

Vis mea de nihilo est.

By my overgeset onder mijn Raedtselen.

Uyt niet spruyt mijn kracht.

Vis mea de nihilo est.

*Doodt ben ick sonder locht, windt en roock
drijven voort,
't Geen muer en schans vernielt, en vaeck
doet groote moort.*

LIII.

Doo? de wanewaers.

En Moylijck (of Priapus) wordt in de Boomgaerden , ende in't Koren en Hennipwerven gesteldt voor de onverstandige Vogels , om dat die Dieren souden meenen of wanen al waers , dat het zijn Herders die de vruchten bewaren. En waer't dat de Vogels spreken konden , als die by Æsopus tijden deden , sy souden van sulck gespooock malkanderen veel meer vertellen , dan de oude wijven doen by haer Spinrocken sittende , van wonderen , van droomen , van waren , van nachtmerryen , dat sy van haers gelijcke gehoorde , ofte zelfs wanen gesien te hebben , en houden het voor waerheydt , dat men't schier in het Euangelii behoorden te schicken ofte te stellen.

Voor de wanewaers.

*Voor slechte wanewaers. Want lyden van
verstant
En stopt men niet soo licht een logen in de
hant.*

LIV.

His Alis.

D *Ædalus* is d'eerste geweest, soo *Polydorus Virgilius* schrijft, die zeyl van Ra of Spriet liet vallen, om met zijn soon *Icarus* te vluchten, uyt het Eylandt van *Creta*, daer hy om zijn konstige Inventien ende Handtwercken genoeghsaem als gevangen gehouden wierdt: soo bedacht hy, hoe hy met de snelheydt van Zeylen, de roeyende Galeyen verkloecken mochte: waer door de Poëten oorfaeck genomen hebben, om te fabuleren, dat hy zijn soon ende hem selven vleugelen (met wasse aen zijn armen bequaem) maecte, daer mede hy over de Zee gevlogen is. Daerom heeft het my niet vreemt gedocht, dat te approprieren of toe te schrijven onse Schepen; die niet alleen over de Zee van *Icarien* en varen, dan vliegen met dese vleugelen over de groote *Oceane*, aen alle de Kusten van *Oost-India*, *Brasilïa*, en *West-India*, oock door de Strate van *Magellanus*, met veel beter avontuere en kennisse, dan de reuckeloose jongelingh over de Zee van *Icarien* dede, die van hem den naem behouden heeft.

His Alis.

*Roem-ruchtigh Hollandt kleyn , stout en
vernuftigh, ghy
Vlieght groote Landen met dees vleugels
verdt voorby.*

LV.

Te veel vertrouwt.

Die voor een goet Vriendt ofte Prater hem zelfs als Borge stelt , die geeft de sleutel over van zijn Comptoir , ende geeft den Prater macht om zijn Borge in de pekelt te laten steken ; soo dat de Crediteur of Schuldt-eysscher op zijn duym mach kloppen als hy wil ; dan heeft de Borge zijnen Schoonpraet *te veel vertrouwt* , en zijn handt geleydt tusschen den Hammer en het Ambeelt.

Te veel vertrouut .

*Wie dat verleydt wordt door een anders soe-
te kout ,
Daer hy hem knellen mach , die heeft te
veel vertrouut.*

LVI.

Periculum in declinatione.

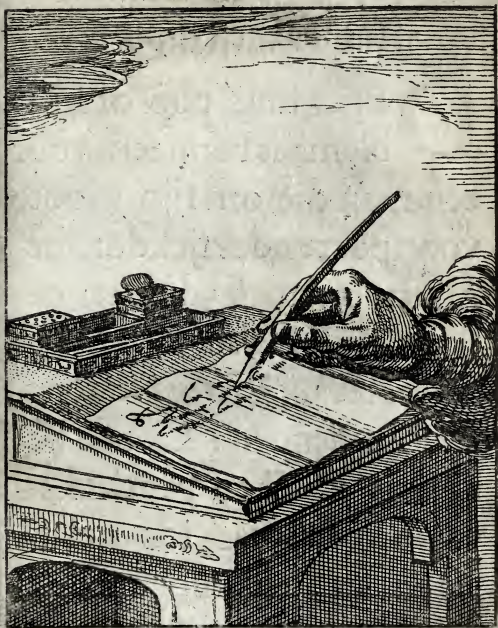
DE Secretariffen ende Notariffen en hebben gantsch geen kommerlijcke Officien of Bedieningen, soo langh als sy geen giften of gaven achten, ende gaen altijts by de waerheydts linie voort, sonder te wijcken noch ter eender noch ter ander zijden: maer soo haest de gierigheydt haer herte bedrilt, soo loopt men van de eene kromme gangh in de ander, ende men maect Heeren Handtschriften na te bootsen, hun zegelen van de eene brief aen een ander te steken, valsche Getuygen te beleggen: Dan is hun perijckel geboren, wijckende van de waerheydt tot de logen, die sonder twijfel wat vroeger of wat later van de waerheydt achterhaelt sal worden, als het spreekwoordt seydt:

Al is de logen snel

De waerheydt achterhaelt se wel.

Dus die hem gedenckt op den incktpot te geneeren, die moet de koker op de rechte zijde hangen.

Periculum in declinatione.

*Lustigh en veyligh zijn des waerheydts
rechte wegen,
In loogens ommewegh is groot gevaer ge-
legen.*

LVII. Laet

LVII.

Laet de Kieft stippen.

DEse Sinne-pop of Emblema is bequaem voor een man die om sijn groote voorspoet ende rijckdom benijdt wordt, seydt met goede reden, *Laet de Kievit stippen, ick heb de Eyeren in de hoet.* Dat is te seggen: Laet de benijders kaecken, ick heb verwurven daer ick wel of varen sal, sy mogen daer op sien.

Laet de Kiest stippen.

*Alis 't dat mijn geluck en welvaert u ver-
driet,
Ten deert mijn niet, ick heb daer ghy soo
graegh op siet.*

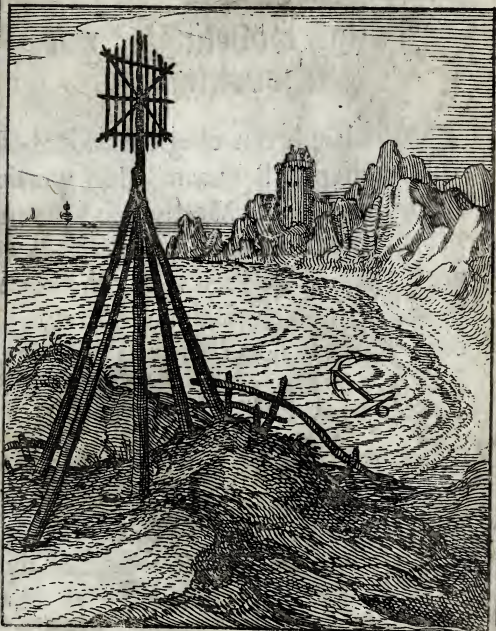
LVIII. Intelli-

LVIII.

Intelligentibus.

OP veel hoecken van der Zee worden tekens gesteldt, datter goede haveninge ofte ancker-grondt is, om dat de Stuerluyden fouden weten waer na te reguleeren om haer Schepen te bergen: maer dat is alleen voor de gene die hen op de Zeevaert verstaen; andere fouden uyt fulcken teken niet met allen mercken: en soo is't voort met alle dingen. De Rechtsgeleerde verstaet hem op sijn Loyen: de Medicus op sijn Recepten en Kruiden: de Boerman op sijn Landt-bouwinge; en vorder niet veel dat te beduyen is.

Intelligentibus.

*Die sich hier op verstaet, die is 't een groo-
te stut,
Die niet weet wat het is, en doet het oock
geen nut.*

LIX.

Jongh Hobelingh / out
schobelingh.

S Oo langh een dingh^r schoon is of tot dienste bequaem, soo wordt het by veel groote Meesters en Heeren groot geacht; maer als't af gaet, soo verwerpen sy't als een versleten kleedt in de hoeck. Gelyck als de Joffrouwen een versche Ruycker van schoone Bloemen setten in het best van haer kamer: maer het duert geen acht dagen, of sy werpen die op de mishoop. De Heeren leven alsoo met haer veroude trouwe Dienaers, ende met haer schoone Peerden, niet aenfiende de trouwe dienst die hun daer af geschiedt is.

Long Hovelingh, out schoveling.

*Ey Aepspeelders van 't Hof! als ghy u
jonge tijdt,
Daer hebt versleten; soecken s'u te wesen
quijt.*

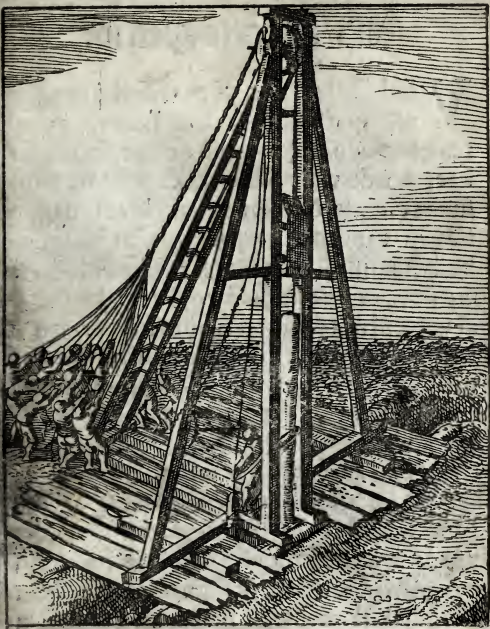
LX. Daer

LX.

Daer de natuer heeft ramp/
Set het vernuft een klamp.

DEse Landen hier in Hollandt gelegen , ende bysonder hier ontrent Amsterdam, hebben dat gebreck , dat men daer geen heerlijk gebouw maken of timmeren mach, sonder de gront dapper te versorgen met palen daer in te heyen; dan de mensche aenfiende de gelegentheydt van de plaetse en haven , heeft raet gevonden met dusdanigen Instrument de grondt vast te maken , om alsoo daer haer nootdriftige wooninge daer op te setten.

Daer de natuer heeft ramp,
Set het vernuft een klamp.

*Hollanders schaemt u niet 't verwijt van
't driftigh landt,
Door ramp van de natuer, blijkt en blinckt
u verstandt.*

Bellagh

Beslagh.

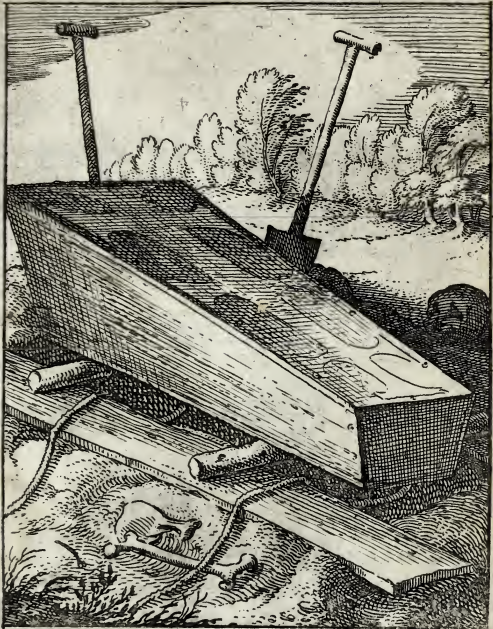
Als 't al geloopen is.

VEel lieden zijn soo seer bevangen met gierigheydt, datse haers begeertes geen eynde en weten: ende soo meer haer goedt wast, soo meer wast de winsucht, ende blijven al haer leven dagen slaven van haer gewoel, lesen haer gebedt qualijck, of met onverstandt, *Geeft ons buyden ons dagelijcks broot*: ja al is 't al wittebroot (seggen sy) soo moeder noch wijn by wesen. Ey arme woelwaters, mooght ghy niet wel gedachtigh wesen een gedicht, dat in de Lotery ingeleydt was:

Ick had veel en sochte meer,

Wat sal't eynde zijn lieve Heer? Niet. Hoe lange reekt ghy de dagen uwes levens? wat belooft ghy u selven tijds om het gewonnen goette gebruycken? Een Doodt-kist met een Slaep-laecken sal u beste kamer worden: en die u ter aerden dragen, sullen seggen: wat heeft dees man van sijn groote goedt gehad?

Alst al gheloopen is.

O onvernoeghde mensch! die nimmer zijt te
vreen,
Al had ghy Cresus schat. Siet! hier mee
moet ghy heen.

M

Roemer

ROEMER VISSCHERS
SINNE-POPPEN;

Het derde

S C H O C K.

I.

**Daer werdt geen Sant
Verheven in zijn landt.**

DAer de Masten waffen, en acht men die niet soo veel, noch men verwondert sich (door de gewoonte) niet van hun hooge steyle rechtheydt. Maer soo men die vervoert op ander plaetsen daermense weet te gebruycken, zijn sy veel geldts waerdigh. Men sal gemeenlijck sien dat Mannen van uytmuntendt verstandt, geleertheydt of konst, een Toorts, ja een Son in ander Landen, en nauwelijcks een kleyn Lampjen in haer eygen Vaderlandt geacht zijn.

A. R.

Daer wert geen Sant
verheven in zijn landt.

*Wie dat wytmunten wil doorluchtigh en
vermaert,
Die soeckt sijn avontuer, en laet sijn eygen
haert.*

II.

Wat is 't anders als fraey?

En Vrouw die niet als singht en tuyt,
 Die garen danst, en die de Luyt
 Schier nimmer uyt haer handen leydt,
 Fy, fy, dat is lichtveerdigheydt.

Maer is het niet een hemel schier,
 Te sien hoe dat een geestigh dier,
 Met fangh of spel haer man verquickt,
 Als 't noodigh huyswerck is beschickt?

Misbruyck verkeert het soetste soet
 In walchelijck en bitter roet,
 Ja heylsaem nutte medicijn,
 T'ontijdt gebruyckt, keert in fenijn.

Dan die sijn oogh op 't eeuwich slaet,
 De tijdelijcke fraeyheydt laet:
 Die met al 't wereltsche gespoock
 Verdwijnen sal als windt en roock.

A. R.

Wat ist anders als fray.

*Die anders niet en kan, als singen, spelen
tuyten*

*Is geensins fraey, soo deught en eerbaer-
heydt staen buyten.*

M 4

III. Wat

III.

Wat raedt nu?

A Ls yemandt een Boof-
wight gevangen heeft,
die mach hy sonder gevaer
niet los laten; want een hert
dat genegen is tot quaet, sal
veel eer sijn verdiende ge-
vanckenis wreken, als sijn
onverdiende vryheydt ver-
gelden.

A. R.

Wat raedt nu?

*Ontsteekt de droes een kaers, al maect
hy't alwat grof,
Ick neem, ghy vat hem al, hoe raect ghy
weer daer of.*

M 5

IV. Dat

IV.

Dat heeft gedaen u roemen.

M En seydt voor een spreekwoordt, die hooger klimt als hem betaemt, die valt ter neder eer hy't raemt. Die staet set na sijn goet, houdt het wel gaende, maer die niet lijdten mach dat hem yemandt overtreft, in kostelijck huys-houden of prachtige kleeren, werdt veeltijdt van een Koopman een Maeckelaer, ja oock wel soo heel ter neder gesmeten, dat de mandt aen den arm moet, en hy die veel honderden meer schein te hebben als hy had, nu veel duysenden min heeft als niet: slachtende de brodroncken Speel-jachten, die van niemandt willen gebraveert zijn, setten het zeyl soo hoogh in den top, datse dickmaels om-zeylen.

Dat heeft gedaen u roemen.

*Hy raect veeltijds te grondt , die al te
trots van sin ,
Wanneer het waeyt te stijf , geen rif wil
binden in.*

V.

Beter een Vinck geploekt als
leegh geseten.

't **I**S beter dat een Ambachts-
man (wanneer het flap is)
om een kleyne dagh-huer, ja
schier om niet werckt, dan dat
hy leegh loopt: hy windt, of hy
verspaert ten minsten, dat hy,
by sijn maets komende, sou ver-
drincken. De leedigheydt is
moeder van alle ondeught, diese
mijdt, doet dan in alle manie-
ren voordeel.

Beter een vinck geploekt,
als leegh geseten.

't Is veer het beste dat men luye leegheydt
vliedt,
Die leegh is 't sijn verteert, van doen komt
altijdt yet.

VI.

Ambitiosa Temeritas.

MEn vindt lieden soo seer in hoogmoet ontsteeken, datse geen periculen en willen mercken, voor en al eer sy daer onder gevelt leggen: onder welck getal te rekenen zijn, die haer begeven tot groote Heeren dienste, ja achten haer selven geluckigh, als sy van een groot Meester ofte Heere gegroet werden, ende alsoo onder het getal van sijn Panlickers, t'zijnder tafelen gaen eten, niet eens gedenckende dat een Leeuw een Leeuw blijft, al laet hy hem altemet streelen en stroocken van menschen handen, die immers altijd (indien sy haer stuck verstaen) in gevaer haers lijfs zijn ende blijven, soo lange als sy by hem zijn. Dese Sinne-pop of Emblema heb ick tot Heemstede in een glas gesien met dese veerskens:

In sulck perijckel by hem selven steekt,

Die met sijn overhoofst speelt, lacht of geckt.

De menschen betoonen haer dwaefheydt nergens beter aen, dan aen haer reuckeloose Eerfucht.

Ambitiosa Temeritas.

O reuckeloofse fot! ghy stroockt, ghy jockt,
en speelt,
Met die u licht verscheurt, wanneer het
hem verveelt.

VII.

Een klepntjen deert my niet.

DIe met een loopende spriet zeylt, deert een onvoorſien buy ſoo licht niet, als die het zeyl in den top heeft ſtaen: 't Is wel waer, dat de eene meer wegh voordert, maer d'ander is ſekerder. Wie niet meer avontuert als ſijn eygen goetd, blijft veeltijds wel ſitten, en, al werdt hy ſchoon ſoo rijck niet, als de gene die een op al ſetten: een kleyn onweertje ſmijt de ſulcke om, dan moeten ſy ter poorten uyt na Kuylenburgh; daer ſy geley krijgen, maer nimmer eer, want haer kinders fullen altijd hooren dat haer Vader banckquerot heeft geſpeelt.

A. R.

Een kleyntjen deert mij niet.

*Op diegerust en stil, laegh by der aerden
sweeft,
Het ongeluck selden, of schier nimmer macht
en heeft.*

VIII. Geoes

VIII.

Geoeffent derf.

SENECA schrijft in zijn Brieven ,
*Quem in ipsa re trepidare nolueris , ante
 rem exerceas.*

Dat is:

*Die ghy in eenige dingen wilt seker ende
 vast doen gaen , die moet ghy daer in oeffe-
 nen eer't in 't werck komt.*

Gelijck het rijden op schaetsen , dat is
 een glibberige gladde gangh: maer die
 't wel kan , het doet dapper wegh spoeden;
 en al hoe wel het licht om doen
 schijnt ; soo is't nochtans swaer voor
 die eerst begint te leeren: soo geeft dit
 woordt te kennen , en raedt elck een, dat
 hy hem in tijds moet begeven tot leeren ,
 om in zijn ouderdom te gebruycken , en
 die de grondt van zijn professie niet en
 kan , die anght en hanght altijd , en
 derf noch kan niet besluyten , wat in een
 sake best gedaen of geseydt is.

Gheoeffent derf.

*Sulck een is stout, en vreesst noch lachter,
schemp noch smaet,
Die sijn beproefde konst gewis en seker
gaet.*

VIII. Om

IX.

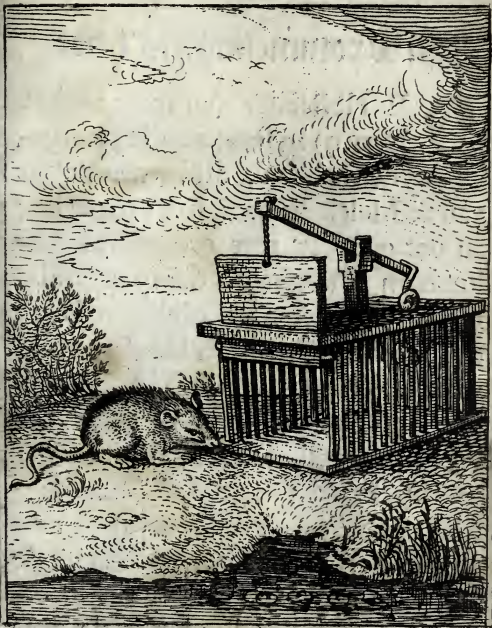
Om 't sobere koesje.

DEse Sinne-pop eygen
 ick de Koort-danfers
 en Buytelaers toe, die met
 forgelijcke sprongen, en
 gevaerlijck buygen van hun
 leden, niet als de sobere
 kost verdienen, want sel-
 den fiet men ^{men} fulck volck
 oudt of rijck werden.

A. R.

Om't zoberere kosje.

*Die schoon al duysentmael, ja meer ontkomt
de val,
En isser noch niet deur, want eens betaelt
het al.*

X.

In de rommelingh is't bet.

DE Hollander (en meer andere Natien) bysonder, die grasrijcke weyden hebben, die kernen Botter van de Melck die haer Koeyen geven, en dat geschiet met groote rommelingh en beweginge, die sy in dusdanigen vat (daer sy de Melck in doen, ende met een stock daer toe dienende) maken, soo dat sy alsoo haer Botter dier verkoopende, groot genot van haer landt trecken. Daerom wordt het gebruyckt, dat de geen die koopmanschap doen wil, die moet hem in't gewoel van den koophandel onder de Koopluy begeven, wil hy rijck worden; want by de luyden is de neeringh: En wint de slijckige voet yet, de affige voet windt niet.

In de rommelingh ist vet.

Woelwaters, naerstigh gauw, die swoe-
gent nimmer rust.
Ghy gaert het vet, maer vaeck geniet een
aer de lust.

XI.

**Deeltijds wat nieuws / selden
wat goedts.**

DE nieuwsgierigheydt des wereldts is soo groot, dat men menschen voortaan lichtelijck soude diets maken, dat houte Papegayen broodt eten; nu sy soo volkomen houden, dat de roock van Toeback een lekker dingh is: datse seggen dat sy goet ende medicinael is, om veelderley kranckheden te genesen, dat mochte wesen: maer dat het smakelijck is, geloof ick noch de Paep nimmermeer.

Veeltijds wat nieuws, selden wat goets.

*Des waens wijsmakingh stuert des menschen
geckerny,
Ja doet Tobacks gesmoock snoepen voor
leckerny.*

XII.

Semel non saepe.

En boom wil in zijn jonckheydt wel eens verplant wesen, sal niet dan te beter groeyen; maer soo men dat dickwils wilde doen in verscheyden gronden, hy soude in de aerde staen quijnen, en soberlijck of niet wassen. Dit is een gelijckenisse, dat men eens kan huwen met lust en liefde; maer het tweede huwelijck wil seldom soo wel tieren of gelucken.

Semel, non sæpe.

*Van d'Ooftboom dick verplant, men sel-
den vruchten pluckt,
Noch selsamer is dat 't herbuwen wel ge-
luct.*

XIII.

't Is niet seggen niet te doen.

DAer sijn veel meer menschen die alle dingh weten te doen, en berispen (ja soo sy meenen, wel souden verbeteren) dan lieden die de handen in het werck stellen, om een fraey, swaer of treffelijck werck met handt en verstandt uyt te voeren. Dit mach wel geseydt worden by Heeren die de swarigheydt van de Republijcke op haer hals nemen en uytvoeren; die sijn nimmermeer onbelabt, onbesproken noch onbenijdt, van dese handeloose oft niet doende Marckt-gangers en Sarck-slijpers.

't Is met seggen niet te doen.

*Onnut en ydel is neus-wijse kake-
lingh,*

*Het seggen is maer windt, maer doen dat
is een dingh.*

XIV.

Hoe past u dat harnas.

IN tijden van Oorlogh loopen veel Boeren kinderen in de krijgh en verdienen soldye, leegh gaende met het Rapier op zijde, met de Veder op de hoet; waer door sy verluyen, en willen niet doen: soo het dan vrede wordt, en haer maendt-geldt haer ontrocken wordt, soo moeten sy op roveryen, of op ander quade avontuere gaen, sullen sy haer behoefstigheydt stoppen: maer andere die de peyne van de Justitie noch voor oogen hebben, die begeven haer weder tot den arbejdt, die haer door ongewoonte druckt, tegen dien seydt men: **Hoe past u dat harnas** / gelijk oft men wilde seggen, qualijck: maer armoedt dwinght, wat sal ick doen, ick heb anders niet geleert.

Hoe past u dat harnas.

*Armoedt en arbeydt druckt die eerst haer
koeck voor heen
Op hebben van 't geluck, want ongewoont
breeckt leen.*

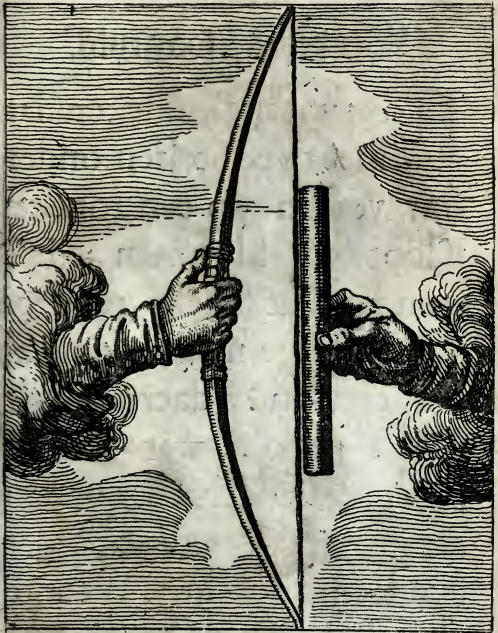
XV.

Ut Curvo possis dignoscere rectum.

MEn kan schier heden-
daeghs niemandt voor
oprecht achten , 'ten zy hy by
de ongekreuckte pees van ge-
rechtigheydt werdt gehouden,
om de menighte van konstige
veynfers, die hun bochten soo
weten te verbergen, datse met
het oogh niet mogelijk zijn te
sien. Doch sy wachten hun en
eerselen by de proef te komen,
en geven daer meê sekerlijck
te kennen, datse niet recht en
zijn.

A. R.

Vt curvo polsis dignoscere rectum

*Die seker kennen wil een vroom Man uyt
een boef,*

*Vertrouwt niet op sijn oogh, maer brengt
hem by de proef.*

XVI.

Wie depts / soo gepts.

En naeckt kindeken dat met twee Stelten onder sijn voeten op een ronden Kloot wil klimmen : Is't wonder dat sulcke reuckeloofse toelage met swaren val wil eynden ? daerom is't meest alsoo , wat sonder raedt en bedachten oordeel aengegrepen wordt , dat eyndt met berouw , groote ellendigheydt en jammer.

Wie deyts, soo geyts.

Die voorsichtigen Raedt veracht van
vrienden trouw,
En reuckeloos yet bestaet, die haest na na-
berouw.

XVII.

Leviter sitangis adurit.

DIe, wat hy doet vangant-
 fcher herten betracht,
 voert het met minder moeyte
 uyt, als de geene die flapen al-
 tijdt uytstel foecken, want fy
 geraecken niet of felden tot hun
 voornemen, en haer dralen is
 pijnelijck. Maer den luchtigen
 yver raeckter sonder arbeydt
 licht door. Alleens, als die fijn
 vinger op een Noot leydt, soo
 hy met fijn vuyft daer ftijf op
 flaet, klieft hy de Noot sonder
 feer doen, maer flaet hy facht-
 jens, soo doet de vinger wee,
 en de Noot blijft ongekraeckt,

Leviter si tangis adurit.

Den wackren yver, sonder moeyte sal doorbreken,

*Daer in een dralert vaeck met pijn sou bli-
ven steken.*

XVIII.

Ante Misérias Miser.

W At gevaer ? wat moeyte ? wat vrees staet een Tyran uyt eer hy geraeckt tot sijn gewenschte heerschappy, of om beter te seggen ellendigheydt. Veele vreesen hem alleen, maer hy alleen vreefter veele: Al die hy vanght kan hy weer ontflaen, behalven hem selfen, die in een eeuwige gevanckenis sijn leven moet verslijten.

A. R.

Ante miserias miser.

*Boosheydt haer dienaers doet rechtveerde-
lijcken dragen
Desmart al voor de slaghe van wel verdien-
de plagen.*

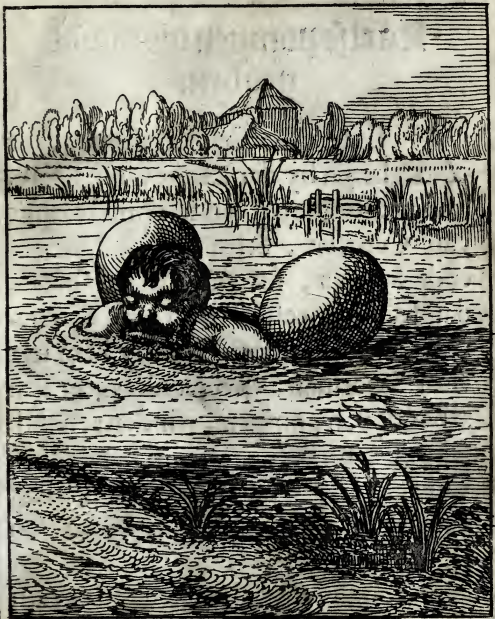
XIX. Quaet

XIX.

Quaet toeberlaet.

SOo wie hem verlaet op hulpe en bystandt die hem van buyten aen moet komen, die bout op een kranck fundament, ende sal hem in den noodt bevin- den als de Schipper; die wel een goet Tou of Kabel had; maer het lagh tot sij- nen huysse op de Solder.

Quaet toeverlaet.

*Wie sorgeloos hem verlaet , op bystant van
sijn vrinden ,
Die sal hem in den noodt deerlijck bedrogen
vinden.*

XX. Laetse

XX.

Laetse pompen die koudt hebben.

ALs een Boodtsman die een tijd langh by der Zee gevaren heeft, met neerstigheydt ende opmerckinge van Coursen, Stroomen, Diepten ende Sanden, soo veel geleert heeft, dat hy nu meest al weet wat de Zeevaert in heeft; soo geeft hy hem uyt voor Stuerman, en doet niet meer den arbeydt van pompen, winden aen spil, schoot aenhalen, ende diergelijcke: maer set de Course op 't Compas, handelt den Graedtboogh op de Son en op de Sterren, ende windt grooter huer, en doet minder werck: daerom seydt hy, *Laetse pompen die koudt hebben, ick heb mijn Rock aen.* Dat is soo veel te seggen: Laet die arbeyden ende swaer werck doen, die hem niet anders weet te geneeren.

Laetse pompen die coud hebben

Die door opmerckingh in 't verstandt toe-
neemt en leert,
Doet minst, wint meest, en werdt van yder
noch ge-eert.

XXI. Net

XXI.

Nec prodest malis, nec laedit bonos.

DE fame vlieght snel, en wordt breeder in de vlucht; dan sy verschoont (foo dit woordt seydt) noch ontschuldicht den boosen, noch quetst den goeden oprechten niet, al hoe wel dattet hem somtijds wel foo laet aensien: dan het oude spreekwoordt blijft waer:

Al is de logen snel,

De waerheydt onderhaeltse wel.

Ennoch meer: De waerheydt is een Dochter van de Tijdt. Oock: 't Komt al uyt, dat onder het sneeu duyckt.

Nec prodest malis nec ledit bonos.

En kreunt u vroomē niet: geen faem u
deught belast,
Noch boosen u verblijdt: geen faem u smet
afwascht.

XXII. Bes

XXII.

Beter stil gestaen.

Plinius schrijft, *Præstat otiosum esse quam nihil agere.*

Dat is:

Beter is 't stil gestaen, dan hem selfs moede te maken met werck, dat tot geen nut gebracht mach worden.

Want als't Kindeken sijn Hoep; de Vryer sijn Boel; de Sangh-zot de Musijcke; de Duyf-houder sijn Duyven; de Jager de Haes; de Weyman de Patrijs, langh genoegh gevolght heeft; soo is de Proye niet half soo veel weerd, als de onkosten die hy daerom gedaen heeft.

Beter stil gestaen.

't Is beter stil gestaen, dan dat men sich
maeckt moe
Met sweetige arbeydt, die doch nergens
nut is toe.

XXIII.

Doorheydt is arbeeydt.

DE jonge knechtkens hip-
pelen aldus over de koor-
de, diese in haer eygen handen
houden, ende slingerende on-
der haer voeten deur, daer sy
soo moede by worden, datse na
haer adem gapen, en dat het
sweet by hun aensicht neder-
loopt: dit is een konste of oeffe-
ningh daer geen profijt of eere
aen gelegen is; daerom is't door-
heydt. Gelyck Guychelaers,
Aessack-speelders, Koordt-dan-
sers, en diergelijcke dingen
meer, als alle konsten daer men
sich aen verwondert, ende geen
nut en schaffen tot het gemeene
besten.

Doorheyt is arbeÿt.

*Een Sot door kleyn verstandt , suer arbeydt
op hem laedt ,
Hy slooft , en 't komt noch hem , noch ye-
mandt aers te baet.*

O

XXIV. Het

XXIV.

Het mist een Meester wel.

H Et is niet nieuws in de plaetsen daer men gewoon is Schaetsen te gebruycken, dat een Man valt, soo hy de moedt heeft dat hy weder op staet, en gaet sijn gangh oft niet geschiedt en waer: daer men mede te verstaen wil geven, dat niemandt haest om een kleyn ongeval den moedt verliefen sal, het zy in sijn Rijckdom, in sijn Rekeninghe, in sijn Ridderlijcke daden, in sijn Amoreusheden: dan moet met den Alchimist dencken, noch eens sal ick dat gaen beginnen, per avonture sal't dan wel zijn geraeckt: ende soo het weder den selven gangh gaet, moet men de plaetse veranderen ende soecken onbekende lieden, daer de klokken een andere klanck geven.

Het mist een Meeſter wel.

*Troost u hier meê , al die 't gaen buyten
waen en giffen ,
Dat op een gladde baen d'ervarenſte kan
miſſen.*

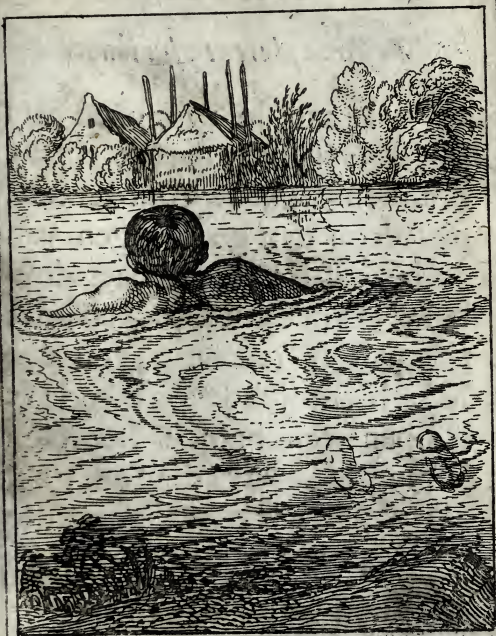
XXV.

**Wie wat weet / die komt
het te pas.**

En Man fwemmende
in het water sonder
eenigh behulp, dan alleen
op sijn wetenschap : geeft
te kennen , wie wat geleert
heeft, dien komt het in den
noodt te hulpe; die konst
verlaet sijn Meester niet.

Wie wat weet, die komt het te pas.

*Als 't ongeluck den mensch maeckt arm, be-
royt en bloot,
Soo helpt de trouwe konst haer Meester in
den noodt.*

XXVI.

Pessima placent pluribus.

DE meeste menschen zijn soo gefint, datse eerlijcke Konsten, goede Ambachten, niet doen dan gedwongen van de behoefstigheydt: maer dobbelen, droncken drincken, dat noemen sy recreatie, en een lustigh vrolijck leven; ende sy koopen een kranck hoeft en lamme leden wel dier om gelt. Dit is soo klaer dat het vorder uytlegginge niet en behoeft.

Pessima placent pluribus.

Tot ondeught vol wanlust hun veelbegeerighreken,

Die men tot deught vol lust, schoorvoetend voort moet trecken.

XXVII.

Duyckt / laet overgaen.

HIer mede wordt te verftaen gegeven aen alle luyden van kleyn vermogen, datse haer niet en stellen tegen haer meerder oft overhooft, ja al gefchiedt haer fchoon ongelijck: maer veel eer duycken en fchuylen, foo langh den regen ende onweder over is, gelijk dese arme Kramer onder den Hoybergh, op dat fy te beter geruft mogen zijn, ende minder be- moeyeniffe, onrust en ongemack te lijden hebben, volgende den aert van een Karper, die eens voor het net geweest is, laet hem niet vangen: maer als hy merckt datter onraedt van Vif- fchers en Netten by hem is, foo fchiedt hy met fijn hooft in de grondt, ende blijft alfoo in de modder fteken, tot dat het Net over fijn lijf heen gefleept is.

Duyckt laet overgaen.

*Die duyckt, ontduyckt veel ramps, dies
moet hy zijn berooft
Van sin, die worstelt met sijn stercker over-
kooft.*

XXVIII.

Wie weet waer?

DE woelende neerstige mensch moet altijd doende wesen, spannende zijn netten op alle hoecken van de Wereldt, om Rijckdom te vergaren, die nu de hooghste Santinne hier op aerden wil wesen: dan sy is soo glat als een Ael, die hem wel laet sien en grijpen; maer ontwringht hem (door hulp van de Fortuyne) uyt de Gierigaerts handen, en weet niet waerse leydt ofte waerse gebleven is: dan moet de hangel van neerstigheydt weder uyt in 't water, om andere diergelijke Visch te vangen. Dit komt oock voor alle Minnaers van Vrouwen te pas, die gelijcke avontuere looppen: alle liefhebbers van konstige Schilderyen, van Bloemen, Hoornkens, Diamanten, Peerlen en andere Juweelen, die met moeyten gevischt ende gevangen worden: maer worden meer met forge beseten, dan of hun hangel noyt in sulcke periculeuse wateren gevischt hadde.

Wie weet waer.

*De hoop van geyle min, van eer, of van
profijt,
Doet veeltijds dat de mensch vergeefs zijn
tijd verslijt.*

XXIX.

Terret & trepidat.

E En Landts-knecht die op een buyt gaet, maect anderen bevreesst: die hy over komt: maer hy selvs flacht de Haes, die altijdt om siet, en is besorghet en vol vreesen, houdt altijdt wacht; op dat hem niemant en komt verrasschen, ende voeldt geschreven in sijn gepeyns ende sinnen:

*Quidquid à vobis minor extimescit,
Major hoc vobis Dominus minatur.*

Dat is:

Wat een minder van u vreesst /
daer wordt ghy van meerder
Heere mede gedreghet.

Terret et trepidat.

*Sulck een kan nimmermeer gerust noch vro-
lijck wesen,
Die anghstigh vreesst, en doet met anghst
een ander vresen.*

XXX.

Ick geest haer weder.

D En wereldlijcken handel ende wandel is den aert van de Spiegel niet ongelijck: want in de Spiegel is niet dan een schijn, het dingh dat ghy daer in sien wildt, moet ghy selfs voor u brengen: wat personagie ghy in de Wereldt spelen wildt, moet ghy in u selfs vromen. Een Sot, een Courtisaen, een Krijghsman, een goet gesel, een elen Baes, worden al in den Spiegel gebootst: maer soo haest sy vertrecken, vergaet haer gedachtenis, gelijk of sy daer niet geweest en hadden: dan een wereldt-wijs man schijnt wat deur sijn schriften te willen overschieten: maer het is al windt, ende een handt vol Sons.

Ick geeft haer weder.

*Al toon ick u in my na 't leven soo ghy
zijt,
Soo haest als ghy vertreckt, soo haest ben
ick u quijt.*

XX XI.

Op dat het recht ga.

H Et is een werck van een goet Vader des Huysge-
fins, al sijn doen ende laten daer toe te stueren, dat sijn gefinde mach wel-varende zijn aen lijf ende aen ziele: Daerom betaemt het hem den jongen te leeren, die meer jarigh zijn te rechten, ende met loon den wel doende te vergelden, op dat het hem ende de sijne wel en recht ga. Soo mach hy dese Sinne-pop aldus uyt-beelden, met een handt die de veeren aen een Pijl lijmt, op dat des Schieters konst met een bequaem instrument treffe het wit daer op gemickt wordt.

Op dat het recht gae.

*Behoedt ô Heer u kerck voor duyvels duyfter
stricken,
Veert ghy de bout, om juyst op waerheydts
wit te micken.*

XXXII.

Ad pompam tantum.

DEse Jonckerkens die haer op-proncken met Pluy-magien op het hooft , gouden Ketens op zijden Kleederen om den hals , vergulde Swaerden op de zijde , zijn de mannen niet , die in den oorloogh de vroom-heydt te wercke stellen , en zijnder oock niet nut toe : maer op een Luytjen te slaen , een Musijckjen te singen , dat past haer beter , en in een Processie uyt te munten als een Beeltjen op een stockjen.

Ad pompam tautum .

*Dit juyste pluympje , en al 't vrouwen gier-
sel, melt ,*

*Dat ghy een pop op straet , maer geen man
zijt in 't velt.*

XXXIII.

Vlyen weet wat.

VEel dingen kunnen gevoeghlyck in een kleyne plaetse gestout werden, ende mogen door vlyen hen stede bequamelijck krijgen; die over hoop geworpen zijnde, veel ruymte souden beslaen. Desgelijcksmach men veel Questien, Rekeningen ende andere Geschillen schicken en buygen, datse soo heel contrarie niet en zijn als sy wel schijnen: Ende een goedt Man of twee (die verstandigh zijn) schijnen en vlyen met billickheydt altemet soo veel sware faken, als seven Schepens doen met het uysterste Recht.

Vlyen weet wat .

*Voordachtigh goet bestier , verstant schran-
der en gau ,
Vlijdt veel in plaets beknopt , die anders
waer te nau.*

XXXIV.

Hy leut / die 't leut / ick en
leut naet.

DIt is een Waterlandts Bar-
barisch spreeckwoordt ,
als sy willen seggen : *Hy gelooft ,
die't gelooft , ick en gelooft niet.*
Daerom heb ick dit willen ge-
bruycken by de monstreuse bee-
sten , in de achtste tafel van Asia,
geroert door Ptolomeum in sijn
Geographia. Het is wonder dat
de Oudtheydt onverfocht , dus
lange daer op gestaen heeft :
maer onse nieuwe Schippers
ende Stuerluyden , die nu over
al gevaren hebben , vinden daer
af noch teken noch mercke.

Hij leut diet leut, ick en leut naet.

't Sijn sproockjens, om daer meê de tijde
wat te verdrijven
Van Kinders, malle luy, en siffe oude
wijven.

XXXV. Quid

XXXV.

*Quid Domini facient, audent
cum talia fures?*

DE pracht en hovaerdye is heden-
daeghs soo hoogh geresen, dat de
menschen haer selven, noch de staet of
geslachte daer sy af gekomen zijn, niet
eens aen en sien: ja willen de Vorst met
sijn Edeldom geene præminentie ofte
voorbaerlijckheydt laten, in Huysen te
timmeren, in kostelijcke Peerden en
Koetswagens te beryden by der straten,
in kleedinge, in Bancketten toe te maec-
ken: ja bysonder die luyden, die haer
goedt niet van erffenisse gekregen, maer
met woekeren, rooven ende vrybuy-
ten (door ongeoorloofde middelen) te
samen geschraept hebben, ende doen sy
't selve niet, soo doen het gewisselijck
haer kinderen ofte erfgenamen: ende
maecken met sulcke middelen haers Va-
ders roof uyt te deelen aen die geen
daerse afgekomen is, dat sijn de armen
die sy het bloedt te keel uytgeparst heb-
ben.

Quid Domini, facient audent cum
talia fures

*Het onrecht goet maeckt onbetamelijke
pracht,
Maer niemandt deughdigh, eerlijck, edel,
noch geacht.*

XXXVI.

Goedt schimmanſchap.

En dingh 't welck met verſtant gedaen wordt, dat ſeydt men Goedt ſchimmanſchap te weſen : gelijk als yemandt een nau-halſde Vleſſe met wijn of water vul- len wil , ſonder ſtorten of plengen, die ſet een Trech- ter op de mondt ; en giet dan vry toe , het ſal wel ge- lucken.

Goet Schimmanschap.

*Tijdt en haef werdt verspilt, van die, die
niet en weet:*

*Verstandt plenght noch en stort, maer giet
door goet beleet.*

XXXVII.

Effen uyt.

DE Quist-goedt, die over al de gilde speelt, mach dit voor een Poppe gebruycken, om daer door bekent te maken, wat hy in sijn lever voert: wilt dan soo gelucken, dat sijn leven en goedt gelijk een eynde nemen, soo is de Koe op de rechter zijde gevallen; en soo niet, soo mach hy gaen bidden voor een arm man, die sijn tijdt vergift heeft.

Effen uyt.

*'t Komt selden effen uyt, laet eer u vyant
erven*

*U goet: dan dat ghy soudt in armoedt moe-
ten sterven.*

XXXVIII.

Stamus hoc Danai loco.

DE kinderen van dese Landen looten met den anderen, wie sijn rugge buygen sal in een ander sitzende kindts schoot, die met de handen sijn oogen toe houdt, om dat sijn mede-gesel op hem springen sal, in maniere als men te peerdt rijdt, ende als hy boven op hem sit, vraeght hy met dese woorden, *Pick*, *Oly*, *Graef*, de handt opstekende, en soo 't de Legger raden kan wat hy opgesteken heeft, soo moet de Legger springen, ende de Springer wederom leggen, tot dat hy 't oock weder raden kan: ende de hooghmoedige Springer moet des demoedigen peerdt wesen: de woorden betekenen, *Pick*, dat is: als de Springer een vinger alleen opsteekt. *Oly*, is: als hy twee vingeren opsteekt. En *Graef*, dat is: als hy de volle handt opsteekt, buygende de vingeren nederwaert, gelijk als men krabt of klout. Wat mach men hier bequamer mede te verstaen geven, dan dat der Tyrannen hooghmoet ende voorspoet heel los ende wanckel staet, altemael hangende aen een van de nabuer Heeren of getreden Vassalen, die hem met looden schoenen na gaen, om tijdt en gelegentheydt te treffen en raden, om hem van sijn reuckeloose tyrannye te doen storten, daer by het woordt van Seneca:

Stamus hoc Danai loco. En volght: *Unde illa cecidit tu me superbum Priame, tutimidum facis.*

Dat is:

Wy Griecten staen nu in de siede daer de Trojanen uygevalen zijn O Priame (scydt Agamemnon) ghy maeckt my opgeblasen, ende vol duchten saeghachtigh.

Stamus hoc Danai loco.

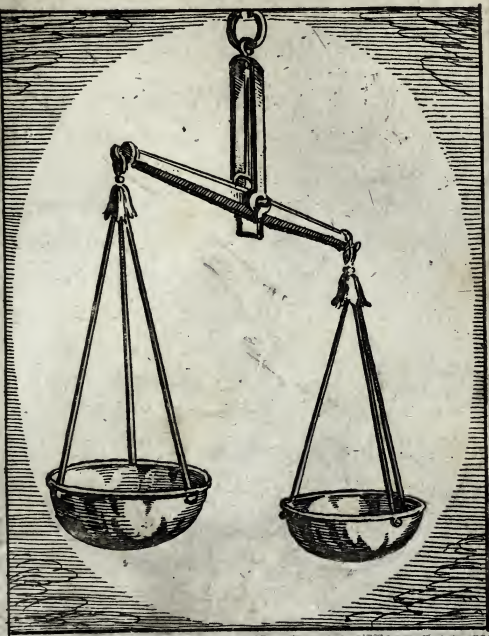
't Is spotlijck dat men op des wereldts hoog-
heydt pocht :
Voorwaer hy stont noyt vast , die onfacht
vallen mocht.

XXXIX.

Stom en rechtveerdigh.

E En oprecht effen man, die in alle zijn handel en wandel rechtveerdigh bevonden is, die en behoeft geen groote welsprekenheydt om zijn sake te verdedigen, en bekleeden met een lieflijck praetjen; Recht moet met hem recht zijn, sonder daer yet veel om te bewimpelen. Een rechten aert van de Balance, die ongevalst (sonder aensien van persoone) de rechte wichte toont, ende de waerheydt aen den dagh brenght.

Stom en rechtveerdich.

*Dat recht is wijst hem selfs , ten hoeft niet
dat men 't met
Kunst-klappighs loose glans bewumpelt oft
blancket.*

XL.

Sy micken al op.

HEt is in Walsch-landt een gebruyck dat de Gilde-broeders van de Schutterye, om tijdt-kortingh aenrechten een Bancket, en alles wat in dat Bancket is, wordt geschildert op een wit pampier, ende in het midden een vergulde Duyvel aen de pen, daer sy na schieten met haer Busfen of Bogen, en elck wat hy raecte in het pampieren wit, dat wordt terstondt uyt het aengerèchte Bancket hem gegeven: Maer wie den vergulden Duyvel treft, die wordt gegeven sulcke somme van penningen, als daer by hen-lieden op gestelt wordt. Hier mede willende te kennen geven, dat het meestendeel van de menschen, trachten al na rijckdom, al hebben sy haer noodtdruft van de Fortuyne bekomen, zijn noch onversaet, ende worden hoe ouder hoe gieriger.

Zy micken al op.

*'t Is grondeloos te versaen de geldtsuchtige
vreck;*

*Al wast zijn rijckdom, noch al meer wast
sijn gebreck.*

XLI.

Non odit tamen.

DIt is een troostelijck be-
 sluyt en opmerckinge van
 alle goede benaude herten, die
 haer op den Heere vertrouwen,
 sekerlijck houdende, dat al wat
 Godt den boosen toe laet, om
 over hen luyden te tyranniseren,
 dattet altemael geschiet tot ha-
 ren besten, af-snoeyende met
 het mes van tribulatie, al de
 overige tacken van quade
 lusten, die de rancken van
 deughden het sap en voedsel on-
 trecken souden met dit woordt:
Non odit tamen. Dat is: **Noch-**
tans haet hyse niet. Anders wor-
 ter wel by geset, *Sic, quos di-*
ligo. Dat is: **Alsoo / Die ick lief**
hebbe ofte beminne.

Non odit tamen

*Met armoedt, sieckt, pijn, druck, ramp,
noodt, onspoet, verdriet,
Snoeyt Godt ons dertelheydt, maer haet
ons lijckwel niet.*

XLII.

**'t Is een Boer niet diets
te maken.**

E En Boer meet allemans
staet by de sijne; daerom,
als hy yemandt fiet, die wat
uyt-munt boven sijn bueren, soo
denckt hy dat sulck een die staet
niet lange voeren sal mogen;
want hy meent dat nergens meer
mede te winnen is als met zayen
ende dorsschen, ende met
Koeyen te melcken. Ey arme
Kinckel, de Peerden die minst
doen, geeft men de meeste Ha-
ver te eten: Practijcke wint
meer in een dagh, als ploegen
ende dorsschen in een heel jaer.

Tis een Boer niet diets te maken .

*Het lotte volck kan niet begrijpen , dat
practijck
Meer doet als arbeydt , om te werden eel
en rijk.*

XLIII.

Soo langh de Goe waecht.

VEel menschen zijn deughdelijck, soo langh sy onder het kruys en verdruckinge leven: maer als de Roede van den eers is, soo worden sy luy in den dienste Godts. Gelijck een Drijf-tol, die niet meer geslagen of gegispt en wordt, die valt haest in onmacht ende blijft liggen.

Soo langh de Roe wanekt.

Luy, vadsigh, log en traegh, tot wel doen:
keelverstijft
Sijn wy ô Godt! tot dat u slaende kant ons
drijft.

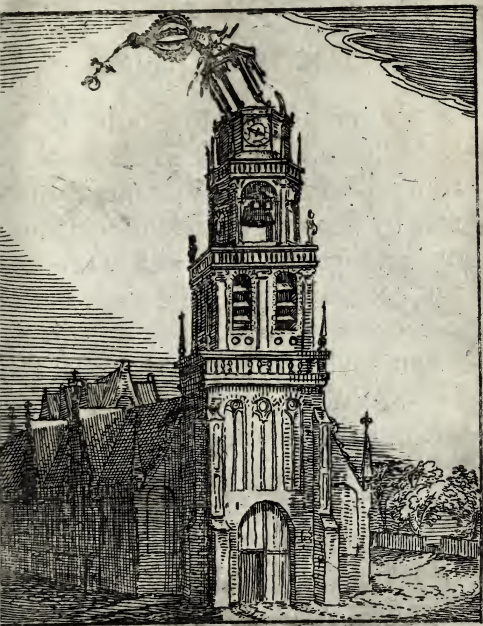
XLIV. Finis

XLIV.

Finis ad alta levatis.

Hoe hooger geklommen, hoe swaerder val, is het oude spreekwoordt; en daer is niet in dese wereldt, of het moet na het eynde loopen: dan als de hooge, grootmoedige tot op den top zijnder voorgebeelde hoogheydt gekomen is in rijckdom, in staet, in vermaertheydt, soo valt hy met meerder gedruys, en sijn val wordt deur de Fame uytgeroepen ende verspreyt in alle hoecken.

Finis ad alta levatis.

*Ghy die door soo veel sweet na 's wereldts
hoogheydt rent,
Staet stil en siet eens op, dit is u wenskens
endt.*

XLV. Mochte

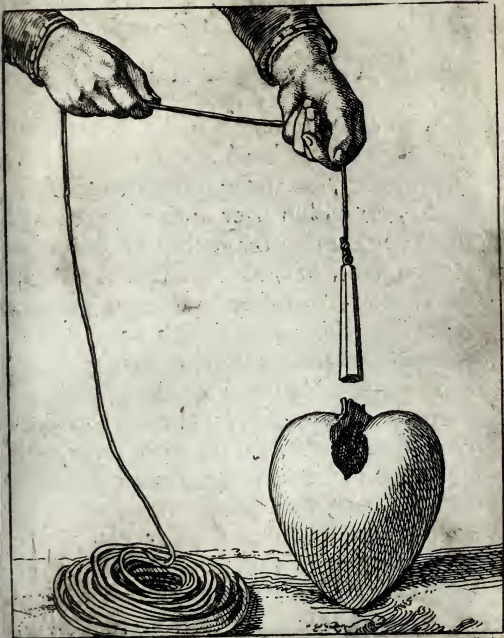
XLV.

Mocht dat schien.

DE eerste Emblema van D. A. drianus Junius schrijft: dat Neptunus, Pallas ende Vulcanus, quamen by Momus, begeerende sententie op haer geschil, 't welck was, wie van hen drien het beste ende nutste dingh des wereldds soude aenwijfen: Neptunus bracht een Paert, Pallas een Huys, Vulcanus een Mensch. Momus na sijn aert berispte den Schepper, om dat hy hem geen tralie op sijn hart gemaeckt hadde, dat men mocht klaer beschouwen wat hy daer in verborgen droegh: welcke kennisse hier uytgebeeldt wordt by een Diep-loot op een Hart, met het woordt, *Mocht dat schien*: seker zijnde, dat men's menschen gepeynsen niet peylen mach, als de diepte van de Rivieren ende Wateren.

Mocht dat schien.

*Indien men met de pijlmocht meten 's hert-
sen grondt ,
Men vant het meestendeel verscheyden van
den mondt.*

XLVI.

Vernuftigh Betweter.

DAer zijn menschen seer scherpsinnigh, die dickmael over haer vernuft strompelen, dese lesen de Schrifture ave-recht, en willen daer ander lieden uyt doen verstaen, datter geenfins in geschreven en staet, of sy soecken sententien om die Contre-vernusten haer tegensprekers met ydel geklap over staegh te werpen, wat zijn dat anders als steenen of geweer, om het gevoelen van de deughdelijcke menschen te quetsen? Ja! maer soo worden sy vermaert: dat is, voor Betweters gehouden, en verkrijgen een eeuwigen naem, niet van goede deughdelijcke vreedtsame Mannen: maer van stoute Campioenen en Voorvechters van haer gefintheydt. Die nu selfs voelen datse sulcks zijn, die sullen terstont roepen en krijten als magere Verckens, dat men haer eere te na gesproken heeft: maer niemandt wordt gequetst dan van hem selfen.

Vernuftich Betweter

't Geen u vernuft begrijpt, wilt ghy hert-
neckigh drijven,
En leert voor goet doen, ons slechts knib-
belen en kijken.

XLVII.

Tecum habita.

MEn feydt voor een spreekwoordt, dat niemant vorder springen mach, dan sijn stock oft pols langh is, dus die dan droogh en schoon over float, dat is, door de werelddt komen wil, die moet sijn teeringe schicken na sijn neeringe, of soo hy anders doet, sal vallen in sulck water, dat is, ongeval, daer hy niet garen wesen soude, besmullende sijn naem en faem met een oneerlijck eynde, 't welck niet geschiedt soude hebben, had hy met desen Jongelingh de float overleydt en gemeten. Dit woordt is uyt Horatio genomen, die feydt:

*Tecum habita, ut noris quam sit tibi
curta supellex.*

Dat is:

**Woont by u selven / op dat ghy
weet wat u huygraedt vermach.**

Tecum habita.

Die staet set na sijn goet, sijn macht meet,
en bedenckt,
Springht drooghs-voet over, daer een an-
der in verdrenckt.

Q XLVIII. Clck

XLVIII.

Elck doecken na sijn aensicht.

In 't IS mijns bedunckens beleeftheydt, en een teycken van goet verstandt, dat men elck kan doecken na sijn aensicht, dat is, dat men sich weet te voegen na de humeuren van yder een daer men by komt en praet.

By de Geleerde, van Wetten en Rechten.

By Krijgers van buyt, van schansen en vechten.

By Koopluy van schepen, van waren, en gelt.

By Boeren, wat zaet dat sy hebben te velt.

By sotten moet men wat jocken en mallen,

By de Geestelijckheydt uyt het boeckjen kallen.

Want die een Vrouw of een Sot veel wil seggen wat in Bartholus en Baldus, en een Landtsknecht wat in de Bybel staet, die set (by maniervan spreken) de Koe een gouden huif op, die haer in 't minste niet en past.

Elck doecken nae sijn aensicht .

*Sulck een is recht beleest , die yder na sijn
staet
Kan doecken , en soo elck gebeckt is met haer
praet.*

XLIX.

Walfjen spaert u hoo.

HIer fiet ghy eenen fuy-
nigen aert van de raed-
fame Liedten, die de geglom-
men Kolen van haer over-
fchietende vyer, in een Kool-
pot fmooren op datse niet
fouden vergaen, fonder
eenigh nut te doen. Ver-
manende elck een, fijn
goedt in tijts te fparen, op
dat men in de oude dagen
geen gebreck foude hebben.

Kalfjen spaert u hoy.

*Die't overschot bewaert, en swynigh wesen
kan,
Heeft, als den doorslagb mist, weer wat
te tasten an.*

L.

Quæ nocitura tenes.

En Schuym-spaen is een galick ende bequaem instrument, om alle spijs die men in Ketels ofte Potten met ruym sop over op 't vyer hanght, daer mede af te scheppen het verdervende opwerpsel ofte schuym, dat door de hitte van het vyer boven, ende aen de eene zijde gedreven wordt. Daer mede willende te verstaen geven, dat elck Man, merkende in sijn huyshoudinge eenige twist, dat hy hem van dien sal ontledigen, van de geene die de oproermaeckers zijn, met die van haer dienste te verlaten, ja al waren 't alschoon Sonen ofte Dochteren, die voor een tijdt versendende in ander lieden dienste ende obediencie, om alsoo het onweder in sijn huys tot stilheydt te brengen, na het veersken van Cato:

Quæ nocitura tenes, quamvis sint chara relinque.

Dat is:

Maeckt u quijt u schadelijck / al is 't u schoon seer lief en weert.

Quæ nocitura tenes .

Schuymt het opwerpsel af , al schijnt het,
schoon mée vet ,
't Geen schoon en reyn is , werdt met luttel
vuyl besmet.

Q 4

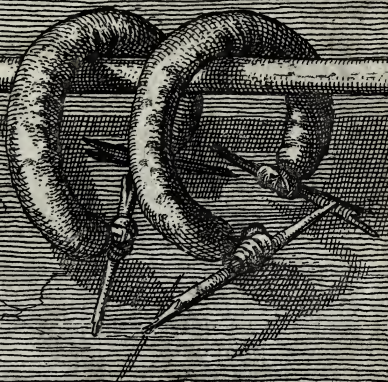
LI. Denckt

LI.

Denckt niet watter in was.

DE curieusheydt wert met recht genoemt een Stiefmoeder van 't geluck; Veel zijnder die geen beulingen en meugen, wanneer sy dencken wat onreynigheydt door de darmen heeft gelooopen. Een bekeerde Sondaer moet men niet achten voor sulcks als hy was, maer voor 't geen hy nu is. Sal men den raedt van een wijsman verwerpen, om dat hy in sijn jeught wat geschroeft heeft? dat voorby is, is windt; wat komen sal, is onseker; hy is wijs die het tegenwoordige tot sijn nut en oorbaer weet te gebruycken.

Denckt niet watter in was.

*Proeft eer dat ghy mijn laeck, en smaeck
ick u dan wel,*

*Denckt niet wat in mijn was, of wat ick
vullen sel.*

LII.

Deel Vlaggen / luttel Botters.

H Et is een spreek-woort onder de Boodts-gesellen, dat wat Schipper veel Vlaggen op sijne masten voert, die geeft luttel Botters in de Grutten. Desgelijcks is 't met dese sobere Jonckers, die by der straten gaen proncken met veel Dienaers, en in haer Keucken is de Soppe heel mager.

Veel Vlagghen, luttel Botters.

't Is wel een pronck-sot, die om d'yle ho-
vaerdy
Moet eten magre sop, en kale dunne
bry.

LIII.

*Als my Fortuyn tot hoogheydt voert,
Soo laet ick geen dreck ongeroert.*

ALs de ellendige, arme of onguere menschen door eenige avonture tot regeeringe of Land-bestuer geset worden, so en weten sy niet hoe sy haer tegen yeder man dragen fullen; roeren het al om, van oude Privilegien of Willekeuren, om haer goede deughdtsame Onderfaten te plagen, soo dat het oude spreeck-woort waer wort:

*Als niet komt tot yet,
Is't allemans verdriet.*

Als my Fortuijn tot hoogheydt voert,
Soo laet ick gheen dreck ongheroert.

Wanneer d'onguere raect, door 't luck tot
heerschappy;
Soo is hy maer een plaegh van d'arme bor-
gery.

LIV.

Och hoe slecht hebt ghy't.

ALs een mensch soo verre komt, dat hy op't vriendelijck willekoom heeten; handt douwen, omhelsen van sijn landts-heere, of op jonste en juygen van het gemeene volck hem verlaet, ja of vertrout, die is verre uyt sijn courffe, om te geraecken tot een gewenschte Haven van ruste en veyligheydt; ende heeft het immer soo slecht, of hy een gladde Paling by de steert gevat hadde: want Heeren jonste ende Volckstrouwe, staen soo vast ende onbewegelijck, als de Weerhaen op de Kerckstoren.

Och hoe slecht hebt ghy't.

Fortuyn-geliefden mensch, die't ongeluck
schier tert,
Ghy hebt geluck; 't is waer; doch glibb'rich
by de stert.

L V.

Virtus liberalior.

W At roemt de mensch vande
 Fortuyn,
 Die doch soo los staet, en soo kuyn;
 Al geeft sy somtijdts goedt en eer,
 Seer lichtlijck gaet sy 't nemen weer:
 Haer wufte ongestadigheydt,
 Van veel onwijfe werdt beschreydt:
 Maer gaven vande milde deught,
 Sijn wijsheydt, en genoegens vreught,
 Gedult, reden, en goedt verstandt,
 Daer door hy self set na sijn handt
 Het avontuer, hy puft, belacht
 Haer gramme, onmachtige macht.

A. R.

Virtus liberalior.

⁹t Geen de fortuynne my gaf, ontrockt se ſchie-
lijk my:
Maer gaven van de deught, die blijven
eewigh by.

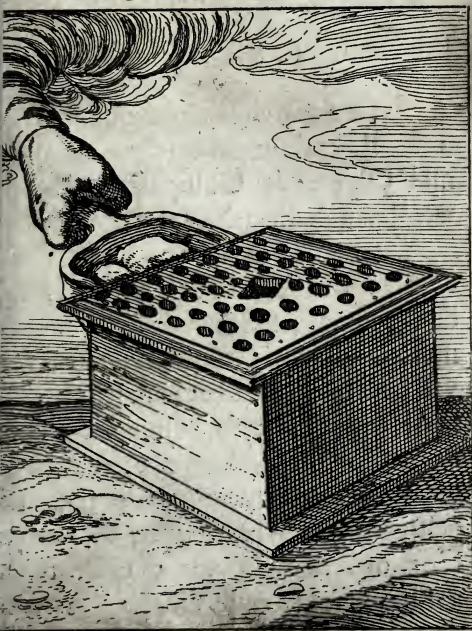
LVI. Mignon

LVI.

Mignon des Dames.

En Stoof met vyer daer in, is een bemindt Juweel by onse Hollandtsche Vrouwen, bysonder als de Sneeu-vlocken vliegen, ende Hagel ende Rijp het lof van de boomen jaeght: die dan by hen lieden de tweede plaetse van geacht te wesen wil bejagen, die moet hem stellen om haer te dienen met een soete, boertige, vermaeckelijcke praet, mijdende alle dorperheydt ende vilonie, sonder haer kaeckelen ende snappen te berispen, nimmermeer haer puys-pronckende kleederen te bejocken; maer al prijsen wat sy doen en voortstellen, dan sal hy in haer geselschap voor een volmaeckt Courtisaen gepresen worden.

Mignon des Dames.

*De koude winter maect my lief, en seer be-
quaem;
Soo dienst gedaen te tijdt, is dubbelt aen-
genaem.*

LVII.

Alit non suffocat.

Niet meer wordt gierigheydt met Rijckdom gebluscht, als Vyer met Olye : de Gulfigaert, al hoe wel hy van drincken dorst krijght, soo fiet men hem nochtans van Wijn en Bier overladen gaen slingeren by der straten : de Hooveerdige, wordt met eere, glorie, lof-tuyterye, soo verre verseylt, dat het hem selfs begint te walgen : de geyle Minnaer, wordt overftolpt, door koever van schoone vrouwen, en lamme leden : maer de geltsuchtige, weet, noch sal weten sijns onversadigheydts eynde, regel noch mate ; latende zijn Erfgenamen de forge ende moeyten om te ver-
teeren.

Alit, non suffocat.

*Wat sleept ghy gelt-gier sot, dus veel goet
bymalkaer?*

*U vyer heftiger vlamt, ey arme Martel-
laer.*

LVIII.

't Asser niet in/ en 't komter uyt.

N Och in de Vyersteen
 noch in het Vyeryser
 en is geen vyer; maer wordt
 daer uytgeslagen met kracht:
 soo is in een plomp ver-
 standt oock luttel vernufts:
 maer krachtige dwangh doet
 daer dickwils uytportelen,
 dat men niet soude achten
 daer in bedeckt ende verbor-
 gen te wesen.

't Iffer niet in, en 'tkomter uyt.

Door naerstigheydt en dwangh, werdt
vaeck wel opgeweckt
't Vernuft, dat onder d'as van plompheydt
lagh bedeckt.

LIX.

In magnis & voluisse sat est.

EEn groot-moedigh ende verstandigh man, die sijn vernuft te werck set in dingen van grooter waerden, die van een Idioot niet verstaen kunnen worden, en bewijst met Reden dat sijn propositie of voor-geven voor goedt wordt aengenomen; al en valt dan juyst het eynde soo goedt niet als men waent, sooblijft hy nochtans een treffelick en fraeyer Man, die sulcke dingen heeft derven voorgeven, en dat met waerschijnlijcke Reden vroet gemacckt, aen die geene die het oordeel toequam, om aen te nemen voor goedt, of te verwerpen voor quaet: want de Oordelaer is altijd meer geacht, als de Voorgever ofte Ingenieur: daerom hebben wy hier gestelt de Wereldt-kloot op Vyfels, met het woordt:

In magnis & voluisse sat est.

Dat is:

In groote dingen is de wille genoeghsaem.

In magnis et voluisse sat est.

*Die sijn voorgegeven groot, met reden kan
bewijsen,
Alg' lukt het niet na wensch, sijn moedt is
noch te prijsen.*

R

LX. Dum

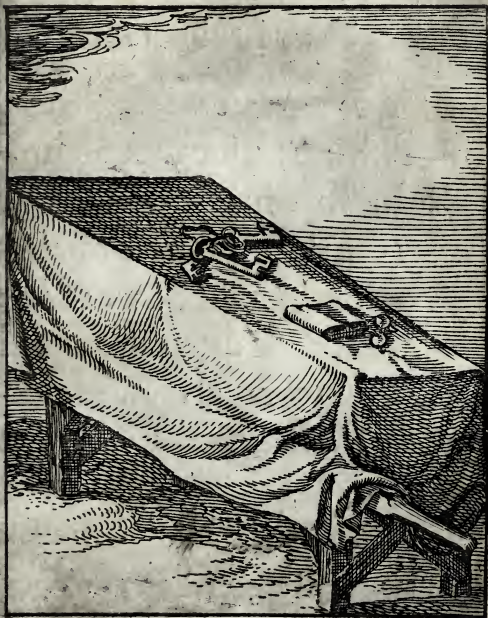
LX.

Dum vixit, vixit bene.

DEse Sinne-pop wijst aen, met een lijck daer een swart doot kleedt overgespreydt is, en daer op een bosch Sleutelen, met een brief daer by, die men noemt *Beneficie van Inventaris*, dat iste seggen: Dat niemant het Sterf-huys wil aentasten ende de schulden betalen, dan by *beneficie van het Hof*, op conditie, soo de Rekeininge strecken mach. Want daer zijn veel lieden, die soo wel leven datse alle haer vrienden onterven, gelijk Terentius seydt:

Dum vixit, vixit bene: sed hi ut scis non multum heredem juvant.

Dum vixit vixit bene .

*Die heerelick sijn haef, terwijl hy leeft,
verdoet;
Maeckt datter niet en werdt gekibbelt om
sijn goedt.*

Beslagh.

Daer hebby 't al.

DIe al geeft wat hy heeft, die is niet meer schuldigh; hy mach oock voor geen quaet betaler of bankeroetier gerekent worden: want alle Wetten (soo wel Geestelijcke als Wereldlijcke) absolveeren sulcken Man: Daerom stellen wy dat hier in het leste van dese Rekeninghe; ende vaert wel.

Daer hebdy't al.

*Te recht een yder op mijn slechte dichtes
smaelt,
Ick geef al dat ick heb, ey, neemt het voor
betaelt.*

1877

Very faint text at the bottom of the page, possibly a signature or a date, but it is completely illegible due to fading.

ROEMER VISSCHERS

MINNE-POPPEN.

I.

Sp weet 't secreet.

En Slot gemaect met letters, als men nu dagelijcks fiet onder de Neurenburghsche waren: kan niet geopent werden, dan by de gene die het secreet weet van de Letters, die op malkanderen moeten gestelt wesen, en die gebrocht onder den beugel, soo sal hem de fluytinge ruym geven, en het Slot daer gemackelijck afgenomen werden. Dit is een Minne-pop voor de amoreuskens, die hare minne verborgen dragen, en dickwils liever souden sterven, dan haer smerte van minnen tegen yemandt te kennen geven: en waer't datse sulcks deden, soo soude haer lieder sieckte wel haest wesen te helpen.

Sij weet 'tsecret.

*Helaes, ick ben gevaen: hoe raeck ick hier
weer uyt?*

*Mijn lief, ghy weet 'tsecret, mijn vanc-
kenis ontfluyt.*

II.

Liefde aneraedt.

Liefde, die tot een goed vreedfamigh huwelyck den wegh bereyt, moet eerst wel overleyt zijn met ouders of ander vrienden, die verder sien dan de twee amoreuskens doen, die door Venus en Cupido verblint zijn: het eerste is in 't beginfel met beschaemtheydt ende roode wangen aen de ouders te verfoecken, 't welck swaer schijnt: het andere gaet licht te wercke, maer breeckt suer op; want wat Venus bint (seydt het spreekwoort) dat scheidt de kneppel. Wordt geleken by een mes dat recht neerhangende, by het punt gevat is, schijnt met den eersten seer licht, maer niemant sal 't drie oft vier hondert Roeden verre dragen, of hy sal 't laten vallen: soo sal oock de minne die van twee goeliefkens sonder of aneraedt bestaen is, swaer en lastigh vallen, als sy voelen datse niet hebben, niet weten, en niet geleert hebben om de huyshoudinge te onderhouden; de vrienden ofte ouders laten dryven, als een wrack schip by de wal om, tertijdt toe datse haer bekeeren, om genade bidden, ende om hulpe roepen: diese nimmermeer verkrijgen, of men sieter na om, of sy oock weder haer oude gangen gaen.

Liefd ane raet.

*Licht, en lief in't begin, werdt swaer in't
eyndt met leydt:
Veeltijds, wat Venus bindt, de kneppel
twistigh scheydt.*

III.

Een alleen.

DIt is soo klaer dattet sonderlingh geen uytlegginge behoeft: want het is in alle dingh alsoo, veel schieten na den vogel, maer een wordt Koningh van 't spel, die hem af-schiet: alsoo oock: veel begeeren een officie, staet of vrouwe, maer een alleen triumphheert in het genieten. Veele dingen op een Juweel, Schildery ofte kleynodie, 't welck nochtans niet meer als een te beurte kan vallen.

Een alleen.

*Van duysenden bemint, ick hert en sin een
 gaf;
 Een triumpheert alleen, al d'ander zijnder
 af.*

IV.

Galathea wacht u wel.

EEn koperen pot verſocht aen een aerden pot, (die beneffens hem in 't water dreef) datſe ſich t'ſamen wilden voegen, om alſoote beter behouden te mogen blijven: neen ſeyde de aerden pot, 't eerſte onweer dat ons over quam ſoude ick aen u ſtucken ſtooten, en te gronde gaen, en gy ſoud daer geen ſchade aen lijden, noch aen eer noch aen goet. Leerende, dat men hem van ſijn overhoofd moet wachten, en dat een dochter van kleyn vermogen, haer ontfie met jonghmans van veel hooger ſtate, geſlacht en rijckdom te converſeren, of immers ſoo luttel als men mach, altijd denckende op de wijsheydt van den aerden pot. Het woordt **Galathea wacht u wel** / is genomen uyt de amoreuſe Liedekens van den overtreffelijcken Nederlantschen Poët Pieter Cornelifſen Hooft: die eenige Phœnix der duyſche Poëten, die ons tot noch toe verſcheenen en ter handt gekomen zijn.

Galathea wacht u wel.

*Gevaerlijck is altijd de vriendschap onge-
lijck
Van die die boven u verheven zijn of
rijck.*

V. Pe-

V.

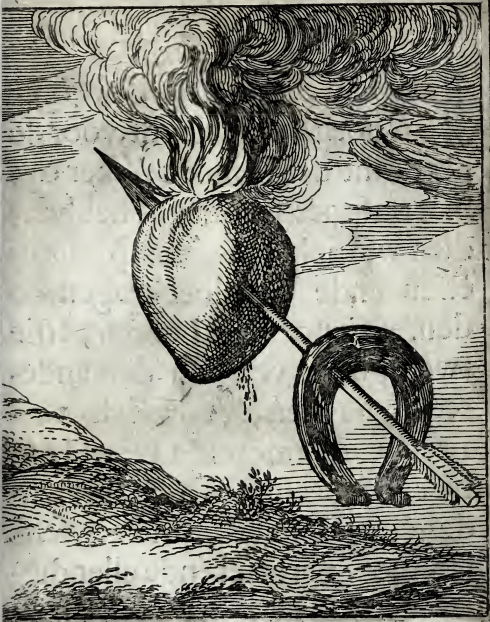
Penetrat & Solidiora.

't **I**S verlooren, hoe een hert
 Om en'tom gewapent werdt:
 Stael en yfer is onnut,
 't Schilt van Pallas niet en schut;
 Daer het kleyne eunjer wicht,
 Doelt zijn groot vermogen schicht.

Doch daer is wel goeden raet
 Tot dit onvermy'lijck quaet,
 Dranck van af zijn maect gefondt.
 Redens pleyfter heelt de wondt:
 Maer dit helpt niet, die kleynseert
 Wacht tot dat de wonde sweert.

A. R.

Penetrat et Solidiora.

*Met Pallaschilt bedeckt, heb ick de Min
getert,
Hylachtescheets, enschoot, ayme! recht
in mijn hert.*

VI. U_z

VI.

Ut ardentius.

DEse Sinne-pop is wel genoegh uytgeleydt, voor de geene die der Minnen Acker oyt met onspoet geploeght hebben; dien wel bekend is, wat Maledictien ende Vervloeckingen de deuren moeten hooren, die twee goe lieven van den anderen scheidt, 't welck verstreckt de amoreuse Hartekens niet dan een meerder lust ende genegentheydt, tot haer selfs jammer, verdriet ende ellendigheidt. Hoe wel het oock mach getrocken worden tot liefde van Godt en Godtsdienst, en tot liefde van wetenschap en vrye konsten.

Vt ardentius .

*Dat eunjer guytgen loos , schijnt vry mijn
brandt te koelen ,
Eylaes ! 't is maer om my die heftigh te doen
voelen .*

VII. Men

VII.

Men bindter meer.

En Jongelingh, staende op
sijn rechter voet, slaet met
sijn rechter hant aen sijn slincker
hiel ofte hack, een teken van on-
bekommertheydt over sijn ver-
lies, hem selven troost, datter
noch meer zijn van de selfde al-
loye, singende:

*Hebt ghy u lief verloren,
Wat schade hebt ghy daer aen,
Soo kiest daer een ander voren, &c.*

Het waer wel goet dat alle men-
schen haer selven oock soo troo-
sten, slachtende die van Ype-
ren, die slaen (soo men seydt)
het Laecken in de beste vou.

Men vinter meer.

*Ey sterft doch niet van rouw, als ghy u lief
verliest;
De scha is al verset, als ghy een ander
kiest.*

VIII. Postea

VIII.

Postea nullus eris.

Het is in de meeste plaetsen van Duytslandt een gebruyck, dat de Maeghden met blooten hayre gaen, en daer op voor gieraedt dragen een Krans met Bloemen, ofte andere welriekende Kruyden, tot een teken van eeren, ende onbesproken name en fame: dan als sy haer ontgaen, en overtreden door lust van Cupidoos preken en smeken, soo wordter verstaen, datse haer Kranse met de voedt gestoten hebben: kan met recht geduydt worden na luydt deser veersfen:

*Omnia si perdas famam servare memento,
Qua semel amissa postea nullus eris.*

Dat is:

Al wat ghy verliest / tracht altydt om u goede name en fame te behouden: want als die eens buyten deure geset is / soo sult ghy daer naer niet meer in eeniger weerden gehouden werden. Waer het saeck dat hier de Banckeroetiers, Overspeelders, Gulfigaerts, Meyneedige op achten, en overleyden de oneere die hier uyt volght, sy souden haer leven soo lichtveerdigh niet aenstellen.

Postea nullus eris.

Die let op malle lust, en op Cupidoos
klacht,
Verteert haer eer, en werdt daer na niet
meer geacht.

IX. C'est

IX.

C'est par là qu'elle parle François.

DEse jonge Weduwen zijn soo angh van huwen, als men daer tegen haer af spreeckt, datse schijnen schier een Nonne te willen worden; dan 't en is dat niet, het is wat anders dat sy dencken, haer gepronck ende geprael, haer net geset doecken, haer fier gelaet en minnelijck wesen, 't staen voor de Spiegel, haer geparfumeerde kleederen, die spreken genoegh, al swijgen sy stil. Het is al Courtoisye, die een trapken hooger als beleeftheydt staet.

C'est par là qu'elle parle Francois.

*Hoe Minneloos en koel ghy lijckent door u
praet,
Soo klapt dit Spiegelen, en opgesmuckt
gierae t.*

S X. Loots

X.

Lootſmans water.

HEt ſal veel lieden vreemt geven dat
 ick deſe Sinne-pop brenge op de
 vryagie: dan voorwaer een goet Schip-
 per, al hoe wel hy verſtandigh ende we-
 tende is in ſijn neeringe van de Zeevaart,
 ſoo ſal hy nochtans op ſijn eygen kunde
 niet zeylen, op al ſulcke Zeehavens,
 daer men Loodts-luyden gewoonlijck is
 te gebruycken, dan beſight beneffens
 ſijn verſtandt, eens anders ooge ende
 voorſichtigheydt. Veel meer behoort
 men in de onbedachte jonge amoureuſ-
 heydt een Loodtsman te vragen, wat
 Gronden ende Klippen in de Haven des
 Huwelijcks te wachten zijn: Dus dan
 ſal't niet ſeer onbequaem zijn, met een
 Snuyter, dat is, met ouder Lieden beſtier
 ende raedt, de blaeckerende vlamme
 der Minnen te beſnoeyen, ende bren-
 gen de twee Kapen, dat is, liefkens wil
 ende Vrienden raedt, over een: om al-
 ſoo met minder ſorge en beter avontuere
 die aen te grijpen, om dees Haven inne
 te zeylen.

Lootsmans water.

*Soo ghy zijt met de min gescheept, tot
Loodtsman laet
U strecken't wijs bestier van oude lieder
raet.*

T A F E L.

A.

A <i>D pompam tantum.</i>	156
<i>Ad Tragœdias.</i>	53
Afkomst seydt niet.	108
<i>Alit non suffocat.</i>	181
Al fadjens soetjens.	50
Als my Fortuyn tot hoogheydt voert, &c.	177
Als 't al gelooopen is.	123
<i>Alter alterius pascit opem.</i>	113
<i>Ambitiosa temeritas.</i>	130
Ane weergaey.	98
<i>Ante miseras miser.</i>	142

B.

B Eter een Vinck geplockt als leegh gese- ten.	129
Beter stil gestaen.	146
<i>Bonus fons, bonus liquor.</i>	97
By glafen om.	13

C.

C 'Est par la qu'elle parle François.	195
<i>Constantia & labore.</i>	29
<i>Cum vult potest.</i>	86

D.

D Aer de natuer heeft ramp, Set het ver- nuft een klamp.	122
Daer hebby 't al.	185
Daer hoordt meer tom dans.	37
Daer wert geen Sant, verheven in zijn, &c.	125
Dapper gaet voor.	70
Dat	

T A F E L.

<i>Dat cerea fidem.</i>	46
Dat heeft gedaen u roemen.	128
Dat hof is uyt.	78
Dat fijn de treken.	92
D'eene min , brenghet d'ander in.	82
<i>Degeneres animi procerum quid quaritis aulæ.</i>	88
De kost moet voor de baet uyt.	111
Denckt niet watter in was.	175
Die my koopt , en kent my niet.	25
Diese minst behoeft isser best aen.	17
<i>Doleur non pareille.</i>	41
Dom is driest.	64
Doorheyt is arbeyt.	147
<i>Dummodo profim.</i>	31
<i>Dum vixit , vixit bene.</i>	184
Duycken en genoeghen.	68
Duyckt laet over gaen.	151
E.	
E En alleen.	189
Een dwaes en sijn geldt sijn haest gescheyden.	5
Een kleyntje deert my niet.	131
Een vol vat en bomt niet.	33
Effen uyt.	161
Elck doecken na sijn aensicht.	172
Elck sijn tijdt.	20
Elck sijn waerom.	71
Elck wat wils.	63
't En vanght geen vis.	8
<i>Et sic parantur opes.</i>	51
<i>Evanescet.</i>	24
<i>Evertit sed aptat.</i>	3

T A F E L.

<i>Ex fecunditate ubertas.</i>	94
<i>Exonerat & arcet.</i>	19
F.	
F <i>Inis ad alta levatis.</i>	168
<i>Freudeat aper.</i>	112
<i>Frustra qui iterum.</i>	109
<i>Fuora Villiaco.</i>	12
G.	
G <i>Alathea wacht u wel.</i>	190
<i>Galick en mewarigh.</i>	16
<i>Genoegh is meer.</i>	69
<i>Geoeffent derf.</i>	132
<i>Goet schimmanschap.</i>	160
<i>Goet voer , goe vaelt.</i>	26
H.	
H <i>Acht maer sacht.</i>	65
<i>Hac mente laborem.</i>	103
<i>Hec illa est Remora.</i>	48
<i>Helpt u selven.</i>	77
<i>Het mist een Meeſter wel.</i>	148
<i>Het moet wel.</i>	107
<i>His alis.</i>	116
<i>Hoe arger hoer , hoe beter geluck.</i>	10
<i>Hoe paſt u dat harnas.</i>	138
<i>t' Huys beſt.</i>	99
<i>Hy leut , die 't leut , ick en leut naet.</i>	158
I.	
I <i>Ck eet mijn korenken groene.</i>	95
<i>Ick geeft haer weder.</i>	154
<i>Ignari legum ſic.</i>	81
<i>In de rommelingh is 't vet.</i>	134
	In

In dese hoeck.	84
<i>In magnis & voluisse sat est.</i>	183
<i>Intelligentibus.</i>	120
Iongh Hovelingh, oudt schovelingh.	121
<i>Iovis omnia plena.</i>	1
't Is een arm Muys, die maer een hol heeft.	58
't Is een boer niet diets te maken.	166
't Is met seggen niet te doen.	137
't Is misselijck waer een geck sijn gelt aen leyt.	4
't Iffer niet in, en 't komter uyt.	182
Is 't eyndt goet, soo is 't al goet.	60
<i>Iussa fortiter meum est.</i>	43

K.

K Alfjen spaert u hoy.	173
Keur baert anghst.	11
Knecht hoe sweet ghy.	101
Kruydts voor de wilde woeste.	30

L.

L Aet de Kieft stippen.	119
Laet duncken.	96
Laet leggen dat hachjen.	87
Laetse pompen die koudt hebben.	144
Leerdts het u kinderen niet.	102
<i>Leviter si tangis adurit.</i>	141
Licht en dicht.	36
Liefd ane raedt.	188
Lof Molenaers-acker by Heeren poppegoet.	18
Lootsmans water.	196

T A F E L.

M.

M <i>Agister artis ventier.</i>	76
Meerder lijdt geen pijn.	54
Men vindter meer.	193
<i>Met am properamus ad unam.</i>	61
Met dees mijne, zegent Godt de sijne.	85
<i>Mignon des Dames.</i>	180
Mocht dat schien.	169
Morgen zijt ghy hier niet te gast genoodt.	89

N.

N <i>Ec prodest malis, nec laedit bonos.</i>	145
Nergens beter.	105
<i>Nescis quid valeat.</i>	55
Niet hoe veel, maer hoe eel.	21
Niet verder dan u ban.	45
Noch ick, noch de wijn.	42
Noch luy, noch lekker.	83
<i>Non odit tamen.</i>	165
Nutten sonder krassen.	67

O.

O Ch hoe slecht hebt ghy 't.	178
Of't walght of't bijt.	74
Om 't sobere kosje.	133
Ongestadigh maer nut.	35
Oolijck, maer vrolijck.	80
Oorboor geen straf.	110
Op dat het recht ga.	155
<i>Opinio injuriæ causa est iracundia.</i>	79

P.

P <i>Enetrat & solidiora.</i>	191
<i>Periculum in declinatione.</i>	118
<i>Pessi-</i>	

T A F E L.

<i>Pessima placent pluribus.</i>	150
<i>Postea nullus eris.</i>	194
<i>Potentius ictu fulmineo.</i>	28
Pracht voor 't geslacht.	47
<i>Principiis obsta.</i>	49
<i>Pulchrum quod utile.</i>	91
<i>Purgat & ornat.</i>	9
Q.	
Q Uaet toeverlaet.	143
<i>Qua nocitura tenes.</i>	174
<i>Quid Domini facient, &c.</i>	159
R.	
R Aeck wel, heb wel.	106
<i>Rectum per dura carpit iter.</i>	34
<i>Revelasti parvulis.</i>	15
Rust ick, soeroest ick.	22
S.	
S <i>Æpe Soloecismum.</i>	59
<i>Sans autre guide.</i>	6
Schadelijck, nimmer schoon.	90
't Scheelt te veel.	23
<i>Semel non sapè.</i>	136
Sin en wits.	73
<i>Sit oneri, erit usui.</i>	14
Slecht en recht.	72
Soo langh daer wat in is.	52
Soo langh de roe wanckt.	167
Sorght voor de koele wijn niet.	32
<i>Stamus hoc Danai loco.</i>	162
Steeckt u in geen gat offieter deur.	93
Stom en rechtvaerdigh.	163
	Sy

T A F E L.

Sy micken al op.	164
Sy weet 't secret.	187

T.

T <i>Ecum habita.</i>	171
Teeringh na neeringh.	38
Telt wat ick segh.	44
<i>Terret & trepidat.</i>	153
Te veel vertrouut.	117

V.

V Eeltijds wat nieuws, seldē wat goets.	135
Veel Vlaggen, luttel Bidders.	176
<i>Ventilante doctrina.</i>	2
Vernuftigh Betweter.	170
't Vertroude trouwelijck.	56
<i>Virtus liberalior.</i>	179
<i>Vis mea de nihilo est.</i>	114
Vleyen weet wat.	157
Voor de wanewaers.	115
Voor lichte eer, lamme leden.	7
Vroegh meester, laet knecht.	39
Vroegh rijp, vroegh rot.	27
<i>Unde habeas quarit nemo.</i>	100
<i>Ut ardentius.</i>	192
<i>Vt curvo possis dignoscere rectum.</i>	139
<i>Ut Emergant.</i>	40
<i>Utinam sic semper.</i>	57

T A F E L.

W.

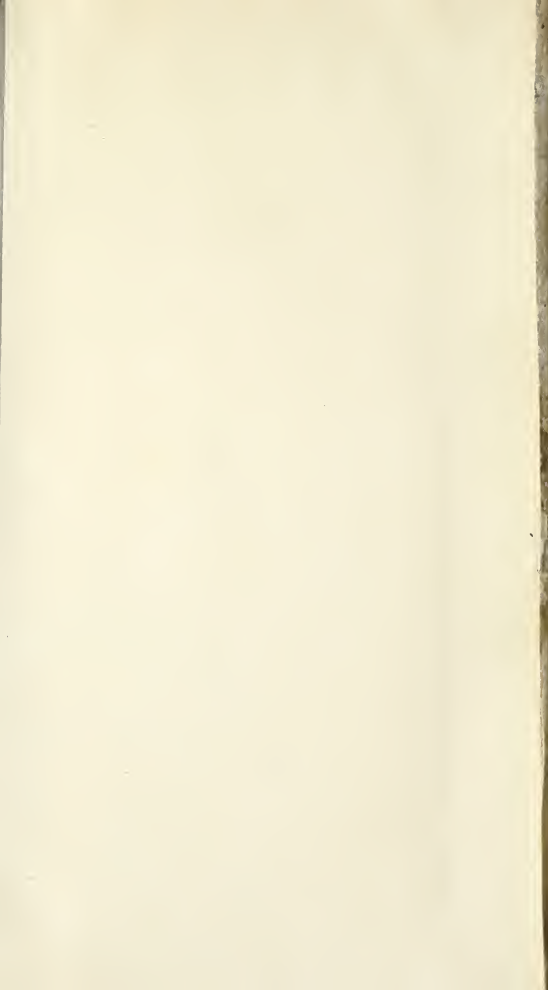
Wat is't anders als fray ?	126
Wat raet nu ?	127
Weest dat ghy zijt.	75
Wie deyts, soo geys.	140
Wie wat weet, die komt het te pas.	149
Wie weet waer.	153
't Wil al muysen wat van katten komt.	104
Wrijft u niet.	66

F I N I S.

GRAF.

Special

N

91-B

7740

28047

V83

with

1669

86-B

17621-2

THE GETTY CENTER
LIBRARY

